

Brandtal

Den arabiska våren bar på löftet om att progressiva sociala rörelser kunde förändra samhällen i grunden. Vi såg folket göra uppror och diktatorer falla. Men sedan kom hösten, och med den en hård repression. Samtidigt förändrar revolutioner alltid något och vi är aldrig tillbaka på ruta ett. Varje uppror öppnar ett fönster som inte går att stänga.

Rapporteringen om Islamska staten och det kurdiska motståndet framställs som ett krig mellan ont och gott. Borgerliga politiker sprider bilder på YPJ-krigare men försvarar samtidigt terrorstämpeln av PKK. Det räcker inte med att konstatera vem som är fienden och att förstå motståndet som bara en reaktion. Vi vill undersöka islamism bortom religionen, som en politisk rörelse. Vilka intressen som drivs, för vem och varför.

Vi vill se revolutionen i Rojava som något mer än bara en kamp mot Islamska staten. Den kurdiska

våren är frukten av ett sekel av motstånd, av politisk och militant erfarenhet.

Vi ser nu den största omritningen av kartan sedan de koloniala gränserna drogs efter första världskriget. De artificiella gränsdragningarna suddas ut och de nationalistiska projekten kollapsar. Två former av regional autonomi uppstår: den reaktionära och den progressiva.

Världen har aldrig varit så liten som nu. Den skenbara kampen mellan öst och väst utspelar sig i själva verket inom samma civilisation, i samma globala världsordning. Progressiva sociala rörelser är inte lokala, isolerade företeelser. Den internationella solidariteten är inte bara ett käckt slagord, den är kanske viktigare nu än någonsin.

Vi har allt att lära av varandra. Även revolutionär organisering är en process utan nation, en kamp utan gränser.

INNEHÅLL

Arabisk höst – Kurdisk vår

<u>1</u>	Brandtal
<u>4</u>	Utdrag ur <i>Syrien – Vrede och uppror</i> Dana Orkideh
<u>5</u>	Tre korta med Rojavakommittén
<u>6</u>	Det tar inte slut Somaya El-Sousi
	ARABISK HÖST
<u>8</u>	Fyra år efter arabiska våren Mohammed Fazslashmemi intervjuad av Linn Spross
<u>12</u>	Reaktionär islamism Mathias Wåg
<u>16</u>	Medelvägens brödraskap Pierre Durrani intervjuad av Mathias Wåg
<u>20</u>	13 månader vid makten Shora Esmailian intervjuad av Lovisa Kasström
<u>23</u>	Revolution och förtvivlan Asef Bayat
<u>27</u>	Måsar är porten till havet Somaya El-Sousi
<u>28</u>	Ordlista
	KURDISK VÅR
<u>30</u>	Från Pariskommunen till Damaskus – självorganisering i revolutionens Syrien Arash Hakimnia
<u>35</u>	Rojava – att skapa autonomi i Mellanöstern Sardar Saadi
<u>38</u>	Utdrag ur Rojavas samhällskontrakt
<u>40</u>	Rojava utan illusioner Zafer Onat
<u>42</u>	Mer än bara postergirls Dilar Dirik

INNEHÅLL

Arabisk höst – Kurdisk vår

- 45** **Nyottomansk nyliberalism**
Gül Bilge Han och Erhan Can Akbulut
intervjuade av Mathias Wåg
- 48** **Islamiska staten kallar**
InfoAut
- 53** **Förortspartisanen och kalifatet**
Josef Yusuf
- 56** **Bitterhet vs Stolthet**
Ahang Bashi
- 57** **De osynliga strejkar**
Wildcat
- 59** **Bokbål:**
Bankrånare, kommunister och allmänt skryt
Kajsa Ekis Ekman
- 60** **Jag satt mittemot en**
gammal kvinna på tunnelbanan
Sofie Nohrstedt
- 61** **Fra dagens basis**
Ola Bog
- 62** **Fifty shades eller Samtyckets ekonomi**
– Varför BDSM och konsumtionssamhället har
mer med varandra att göra än du tror
Deirdre Sky
- 63** **Recension: *Riv alla tempel*, Henrik Bromander**
Tove Larsmo
- 64** **Kulturen knullar sig själv på sociala medier**
Christopher Sander
- 65** **Ett tunnelbanekort**
Alexandra Starud

Under Hafez Al-Assad var t.o.m. skoluniformerna militantiska och varje dag skulle man lära sig allt om Baathpartiet och sjunga för partiet. Ingen slapp undan, vare sig om man stöttade Baathpartiet eller inte. Om man protesterade så skulle man få problem.

Men å andra sida, varje gång Baathpartiet arrangerade utflykter, cermonier, skolaktiviteter och skolresor, var det ändå väldigt många unga som gick med i partiet, inte för att alla trodde på Hafez Al-Assad, men för att få tillgång till privilegier samt sist, men inte minst, att pojkar och flickor kunde otvunget träffas och ha kul med varandra, något som anses vara tabu i ett religiöst, konservativt land.

VAD HÄNDER?

Andreas Klominek
aktiv i

ROJAVA- KOMMITTÉERNA

Vad gör ni?

Vi är ett nationellt solidaritetsnätverk som ämnar att på alla sätt vi kan stödja Rojavas revolution. Vi tar hjälp av och bygger broar med kurdiska föreningar och organisationer här hemma som har en direkt kontakt i Rojava. För tillfället pågår en insamling till YPG/YPJ genom att vi över hela landet säljer en t-shirt vars vinst oavkortat går till dessa grupper. Den 28/3 kommer en heldag arrangeras på Cyklopen i Stockholm med föredrag på dagen och fest på kvällen, även den vinsten tillfaller YPG/YPJ.

Hur kan man hjälpa till?

Den 28/3 kommer vi även att lansera vår nästa kampanj. Den går ut på att ge intresserade en möjlighet att åka ner till Rojava för direkt solidaritetsarbete. Detta gäller både de med spetskompetens som tex läkare, ingenjörer och jurister men även aktivister med allmän kunskap som vill hjälpa till med uppbyggnadet, alla är välkomna! På så sätt stödjer vi, tar del och lär oss av revolutionen. Fram till att vi åker kommer vi att arrangera studiecirklar var tredje vecka för att knyta an folk till oss, utbilda och intressera de som vill åka ner.

Hur kan vi inspireras av Rojava i Sverige?

Vi anser att vi har väldigt mycket att lära av revolutionen i Rojava eftersom att de administrerar sitt samhälle utifrån en antikapitalistisk och feministisk ram, där besluten fattas av de det berör. Vi ser även positivt på att de lyckats förhindra en fördjupning av etniska och religiösa konflikter i en region där det annars varit ett stort problem.

Vi ser kampen i Kobane och de andra kantonerna som ett efterlängtat revolutionärt alternativ, tillsammans kan vi skapa glädje och kamplust här som där.

På Rojavakommittéernas facebookside kan du läsa mer om pågående och kommande kampanjer. Där finns även återförsäljarna av T-shirtsen listade.

HISTORISKT ANARKISTMÖTE I TUNISIEN

Den 24–28 mars är det World Social Forum i Tunisien. I anslutning till detta äger också det Anarkistiska Medelhavsmötet rum i Tunisien den 27–29 mars. Målet är att koordinera och förena anarkister i hela Medelhavsregionen.

Anarkismen lever och växer. IFA har ökat sitt medlemsantal de senaste åren och i nya sociala och kulturella rörelser har skapat ett anarkistiskt medvetande hos många runtom Medelhavet, även om det inte alltid har översatts i klara mål och frihetliga praktiker. IFA är en federal organisation vars livskraft ligger i lokala grupperingar. Genom att stärka våra band och vårt samarbete kan vi bygga en anarkism mer i fas med den samtida världen.

Den tunisiska anarkistgruppen "Frihetliga allmänningar", Anarkistiska federationen och Anarkistiska federationernas international (IAF-IFA) bjuder in alla kamrater, även de som inte hör hemma i regionen, till ett möte i Tunisien 27–29 mars 2015. Mötet kommer att fokusera på situationen i länderna runt Medelhavet, ekonomiska kriser och folkliga revolter som vänder sig mot auktoritära regimer.

Vi upprepar våra frihetliga hälsningar och kallar alla anarkister och anti-auktoritära till att arbeta tillsammans, stödja varandra och tillsammans bygga vägen mot ett anarkistiskt samhälle.

IFA:s sekretariat

För att anmäla sig eller få mer info, kontakta secretariat@i-f-a.org / www.i-f-a.org eller tunisiska "Frihetliga allmänningar" på commun.anar.lib@gmail.com

Det tar inte slut

av Somaya El-Sousi, palestinsk poet bosatt i Gaza
Översättning: Somaya El-Sousi & Jenny Tunedal
Illustration: Kao Seth

Krig för tredje gången, som om det blivit ett öde vi inte kan undkomma. Krig liknar inte varandra, varje krig har sin egen klagan, sin egen smärta och dess svarta minne gräver i oss.

Det räcker att säga dess namn så återvänder det förbannade minnet vi aldrig glömmet.

Ett tredje krig kommer med makten att väcka rädslan från de föregående och smärtor som aldrig tar slut.

Ingen kan vänja sig vid att leva i detta, varje dag är en ny dag med sin egen lag och omringad av martyrs själar på väg till himlen.

Idag är du i ditt hus, imorgon får du sova hos en vän, och nästa dag har du kanske ingenstans att sova, så du och dina barn får vandra hemlösa längs gatorna, utan skor, utan allt utom era själar, ni flyr med era själar från en säker död till ingenstans. Dag efter dag samma rädsla i välbekanta och okända former. Om natten är du

svag, det är omöjligt att sova innan morgonen gryr, du är rädd att om du sover kommer en förbannad raket att stjäla dina barn eller göra er alla till en hög med aska, du tror att dagsljuset kan skydda dig från den grymma natten och det barbariska som pågår i den. Men drönarnas ljud upphör aldrig, i väntan på döden, vad kan du göra?

Inga vardagssysslor, ingenstans att gå. Mobilen slutar inte ringa, men den som ringer dig har det inte bättre än du!

Ni är alla i samma korg och går sönder en efter en.

Alla dina sinnen beordrar dig att fly men din kropp stannar kvar, sinnena har rätt men du lyder dem inte, för du vet att det inte finns någonstans att fly. Ljudet drar förbi dig nu, du känner det i ditt skelett och varje del av dig, detta ljud går inte att beskriva, bara att känna och höra.

Natten som erfarit rädslor i evighet, men inte kan hantera den här stadens rädsla och skräcken i barnens ansikten. Hur lång är den natten, och hur hårt är det mörkret, upplyst av raketer utan nåd, och allt du kan höra är ljudet av flygplan, flygplan och fler flygplan.

Dagarna blandas samman och det är inte viktigt att veta vilken dag eller vilket datum det är eller någonting alls, för natten liknar dagen och dagen liknar inga andra dagar.

Dödlighet högre än den borde vara, smärta hårdare än den borde vara och det kommer någon sorts Eid imorgon.

En Eid som har förlorat sitt namn och alla detaljer, vi kan inte fira den, eftersom vi inte kan stå ut med lycka, eftersom lyckan inte är för oss, vi som förlorat alla våra vänner och meningen och minnena vi hade.

Denna Eid tar barnen inte på sig nya kläder,

för kläderna som fläckats med de älskades blod är mer värda och finare än några nya.

Varje år kommer Eid till min stad, men i år blev vi bortglömda, det var så grymt, vi fick varken budskap eller blommor. Denna Eid äger inget utom några böner, fler martyrer och de sorgliga historierna som följer och gör deras älskade sömnlösa.

Det tar inte slut.

Det tar aldrig slut.

Det kommer inte att ta slut.

Fyra år efter arabiska våren

Mohammed Fazslashmemi
intervjuad av Linn Spross
Illustration: Kao Seth

Det är första maj och i Mellanöstern blåser revolutionära vindar. Så skrev Brand 2011. Den arabiska våren blev ett samlingsnamn för folkuppror på olika platser och i olika länder. Tahrirtorget i Egypten blev symbolisk för motståndet. Fyra år senare skriver vi om vad som hände efteråt. Brand träffar Mohammed Fazslashmemi, professor i islamsk teologi för att förstå händelseutvecklingen efter arabiska våren, reda ut begreppen och diskutera debatten om politisk islam.

Det började som en gnista. Sedan spred det sig om en löpeld. Det gick snabbt. Arabiska våren började som en motreaktion mot orättvisor. Det var inget planerat uppror men spred sig fort och gav ringar på vattnet. Det grundade sig i ett djupt uppdämt missnöje och det fanns förutsättningar för upproret att snabbt växa sig större. Folkupproren gav dramatiska effekter och det ingen förväntade sig hände. Tuniens diktator flydde och statsapparaten föll samman, berättar Mohammad Fazlhashemi. Folkupproret i Tunisien kom att kallas för Jasminrevolutionen och inspirerade andra uppror i Mellanöstern och Nordafrika. Även i Egypten tvingades diktatorn Mubarak lämna ifrån sig makten.

Mohammad Fazlhashemi understryker att situationen i dessa länder var ohållbar. I mitten av 2000-talet varnade internationella organ för att inkomstklifftorna och fattigdomen i regionen var

mycket stora. Makthavarna saknade även folkligt stöd. Sedan 1990-talet hade det förekommit stora protester och arbetarstrejker i bland annat Tunisien och Egypten. Den arabiska våren grundade sig på en frustration över samhälleliga orättvisor och makthavarnas bristande legitimitet hos befolkningen.

När överraskingsmomentet efter upproren var över formades konflikter som gick över i låsta lägen. Gamla supermakter, EU, USA och Ryssland började blanda sig i, samt regionala stormakter som Saudiarabien. Diktaturernas fall skapade ett maktvakuum. Efter arabiska våren har presidenter störtats och uppror slagits ner. Framväxten av reaktionära rörelser kan ses som en motreaktion mot arabiska våren.

– Misslyckandet i Egypten i och med militärkuppen 2013 gav vind i seglen för militanta grupper som hånskrattade åt

Muslimska brödrskapet. I 83 år hade det Muslimska brödrskapet kämpat mot diktaturen men ett år efter deras maktövertagande kom motståndet att växa fort. Dagen efter militärkuppen gick bin Ladens efterträdare al-Zawahiri ut och sa "Vad var det vi sa?" Det fanns inget förtroende för den demokratiska modellen.

Det vi ser idag med reaktionära grupper framväxt kan förstås som en motreaktion mot demokratisk utveckling och en misstro mot att med folklig majoritet komma till en beslutsfattande position och forma islamistiska partier, menar Mohammad Fazlhashemi.

I dessa länder har det funnits en stark repression från makthavarna vilket har gjort det svårt för oppositionella politiska rörelser att växa. Detta har inneburit att religiösa rörelser och moskéer har haft en viktig roll som traditionella mötesplatser för att samla och organisera protester. Men det innebär också att politiska arenor har kunnat domineras av en enda röst. Mohammad Fazlhashemi menar att Libyen är ett exempel på detta. Gadaffi slog systematiskt sönder samhällsinstitutioner och rörelser.

– Vad ser vi nu efter hans fall, efter 40 år av maktinnehav, är ett inbördeskrig där den tidigare klantraditionen blir allt mer uppenbar. Inbördeskriget är ett krig mellan klaner, mellan landsändar och olika politiska grupperingar med diverse religiösa visioner. I de samhällen och länder där man systematiskt har slagit ner allt motstånd, mobilisering och samhällskritik har de religiösa samfundet blivit väldigt starka. Avsaknaden av övriga politiska rörelser har skapat fritt spelrum för olika typer av reaktionära religiösa grupperingar.

Detta är också en avgörande skillnad i händelseutvecklingen i Egypten och Tunisien. Muslimska brödrskapet vann valet och menade att om man vunnit valet så var det fritt fram att göra vad man ville.

– De utgick från en tanke om att the winner takes it all. De ville genomföra sina reformer oavsett de protester som fanns. Men i grannlandet

Tunisien var Ennahda-partiet mer inriktade på kompromiss. Man får inte glömma att det fanns en stark fackföreningsrörelse i Tunisien som spelade en mycket viktig roll i detta, säger han. Det blev en annorlunda utveckling på grund av att arbetarrörelsen haft möjlighet att existera.

Mohammad Fazlhashemi använder begreppet politisk islam som ett paraplybegrepp för rörelser som är inspirerade av islam för att skapa en ny samhällelig styrelseform som ska präglade allt ifrån ekonomisk politik, rättsväsende och kultur. Men han understryker också att det finns klara skiljelinjer. Partier och rörelser har olika syn på hur man ska komma till makten men också på vad man ska göra när man har kommit till makten.

– Det råder en kamp om tolkningsföreträde mellan olika inriktningar om hur kampen mot diktaturerna bör föras. Salafismen, en typ av bokstavstrogen islam, fungerar som en motpol och konkurrent till andra inriktningar av politisk islam som muslimska brödrskapet. De finansieras av politiska intressen som inte vill att muslimska brödrskapet ska få för stor makt i regionen. Därför kallas ibland salafistiska partier för kungarnas parti, eftersom de understöds av de regionala stormakterna. Salafism är en kompromisslös bokstavstroende inriktning, där det är lätt att man glider från en puritansk religiös uppfattning till militant jihadism. Ur denna kittel som är salafismen växer militanta grupperingar upp som svampar ur marken.

Dessa rörelser kallas ibland för radikala eller extrema islamistiska rörelser. Men Mohammad Fazlhashemi menar att det behövs andra termer för att skilja detta från andra typer av politisk islamism. Skillnaden ligger inte i hur religiösa dessa rörelser är, utan snare vilka medel och mål som används.

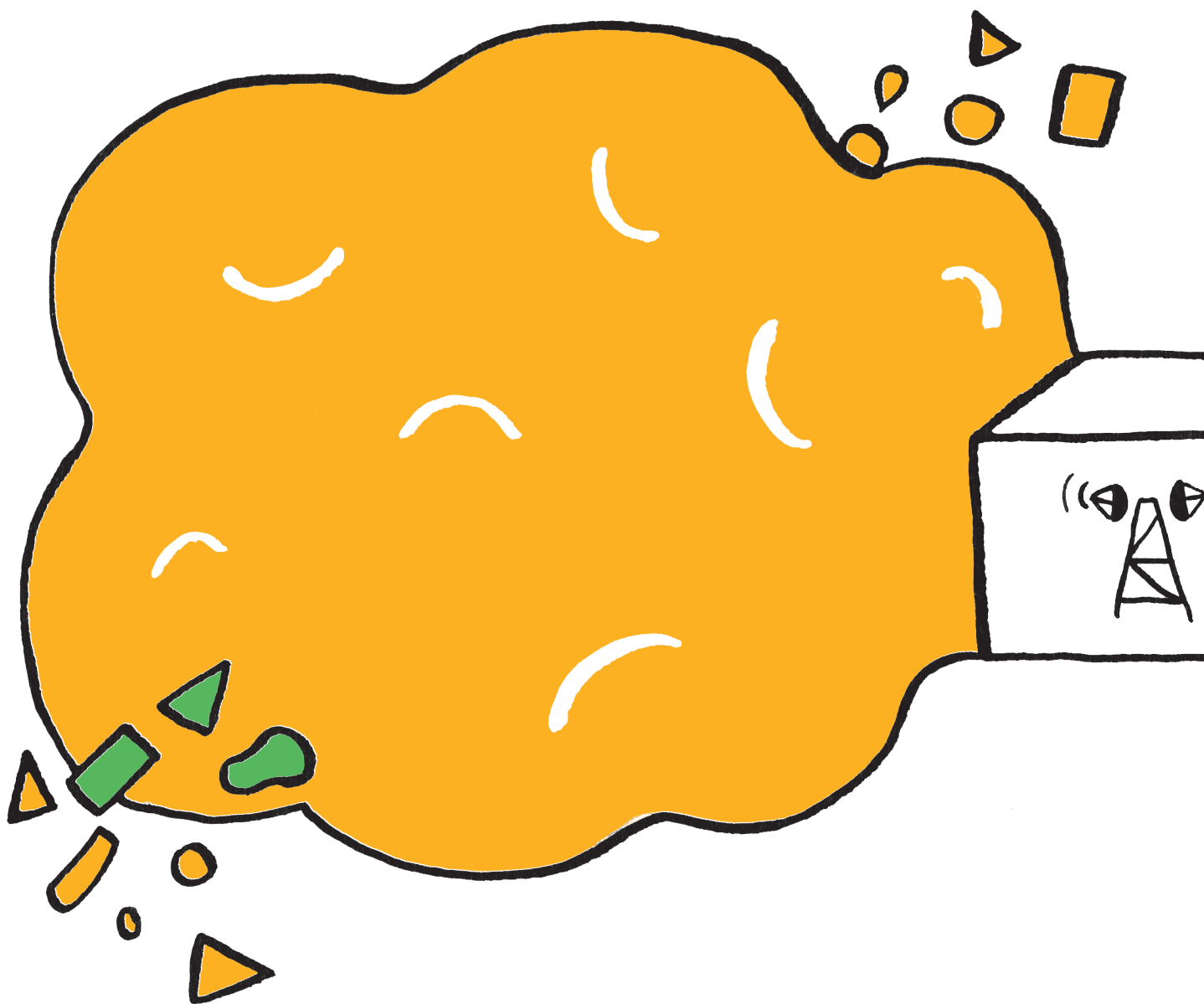
– Kärnan i militant jihadism är en strävan efter homogenitet. Det finns likheter mellan dessa reaktionära rörelser och de reaktionära rörelserna som är på frammarsch i Europa. Man

går mycket hårt åt det som anses avvikande. För att skapa homogenitet krävs auktoritet och hård kontroll. Man vill skapa en likhet i tanke, i tal och i kläder och därför är man väldigt intolerant mot det som inte passar in i detta. För rörelser som IS har religionen en legitimerande effekt. Eftersom de rör sig i en muslimsk kontext är de så illa tvungna att hämta legitimitet ur religionen. Man använder sig av religion för att det är det bästa sättet att rekrytera folk, även från europeiska förorter. Centralmakterna har kollapsat och dessa grupper framstår som en ny maktfaktor. Det handlar i allra högsta grad om ett politiskt spel. Grunden till IS militära framgångar ligger i rekryterandet av gamla generaler från Irak ur Saddam Husseins armé. När tillfället gavs

skapade de en allians med IS. Den döde diktatorns soldater var väl tränade och kunde hantera tunga vapen. På så vis slog man ihop sig med soldater som hade en annan bakgrund än reaktionär islamism. Gamla sekulära Baath-partister kunde ingå i en ultrareligiös gruppering eftersom de delade målet att få makt i denna region.

Mohammad Fazlashemi menar att det är viktigt att tala om islamism i plural och framhäver komplexiteten. Men debatten har blivit allt mer polariserad. Det finns en kolonial historia i Mellanöstern. Länder styckades upp av kolonialmakter vilket skapade artifiella nationsgränser, och en sådan kolonial historia använder till exempel IS. Men även i väst finns

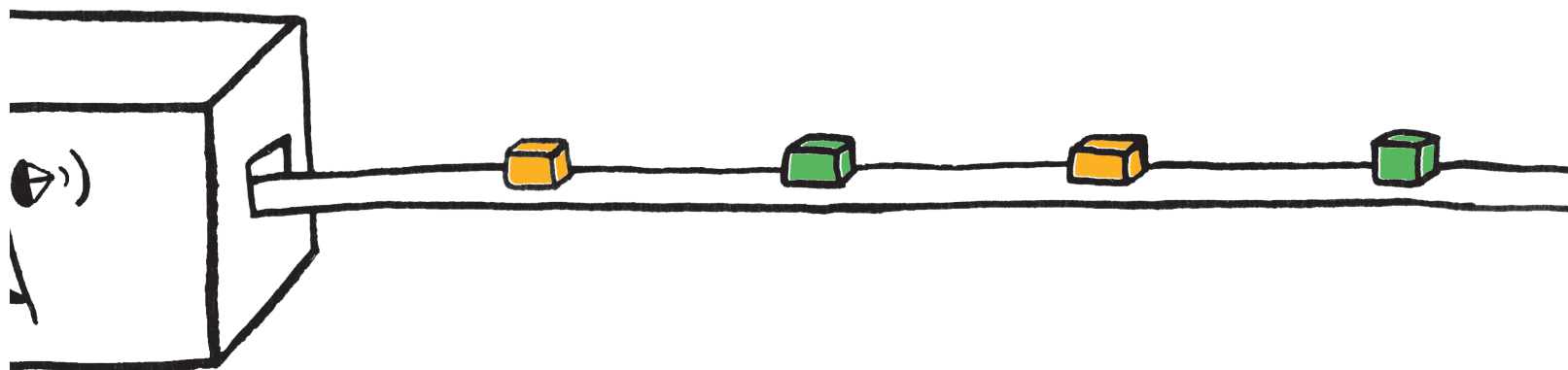
en vilja att skapa två motpoler, mellan det som anses progressivt och sekulärt mot det bakåtstävande och religiösa. Den västerländska världsbilden utgår från en polaritet som framställer den muslimska världen som De Andra och framhäver sin egen progressivitet och demokrati.

Ett exempel på denna polarisering är debatten som kom i spåren av attacken mot Charlie Hebδος tidningsredaktion den sjunde januari i år. Mohammad Fazlhashemi menar att det snabbt skapades två olika sidor, de som fördömde attacken och hyllade satirteckningarna, och att eventuell kritik mot dessa teckningar misstänkliggjordes som ett ställningstagande mot yttrandefrihet och demokrati. Denna polarisering innebar att ett tredje alternativ misstänkliggjordes, nämligen att både slå emot IS och fördöma attentatet, men också kunna rikta kritik mot och inte acceptera rasistiska

satirteckningar. Ställningstagandet formulerades som att man antingen var för eller mot demokrati.

Ytterligare ett exempel är hur islamofobisk retorik framställer personer och företeelser som uppfattas som muslimska som något väsensskilt, som inte anses höra hemma. Islamofobin uttrycker muslimer som en enhetlig grupp, som de andra, kontra den västerländska gruppen. Det finns dessutom en trakasserande praktik, med misshandel, hatbrott, brandattentat mot moskéer och diskriminering av muslimer. Detta går inte att blunda för, oavsett vad man tycker om begreppet islamofobi. Det finns många muslimska tänkare som kritiserar delar av Koranen eller tolkningar av densamma och man kan inte gärna kalla dem för islamofober. Återigen framhäver Mohammad Fazlhashemi vikten av komplexitet.

– Den muslimska kontexten är inte enhetlig, och det är inte heller den västerländska.

Reaktionär Islamism

av Mathias Wåg

Illustration: Marjo Palokangas

Arabiska vårens protestvåg följdes av en kontrarevolution. De gamla regimerna återkom och riktade sin repression både mot vänstern och den moderata politiska islamismen. Andra regimer lämnades försvagade i spillror. I det tomrummet har jihadismen kunnat växa och bli en politisk maktfaktor igen. Kan en antifascistisk analys hjälpa oss att förstå vad som skett?

1.

Efter våren kommer hösten. Den arabiska våren skakade om maktstrukturer och auktoritära regimer i Nordafrika och Mellanöstern. Men så kom reaktionen. Antingen blev de de sociala protesterna förbisprungna av islamistiska politiska rörelser eller så återvände de gamla regimerna, lika repressiva som förut. Kraven på demokrati och social rättvisa tystades för stunden. I det här numret av Brand kommer vi följa den reaktionära mobilisering som följde efter den arabiska våren. Vad händer när revolterna misslyckas?

2.

Hur ska man analysera kontrarevolutionära rörelser? Ett sätt att förstå dem är att använda samma teorier som vi använt för att försöka förstå kontrarevolutioner i Europa under 1900-talet. Alltså genom att använda sig av de historiska analyserna av fascismen. Går reaktionär islamism och kontrarevolutionen att förstå som en fascistisk mobilisering? Vi anser det. Vi tror att fascismanalysen kan hjälpa oss att se hur dessa rörelser är uppbyggda och verkar, bortom dess ideologiska och religiösa sken. Det handlar inte om att smeta beteckningen fascism på islamistiska rörelser för att plocka enkla retoriska

poänger och skapa en långsökt guilt by association-kedja, likt de högerextrema islamhatande grupper i Europa som talar om "islamofascism". Det handlar inte heller om att betrakta Mellanöstern som "de andra", att det krävs helt andra analysredskap för att förstå reaktionära tendenser. Vi är övertygade om att en materialistisk analys går att fruktbart använda utan att halka ner i en eurocentrism eller orientalism, utan att varken förneka Mellanösterns särskilda historia eller de globala gemensamma dragen i de senaste årens krisprotester.

3.

När de socialistiska och kommunistiska rörelserna på 1920-talet försökte förstå fascismens framväxt i Europa beskrev de kontrarevolutionen som en reaktion mot revolutionsförsöken och den globala ekonomiska krisen, som en auktoritär krispolitik från ovan – men som samtidigt hade en masskaraktär, att den mobiliserade en massrörelse underifrån. Fascismen var därigenom ett dubbelt hot mot vänstern. Den var både ett fysiskt hot direkt på gatorna som riktades mot att slå ut arbetarrörelsens strukturer och ett socialt hot genom att organisera ett reaktionärt block i civilsamhället. Fascismen skiljde sig därigenom från andra konservativa högerströmningar genom att ha en folkrörelsekaraktär. Fascismen framträdde när den revolutionära rörelsen hade misslyckats, när en hegemonisk kapitalistklass var på nedgång och de revolutionära krafterna var för svaga för att kunna ta dess plats.

4.

De första fascistiska organisationerna i Europa var politiserade miliser, bildade av veteraner som återvände hem efter första världskriget. De tog med sig den

militära organisationsformen in i politiken och bildade kampförbund (på italienska "fasci di combattimento"). Nutida fascismforskare som Michael Mann, trycker på denna paramilitära grund som ett av fascismens definierande drag. Visserligen hade alla politiska partier skyddskårer, oavsett färg, men bara fascismen utvecklades ur skyddskårerna och använde dem militärt. Genom paramilitärismen fick fascismen sitt redskap för att utomlegalt kunna krossa arbetarrörelsen, där den legala staten misslyckats. Den paramilitära rörelsen fungerade som en total institution, en sluten ideologiserad manskommenskap som man levde i dygnet runt och med de våldsamma konfrontationerna som en sammanhållande faktor. Steg för steg kom de politiserade miliserna att fylla en funktion som en stat inom staten, en parallell dubbelmakt som utmanade våldsmonopolet hos en svag stat och bättre kunde garantera ordningens återställande åt arbetsköpare inom industri och lantbruk än vad staten själv kunde. En betydande del av fascismens kader var inte bara krigsveteraner, utan även olika statsfunktionärer som såg med oro på statens försvagande. De fascistiska kårerna stod inte bara för det ordningsskapande våldet, utan de kunde även agera som gula fackföreningar, Fackföreningar som kontrolleras av arbetsgivaren med arbetsköparen, erbjuda sociala skyddsnät och kulturella aktiviteter för sina medlemmar. Fascismen kunde därigenom verka på flera plan: de kunde ge ett svar på den ekonomiska krisen genom att pådriva en krispolitik och slå ut arbetarrörelsen, de kunde ge ett svar på den militära krisen och erbjuda en fortsatt kamp och revanschism för de hemkomna soldater som kände Nationalistiskt krav på revansch efter ett militärt nedlag sig svikna efter krigsförlusterna. De kunde erbjuda ett politiskt svar på en svag stat genom utbyggandet av en dubbelmakt, ett eget ordningsskapande våld där staten inte förmådde och slutligen ge ett svar på den ideologiska krisen genom sin auktoritära samförståndssyn på ett organiskt enhetligt samhälle, bortom samhällskonflikter och klasskamp.

5.

Den nutida fascismforskningen brukar betona att fascismens ideologiska kärna

utgörs av en aggressiv nationalism. Roger Griffin definierar fascismen ideologiskt som en utopisk-populistisk myt om en nationell återfödsel. Nationen ses som förfallen och måste återupprättas genom en revolutionär pånyttfödsel och återknytande till sitt ursprung. Stanley G Payne menar att fascismen är den mest revolutionära formen av nationalism. Robert Paxton påpekar att synen på nationen som förfallen eller dekadent hos fascismen innebär att återupprättandet kräver en våldsam inre rening, en utrensning av de element som ses ha orsakat förfallet och revanschistiskt kombineras med en yttre expansion av nationen. Michael Mann menar att fascismens paramilitära miliser ser fascismen som ett korståg, ett heligt krig, för att återställa absoluta värden och rena nationen. Nationalismen blir det som ska övervinna inre motsättningar och överkomma sociala konflikter. Men det är ingen nödvändighet att det är just staten eller nationen som fyller denna funktion i fascismen. Payne beskriver fascismens nationalism som en sekulär religion, där nationsmyten fyller samma funktion som religionen. Men medan Payne betonar det sekulära draget hos fascismen, att det inte finns några religiösa dogmer som inskränker det fria ledarvåldet i fascismen, har de andra fascismforskarna som Paxton snarare påpekat att flera fascistiska rörelser varit religiösa. De spanska falangisterna, finska Lapporörelsen eller det rumänska Järngardet stog ideologiskt på en religiös grund. Religionen kunde fylla samma funktion som nationalismen inom fascismen, som den organiska och transcendent ideologi som skulle åter-

Transcendent: Överskridande och överslätande

upprättas för att komma tillrätta med nutidens förfall och dekadens genom en våldsam inre rening. Religionen kunde vara en lika kraftfull motor och identitetsskapande myt som nationen. I vissa kulturer kunde till och med den religiösa identiteten vara mycket kraftfullare än den nationella identiteten.

6.

Fascismen som kontrarevolution och som en syn på ett återvändande till ett nationellt (eller religiöst) ursprung innebär inte att fascismen ska ses som en antimodern rörelse. Kritiken av moderniteten handlar snarare om upp-

rättandet av en annan modernitet. Den historiska myten används för att omforma moderniteten till något annat. Det är en felaktig bild att fascistiska eller reaktionära rörelser vill vrida tillbaka klockan och återgå till en förlorad historisk epok. Snarare handlar det om att ställa den konservativa nostalgien i den moder-

na förändringens tjänst. Fascismen var politiskt innovativ i att använda sig av de senaste moderna kommunikationsformerna, som radio och film för att nå massorna och kombinera dem med ritualiserade och iscensatta masskampanjer. Försvarandet av traditionella värden innebar inte ett bromsande av den kapitalistiska utvecklingen, tvärtom var fascismen tidiga med att tillämpa den nya fordristiska massproduktionen. Trots sin antimodernistiska retorik verkade fascismen inom det moderna, den var en modern reaktion på moderniteten.

7.

Dessa observationer om den europeiska fascismen som rörelse blir användbara när vi tittar närmare på de reaktionära islamistiska rörelser som fått utrymme efter krossandet av den arabiska vårens sociala rättviseprotester. Demokratirörelserna slogs tillbaka och den arabiska våren vändes från hopp till mardröm och bittert ressentiment. Istället har regionens sektaristiska, territoriella och etniska konflikter eskalerat, underblåsta av olika geopolitiska intressen. Det har uppstått ett politiskt tomrum som reaktionära islamistiska organisationer kunnat fylla: den arabiska vänstern var för tätt knuten till de nationella sekulära autokratiska diktaturerna, de sociala rörelserna för svaga. Den moderata islamismen misslyckades, antingen genom att de krossades som i Egypten eller för att de var för utopiska. Statsmakterna var försvagade och i Irak, Afghanistan och Libyens fall betraktades de som lierade med en ockupationsmakt. Framför allt sunniarabvärlden befinner sig i dag i existentiell kris. När det inte existerar några alternativ är fältet fritt för kontrarevolutionära rörelser.

De som kunde fylla detta tomrum

var de politiserade miliserna. Både sunni- och shiamotståndet mot den amerikanska ockupationen av Irak tog denna form. Shiaaraberna utgör cirka 60% av den irakiska befolkningen och hade en lång tradition under Saddam Husseins diktatur av att skapa sociala politiska rörelser för att skydda sina

Demokratirörelserna slogs tillbaka och den arabiska våren vändes från hopp till mardröm och bittert ressentiment.

samhällen och bevara sin tro. Dessa rörelser låg till grund för miliserna som bedrev motstånd mot USA:s ockupation, ofta med ekonomiskt stöd av Iran. USA:s upplösande av den irakiska armén friställde stora grupper av officerare och soldater, som tog med sig sin kunskap och expertis till sunnimiliserna. När USA lämnade Irak 2009 knöts shiamiliserna allt närmare den nya regimen och integrerades i irakiska armén. Istället kom repressionen och attackerna att riktas mot sunnisamhället. En sunnimuslimsk demonstrations- och protestvåg mot regimen hårdare linje efter USA:s uttåg slogs blodigt ner. Svaret blev en ökad tillväxt av sunnimiliser som skydd.

När de sociala protesterna i Syrien övergick i inbördeskrig valde Assad-regimen att koncentrera sitt militära skydd och kontroll till de tätbefolkade regionerna. De drog sig tillbaka och lämnade stora delar av landet åt sunnimiliserna, som snabbt marginaliserade alla de sekulära och demokratiska delarna av motståndet. Det är mot denna bakgrund sunnimilisen ISIS (senare Islamiska staten) och Al-Nusrafronten växer fram i Irak och Syrien. Diskrimineringen av sunnimuslimer i Irak lade grunden till Islamiska statens uppkomst. Med den irakiska arméns sönderfall fick Islamiska staten med sig många före detta arméofficerer, som tidigare varit medlemmar i Husseins Baathparti före USA:s ockupation och deltagit i motståndet mot denna.

8.

Både sunni- och shiamiliserna fungerar som en stat inom staten, som en alternativ statsform under en period av statlig kollaps. Ches Turber beskriver dem som sociopolitiska miliser, för

att betona deras samhällspolitiska betydelse. Miliserna har ett starkt folkligt stöd genom att fylla den funktion staten tidigare fyllt. De kan erbjuda beväpnat beskydd och en grundläggande nivå av social trygghet, sjukvård och utbildning. Milisernas våldsanvändning är ett viktigt redskap för att kunna skaffa sig en styrkeposition, erbjuda säkerhet och få legitimitet. Genom denna styrkeposition kan de sedan försöka nå politisk makt och styra om statsresurser till sin stödbas. Denna dubbelmaktmodell har redan praktiserats länge av Hizbollah i Libanon och Hamas i Palestina.

Det är detta gräsrotsarbete som skapar ett hegemoniskt stöd underifrån i de territorier där de är verksamma och gör dem omöjliga att krossa genom enbart militära slag. USA:s bomber har svårt att träffa Islamiska statens mobila styrkor utan att drabba hela sunnibefolkningen. En upprorsbekämpning kommer därför lätt att riktas mot hela befolkningen eller genom att backa konkurrerande miliser. Enda sättet de inhemska statsmakterna kan undergräva milisernas makt är genom att ge bättre service utan osäkerheten, våldet och dogmatismen som de islamistiska miliserna för med sig.

Islamiska statens snabba framgång i förhållande till andra sunnimiliser beror till stor del på deras förmåga att bygga upp en territoriell motmakt. Islamiska staten kontrollerar idag en fjärdedel av Irak, det vill säga större delen av de sunniska delarna, och en tredjedel av Syrien. Deras miliser är flexibla och rörliga och har valt enkla mål framför välskyddade. De har följaktligen undvikit attacker mot Assad, kurdernas starka fäste Erbil eller Baghdad, som försvaras av shiamiliser. Istället har Islamiska staten inriktat en betydande del av sin militära kapacitet åt att upprätta en intern hegemoni gentemot andra sunnigrupperingar inom sitt konkurrerande territorium. Våldet och avrättningarna har i lika hög grad riktats mot sunnimuslimer som ickesunnier.

9.

I de städer som tagits har Islamiska staten snabbt upprättat en kvasistatlig struktur med egna ministerier, domstolar och beskattningssystem. De har först av allt tagit kontroll över energi-, vatten- och spannmålsförsörjning, vil-

ket gjort lokalbefolkningen omedelbart beroende av dem för sin överlevnad. Men de har också kunnat skapa en regional stabilitet som gynnar både miliserna och de boende i området. Den sociopolitiska milisen har involverat flera före detta statsfunktionärer, vilket underlättat för dem att ta över statens funktioner. I dagsläget beräknas 8 miljoner människor leva i områdena som kontrolleras av Islamiska staten. Dessa betalar skatt till Islamiska staten, en skatt som dessutom är lägre än vad som betalades till Assadregimen.

I inledningsskedet var Gulfmonarkiernas ekonomiska donationer till de islamistiska grupperingar som kämpade mot Assad och de tre åren av öppna turkiska gränser avgörande för att bygga upp ett sunnimotstånd. De sociopolitiska milisernas framgångar beror på deras förmåga att agera i en konfliktzon mellan olika intressen utan att hota de globala finansflödena i regionen. Den viktigaste inkomstkällan för Islamiska staten har varit att ta över oljefält i Syrien och Irak. Råoljan smugglas sedan ut och säljs i Turkiet, Iran eller Syrien. De använder sig av redan befintliga smuggelvägar som infördes under Saddam Husseins Irak för att komma runt USA:s sanktioner. Samma försörjningslinjer som för ut råoljan för också in utländska jihadistfrivilliga. Islamiska staten beräknas stå för 9 000 oljetunnor per dag till den globala ekonomin. På så sätt har Islamiska staten kunnat bli självfinansierande.

10.

Varför har religionen och inte nationalismen blivit den samlande kraften för de sociopolitiska islamistiska miliserna? En viktig förklaring är att de arabiska nationerna till stor del upprättades ur den koloniala uppdelningen, Sykes-Picotuppgårelsen, som Storbritannien, Frankrike och Ryssland gjorde 1916 efter Osmanska imperiets sammanbrott. De antikoloniala rörelserna efter andra världskriget accepterade denna uppdelning. Många nationella befrielserörelser degenererade snart till sekulariserade autokratiska klaner, understödda av en statsorienterad vänster. Den arabiska vänstern knöts till de nationella sekulära diktaturerna. Nationalismen blev den sekulära ideologi som kunde överkomma regionens religiösa sekter och etniska grupperingar.

De sociopolitiska islamistiska mili-

Det rör sig därför om en konflikt inom samma globala civilisation, inte om en konflikt mellan civilisationerna

serna har nu genomfört den största omritningen av kartan i Mellanöstern sedan Sykes-Picot. Religionen har kunnat ersätta nationalismen som en territoriell ideologi med krav på ett återupprättat kalifat – utan klara geografiska gränser – och hänvisningar till en tidigare levd islamisk gemenskap (ummah) innan förfallet. Religionen har på så sätt kunnat fungera som fundamentalisternas nation.

Detta återfödda islamiska territorium, kalifatet, måste knyta an till en tidigare ordning innan förfallet och baseras på samma organiska samhällssyn som fascismen. För att samhället ska återupprättas ur förfallet krävs en biopolitisk kontroll över befolkningens kroppar och beteenden – där de inre hoten mot den homogena samhällskroppen måste kontrolleras, elimineras och rensas ut.

11.

Återupprättandet av ett kalifat och återvändandet till en tidigare islamtolkning får inte misstas för en antimodernism. Målsättningen är snarare att välja en annan modernitet, att konfrontera den västerländska moderniteten med en islamistisk modernitet, en väg framåt som bygger vidare på en annan tradition. Även den politiska islamismen stöder sig på massorna och är en del av det moderna projektet, inte en politisk relik. Den reaktionära islamismen är en reaktion på det som upplevs som modernitetens problem, och bär på en oro över de borgerliga subjektens upplösning (familjen, normerna, traditionen). Där den postmoderna diskursen vänder sig till vinnarna i modernitetens kris, vänder sig fundamentalismen till de globala tendensernas förlorare – och båda strömningarna uppstod samtidigt. Den reaktionära islamismen är en reaktion på den moderata medelvägens islamism som strävat efter att likna väst och en vägran av den euroamerikanska hegemonin.

Det är ett misstag att se denna motsättning mellan modernitet och altermodernitet som en civilisationernas kamp. Även de politiska islamistiska rörelserna

verkar inom samma globala värld, inom samma internationella kapitalflöden och verkar politiskt globalt. Det rör sig därför om en konflikt inom samma globala civilisation, inte om en konflikt mellan civilisationerna. På så sätt går det lättare att förstå hur den terroristiska delen av den reaktionära islamismen strävar efter en global jihad. Den jihadistiska terrorismen är alltid en form av kommunikation, ett budskap som ska sändas ut globalt och dess målgrupp är global. Guy Debords *Skådespelssamhället* för-

klarar Islamiska statens terroraktioner bättre än Koranen. De reaktionära islamistiska sociopolitiska miliserna är innovativa i att nå ut i dagens globala medielandskap med sin nyskapande propaganda, dramaturgiskt utformade bestraffningsaktioner, ritualiserade och iscensatta masskampanjer.

Noter:

Roger Griffin:

The Nature of Fascism, 1993

Stanley G Payne:

A History of Fascism 1914–1945, 1996

Robert Paxton:

The Anatomy of Fascism, 2004

Michael Mann: *Fascists*, 2004

Ches Turber: *Militias as sociopolitical movements: Lessons from Iraq's armed Shia groups*, 2014

Patrick Cockburn: *The rise of the Islamic state: ISIS and the new sunn revolution*, 2015

Yuval Noah Harari: *The theatre of terror*, *The Guardian* 31 januari 2015

Medelvägens brödraskap

Pierre Durrani
intervjuad av Mathias Wåg

Vad vill medelvägens islam i mellanmjölkens land? Religionshistorikern Pierre Durrani ger en inblick i Muslimska brödraskapet, som han själv varit medlem i.

Muslimska brödraskapet är den största islamistiska organisationen och står för det de själva kallar en moderat "medelvägens islam". Brand har träffat Pierre Durrani som är teologie kandidat i religionshistoria och religionsbeteendevetenskap. På 90-talet studerade Pierre i Frankrike på en islamsk folkhögskola kopplad till Muslimska brödraskapet. Under studierna blev han initierad i brödraskapet. Den islamtolkning och retorik som förekom på skolan, kom han att känna igen i många andra sammanhang. Däribland Sveriges unga muslimer där han senare engagerade sig.

Hur är Muslimska brödraskapet uppbyggt?

Muslimska brödraskapet är världens största islamistiska organisation. Det har ett kontaktnät över hela världen. I princip i alla länder där det finns muslimer så finns det människor från Muslimska brödraskapet, antingen från dess organisation eller djupt påverkade av det idémässiga innehållet som de sprider via skrifter, lärde och allmänna tankar. Man kan säga att det finns en enhetlighet i ideologin och en brokighet i organiseringen. Det finns ett fundament, en livsåskådningshorisont, som alla delar, och sedan manifesterar sig det i olika former.

Egypten var Muslimska brödraskapets

födelseplats och har alltid varit dess centrum, men sedan den arabiska våren så har saker och ting förändrats. Nu är det mer en diasporabaserad organisation, men nätverket är kvar oavsett var personerna bor. Nätverket såg, som jag förstått det, ut såhär: den högsta ledaren, det generellas andliga vägledare, bodde i Egypten och hade ett shora (råd) kring sig. Sedan har alla lokala landsorganisationer ett eget styrande råd, som väljs fram och där ordföranden kan rotera i en mer eller mindre demokratisk anda. Det här ledarskapet skickar sedan en representant till ett större råd, Europa har till exempel ett sådant. Det här europeiska rådet skickar sedan representanter från sin kontinent till ett världsomspännande råd. Det finns också organisationer som har byggts upp som är i princip identiska med de här råden. Muslimska brödraskapets organisation liknar en frimurarorganisation där man svär en ed och då ingår i samma andliga brödraskap över hela planeten – och det är det viktiga!

Sedan kan man skapa nästan vilka organisationer som helst som stödjer det här arbetet i offentligheten. Om man får frågan "är ni Muslimska brödraskapet" så svarar man sanningsenligt "Nej, vi är inte Muslimska brödraskapet. Vi är Islamiska Förbundet". Och det stämmer eftersom man då kan prata om den här externa strukturen med organisationsnummer som en svensk muslimsk organisation. Skulle man ställa frågan på ett annat sätt så skulle de troligen inte förneka kopplingen heller – för att Muslimska brödraskapet är ett andligt nätverk som kan manifesteras i många olika externa organisationer.

Däriigenom är Muslimska brödraskapet en väldigt komplex organisation. Det finns dels en insida och en utsida. Det finns dessutom en rätt stor variation på utsidan. I det idémässiga innehållet finns det också variationer, men det finns ändå en enhetlighet i att man gillar Hassan al-Banna, medelvägsislamen, sina lärda, man

Hassan Al-Banna grundade Muslimska brödraskapet 1928. har al-Qaradawi och några stycken till som man upphöjer. Omar Mustafa har kallat al-Qaradawi islams egen påve, vilket han absolut inte är såklart. Han är ju den så kallade moderata islamismens egen påve utan tvekan, men det är en extremt reaktionär och antisemitisk person, en person som hyser värderingar som är way beyond mer högerextrema än Sverigedemokraterna.

Hur ser relationen mellan islam (religion) och islamism (politik) ut?

Islamism är också ett extremt komplext begrepp. Å ena sidan kan man säga att islamismen uppstod som en ny politisk rörelse, som ett slags modernistisk reaktion på moderniteten. Men å andra sidan måste man se att islam är väldigt annorlunda än protestantisk kristendom. Det går inte att överföra ett kristet religionsbegrepp på andra religioner på den här planeten, och tro att islamismen är en politiserad islam – som om det finns en icke-politisk islam. Kristendomens uppdelning, "Åt Ceasar det som är Ceasars och åt Gud det som är Guds", som en maktindelning mellan kyrkan och den världsliga makten i sin renodlade protestantiska form, går inte att applicera på islam.

Jag skulle säga att islamism är inte bara politisk islam – för det är rätt intetsägende – utan syftar på islamtolkningar som organisatoriskt går att koppla till Muslimska brödraskapet eller de shiitiska och indiska motsvarigheterna. Organisationer som inte politiserar islam – det är fel – men gör islam till mer ideologi av ett modernt snitt, än en livshållning där det politiska också ryms. Där en aspekt, en tårbit av den brokiga tårta eller karta som är islam, betonas på bekostnad av de andra. Och där man framför allt har som ambition att återetablera kalifatet

genom en religionstolkning som är anpassad till den moderna världens krav på ideologisk koherens, organisationsformer och partiväsande som kanske inte funnits i den muslimska världen sedan tidigare. Det fanns tidigare organisationsformer, men kolonialväsendet slog sönder stora delar av den traditionella muslimska organisationsstrukturen.

Så rent ideologiskt och organisatoriskt så kan man säga att islamismen uppkom efter en tids vakuum och förvirring, som en slags revanschistisk impuls som ville återetablera någonting. För den är extremt nostalgisk också, men har en helt ahistorisk syn på ett svunnet kalifat som man ska återupprätta. Och på så sätt liknar det den fascistiska impulsen, en mytisk föreställning om en svunnen tid – vad det än kan vara: det vita västlandet, romarriket eller den rena rasen – som man vill återupprätta.

Muslimska brödraskapets organisation liknar en frimurarorganisation där man svär en ed och då ingår i samma andliga brödraskap över hela planeten – och det är det viktiga!

Detta gäller även salafismen som både kan kallas islamistisk och icke-islamistisk, beroende på vilken salafitisk gren man pratar om. Pratar man om den saudistödda statusquo-salafismen, är den väl inte politisk förutom att den konserverar extremt reaktionära åsikter och är politisk i den bemärkelsen. Men den är inte aktivt politisk, medan jihadismen som vi lärt känna nu på senaste med IS och al-Qaida, skulle man kunna kalla någon typ av radikal islamism. Dessutom finns det täta ideologiska band mellan Muslimska brödraskapet och den radikala salafismen, de båda grupperna har lite grann samma rötter. Muslimska brödraskapet är lite som "the mothership av all islamisms", de flesta islamistiska impulser på den här planeten kommer, eller har täta kontakter med Muslimska brödraskapet, från början.

Vilken roll spelar Qatar för Muslimska brödraskapet?

Qatar har i princip de senaste åren varit sponsorn för Muslimska brödraskapet. En stor

del av deras framgång har varit den välvilliga emiren i Qatar. Han son har blivit lite mer försiktig, antagligen på grund av påtryckningar från Saudiarabien och liknande. Qatar har kommit i clinch med andra oljerika arabstater för att de staterna i sin tur är rädda för att den så kallade moderata islamism som Muslimska brödrskapet står för, skulle kunna vara ett alternativ till de mer auktoritära wahabitiska regimerna. Muslimska brödrskapet skulle kunna utmana deras statusquo. Så Qatar har fått smisk på fingrarna och börjat dra tillbaks sitt stöd. Men det är fortfarande så att, och det gäller både för Muslimska brödrskapet och andra grupper som IS, det finns enormt många privata finansiärer. Tänker man bort emiren i Qatar så finns det fortfarande tusen stycken extremt rika människor som skulle kunna stödja Muslimska brödrskapet. I någon mån är det fortfarande petrodollarekonomin som stödjer en stor del av den islamistiska apparaten.

Vad vill Muslimska brödrskapet politiskt?

Är det någonting Muslimska brödrskapet är så är det pragmatiskt, de är så flexibla i vad de kan ta för positioner för att etablera sitt eget realpolitiska program. Man vill leda den muslimska minoriteten i Sverige så att den känner sig trygg, institutionaliseras och får sina rättigheter. De är väldigt fokuserade på rättigheter. Men det finns ju ett djupare program, där man vill sprida islam globalt.

Så Muslimska brödrskapet är en entrismisk

Entrism: Infiltrering. organisation som går in i alla möjliga sammanhang. Ibland har man långt skägg, ibland kort skägg, ibland kostym och slips. Ibland verkar det som socialdemokrater, ibland centerpartiet eller miljöpartiet, men delar en gemensam syn. Från deras perspektiv så är det inte konstigt, det är inte så att de är illasinnade, utan mer: "vi tror på det här, det här är medelvägens islam och vi vill vara representerade på många olika ställen för att etablera kontaktytor mot majoritetsbefolkningen". Men också för att lära sig olika sätt att verka. Men det är ändå så att man har samhällets islamisering som det stora målet. I Muslimska brödrskapets fall så påminner det lite grann om den reformatoriska socialismens strategi, om

att det ska ske genom en gradualism. Man ska ta det stegvis till dess att befolkningsmajoriteten i det landet själv inte bara är muslimer utan också muslimer som vill ha den här typen av islam – först då kan det införas.

Medan det i den radikala islamismen, eller jihadismen, är mer Baader-Meinhof och "vi ska se till att det här händer nu". Där finns det också många schatteringar så klart, som delar det gemensamma med att de vill trigga igång konflikterna. Att Charlie Hebdomassakern och liknande saker är bra. Det är lite som när den väpnade vänstern vill visa kapitalismens verkliga tryne så att folk vaknar upp.

Muslimska brödrskapet delar retorik med andra radikala jihadister, men inte lika tillspetsat. Men det är ändå så att Muslimska brödrskapet är så komplext att det rymmer inom sig massor av schatteringar, en massa olika plattformar och intressen – precis som sossarna gör. Om man tittar på händelserna i Egypten för två år sedan så var det en maktstrid mellan en mer konservativ falang och en ungdomlig, progressiv och reformistiskt sinnad falang. Där den mer konservativa falangen vann och fick sin kandidat att bli president. Sedan blev de omkullkastade av den gamla eliten, militären.

Samma spännvidd finns även i Sverige. Bland de här några hundra medlemmarna så finns både de mer reformatoriskt sinnade och de mer konservativa. Och så finns det de mer salafitiska. Dessa är salafiter i sin teologiska horisont, men Muslimska brödrskapet i sin politiska förståelse av hur det här ska gå till väga. Det finns även de som är mer sufiska.

Så det är tack vare sin organisatoriska komplexitet och pragmatiska externa uttryck som Muslimska brödrskapet också har blivit den ideologiska gruppering som har etablerat sig i de flesta västerländska länder. Och då har de gjort så att de har etablerat olika studentgrupper, moskéorganisationer, hjälporganisationer som Islamic relief och kvinnogrupper. En massa olika organisationer. En del är bara pappersgrupper, som inte finns på riktigt, utan bara är en förkortning för att äska medel eller att ha en mer representativ front ut mot majoritetssamhället. En del är verkliga organisationer som finns och verkar. Och i nästan alla västerländska länder så är de största, mest effektiva och namnkunniga muslimska organisationer styrda av Muslimska brödrskapet.

Hur arbetar Muslimska brödrskapet i Sverige?

Under 80-talet så etablerade sig Muslimska brödrskapet här. Med det svenska socialdemokratiska samhällets totala fokus på en offentligt organiserad partner så fick man lite hjälp att organisera sig. Man kunde söka pengar för att starta projekt och så vidare. Eftersom många människor som tyr sig till den så kallade moderata islamismen ofta är universitetsstuderande, medelklass eller grupper av människor som har lite mer knowhow och entreprenördrift, fick de snabbt ett organisatoriskt försprång. Så idag har Muslimska brödrskapet en i det närmaste total dominans inom det så kallade muslimska civilsamhället – ett begrepp som för övrigt lanserats av Muslimska brödrskapet. Det är nästan svårt att hitta någon samtalspartner bland de här stora offentliga muslimska organisationerna som antingen inte är en del av Muslimska brödrskapets kultur eller har påverkats av deras retorik. Så även om de står helt fria från dem så för de fram samma maximalistiska islamtolkning. Med maximalistisk menar jag att det inte handlar om ett litet religiöst samfund som vill dra sig undan och be i sin stuga, utan att man har ett samhällspolitiskt engagemang på gott och ont. De vill förändra samhället, de vill också kanske hjälpa folket att komma bort från alkoholism och liknande problem. Man tror att islam är så bra att man vill hjälpa det svenska samhället att bli ett ännu bättre *svenskt* samhälle eller att den svenska välfärdsstaten skulle kompletteras enormt av den här fina religionen när man nu tappat sin kristna tro här. Man behöver inte måla fan på väggen och tro att det är en "smygislamisering" som sker med en ond avsikt, utan att människorna från den här islamtolkningen vill ju väl, att "islam är lika med det goda samhället".

Så idag har Muslimska brödrskapet en i det närmaste total dominans inom det så kallade muslimska civilsamhället – ett begrepp som för övrigt lanserats av Muslimska brödrskapet.

hyschhysch som spelar skumraskgrupper i händerna. Och då både folk som hatar muslimer men även radikala islamtolkningar som också gynnas av den här spänningen. Den här maximalismen innebär att man hela tiden vill främja sin islamtolknings samhälleliga etablering – det finns ju flera frikyrkor, typ Livets ord, som agerar lite på samma sätt. De vill helst ha sina gubbar (vilket det ofta är) på viktiga poster, i olika organisationer. Och i det svenska samhället är det lätt att bli en del av en organisation, lätt att komma upp i toppen av en organisation om man bara sitter på x antal möten.

Denna dolda struktur är lite grann kontrajihadisternas dröm, i det att de är precis så hemlighetsfulla som skulle passa vilken konspiration som helst. Och de är det lite dumt nog, även i väst, för de skulle ha otroligt mycket mer att vinna på att vara öppna – och jag tror att de kommer hamna där också, att de kommer att bli mer ärliga i sina positioner av ren nödvändighet. Det funkar inte i ett samhälle som går mot större öppenhet och transparens att ha kvar ett hemlighetsmakeri som är en kvarleva från när man tvingats att ha det på grund av repressionen under auktoritära arabregimer.

Ser du några problem med det Muslimska brödrskapets sätt att arbeta?

Är man den största religiösa aktören i ett minoritetssamhälle, samtidigt som man inte säger vilka man är, så bidrar man till ett slags

13 MÅNADER VID MAKTEN

Samtal mellan Shora Esmailian
och Lovisa Kasström
Illustration: Marjo Palokangas

Muslimska brödrskapet i Egypten gick från att ha varit en förbjuden organisation till att bli den absoluta makten efter revolutionen 2011. Strategiska misstag och en stat i staten gjorde att de förlorade allt efter tretton månader.

Shora Esmailian, författare och journalist, och Lovisa Kasström, läkare och aktiv i Socialistiska läkare, går igenom händelserna kring Muslimska brödrskapets uppgång och fall i Egypten.

I en av inledningsscenerna i den egyptiska dokumentärfilmen *The Square* av Jehane Noujaim möts revolutionären Aida och brödrapsanhangaren Magdy. Aida: "Vi var alltid rädda för brödrskapet, men nu när vi alla är på torget har allt blivit annorlunda. När regimen dödar oss spelar det ingen roll vem du är." Magdy: "Jag kunde aldrig tro att jag skulle stå på Tahrirtorget i solidaritet med alla dessa människor. Men vi är alla en."

Diktatorn Hosni Mubarak hade suttit vid makten i Egypten i 33 år och det rådde undantagstillstånd sedan 80-talet. Muslimska brödrskapet hade varit en terrorstämplad organisation i nästan hela sin 90-åriga historia och rykten spreds om att Mubaraks son skulle ta över presidentposten. Folket gick ut på gatorna i massprotester inspirerade av upproret i Tunisien. Grunden till protesterna var maktkritiska folkrörelser, till exempel de stora textilarbetsstrejkerna i Mahalla 2008 som manade till generalstrejk, bättre arbetsvillkor, minskad korruption och minskad fattigdom. Mot polisen som utövade terror på gator och tortyr i fängelserna. Tahrirtorget i

Kairo blev symbolen för revolutionen och efter 18 dagar, den 11 februari 2011, avgick presidenten. Det var en historisk seger och den globala vänstern blickade mot Tahrir i väntan på världsrevolution.

Lovisa Kasström (LK): När jag var på Tahrir ockuperades torget av folket och det pratades politik i varje gathörn. På torget fanns alla samhällseliga nödvändigheter; apotek, matutdelning, det skötte sig självt. Det fanns nästan inga religiösa motsättningar, alla var emot regimen. De som ville be skyddades, man kunde se ett hav av böjda ryggar omringade av människor i armkrok. Det ropades att kristna och muslimer var en enda knuten näve. Vad var relationen mellan revolutionärerna och Muslimska brödrskapet på Tahrirtorget?

Shora Esmailian (SE): Årtionden av repression från statsapparaten bidrog till att Muslimska brödrskapet främst organiserade sig på annat sätt än direkt politiskt. De byggde upp sin sociala bas genom att stå för grundläggande delar av civilsamhället som skolor, sjukhus och moskéer. Till en början var brödrskapet inte en självklar del av 25 januari-revolutionen. De stod vid sidan och betraktade. Men drygt en vecka in på revolutionen, under kamelslaget när Mubarakanhängare red in på Tahrir-torget med kameler, klev de yngre medlemmarna av brödrskapet fram och stor i främsta ledet med andra revolutionärer som skyddade torget.

Militärrådet SCAF, Supreme Council of Armed Forces, tog över styrningen av landet på våren 2011. Civila ställdes inför militärdomstol och man genomförde "oskuldstester" på kvinnor i fängelserna. Mona Soueif bildade organisationen No To Milita-

ry Trials. I oktober 2011 demonstrerade kristna kopter utanför tevehuset Maspero, och militären svarade med att köra över demonstranterna med militärfordon. Bortåt 30 personer dog. I november utlystes de första fria egyptiska valen, och ännu mer protester och dödande utbröt. Det blev tillåtet för religiösa organisationer att bilda politiska partier. Muslimska brödrskapet bildade FJP, Frihets och Rättvisepartiet, som stod för en "omsorgsfull konservatism", en fri marknad och sociala rättigheter. Salafisterna bildade Nourpartiet.

LK: Där gick ju också brödrskapet emot det grundläggande i jihadismen, att inte ingå i parlament förutom om det är en helt islamisk stat. Äntligen kunde de påverka genom partipolitik.

SE: Några nya vänsterpartier bildades också.

LK: Ja, men hela idén med revolutionen var att avsätta en maktfullkomlig ledare. Vänstern var splittrad, de hade stor respekt för den ledarlösa revolutionen och det fanns ingen enskild person som ville vara talesperson för den. De enda som hann prata ihop sig var Muslimska brödrskapet som hade en enorm mobiliseringspotential i och med deras sociala bas ute i städerna och byarna. Alla kände någon som var med i brödrskapet.

FJP fick nästan 50 procent och Nour fick 24 procent av rösterna till parlamentet. Tillsammans hade de 70 procent av platserna. De vann en promenadseger.

SE: Egyptierna var demonstrationströtta och också på att inga av revolutionens ursprungliga slagord "Bröd frihet, social jämlikhet" hade infriats. Muslimska brödrskapet kunde rida på den

vågen av missnöje. Men inte så länge. På ettårsdagen av revolutionen var jag i Kairo och olika demonstrationståg marscherande in på Tahrirtorget för att fira ettårsdagen av revolutionen. På torget hade brödrskapet satt upp scener och spelade koran-musik. Folk blev arga, kasta-
de saker mot scenerna och visade bröderna fotsulan på skorna. Där tror jag att den verkliga motsättningen mellan bröderna och övriga revolutionärer började.

LK: Så brödrskapet gick från att ha skyddat torget med sina kroppar till att samarbeta med militären. De började kalla revolutionärerna för problem. De hade makten i parlamentet och sedan vann de presidentvalet också.

SE: Men där blev det verkligen ingen promenadseger. Brödrskapet gjorde en del strategiska misstag. Till att börja med hade de svurit att inte ställa upp med en presidentkandidat. Det var del i ett politiskt spel, de ville visa ödmjukhet eftersom de redan höll majoriteten av platserna i parlamentet. Men i slutändan sveks löftet och Mursi kandiderade. I sista omgången stod valet mellan FJPs Mohammed Mursi och Ahmed Shafiq som var en felool.

Felool är ett begrepp som används om före detta regimpersoner.

LK: Jag vet att många revolutionärer ville bojkotta presidentvalet. Shafiq hade varit en av Mubarak's närmsta män. De kunde omöjligt välja mellan en islamist och en felool. Muslimska brödrskapet hade kommit till makten genom revolutionen. Men när Mursi blev president ställdes ingen till svars för våldsamheterna mot civila, varken från den gamla regimen eller från militä-

ren, vilket skapade vrede.

Militären tros äga mellan 20 och 40 procent av alla tillgångar i Egypten. De har stor ekonomisk makt förutom våldsmonopolet. Revolutionärerna krävde en ny konstitution för att få igenom kraven på ett nytt rättvisare samhälle. I konstitutionen skulle allas rättigheter tas tillvara. Två år efter att Mubarak störtades presenterade FJP den nya konstitutionen.

LK: Tunisien hade ju lyckats bra men där såg allt annorlunda ut. Militären var för det första kraftigt försvagad av Ben Ali. Efter den tunisiska revolutionen kom islamistpartiet Ennahda till makten, och det första de gjorde var att släppa mängder av politiska fångar. Så skrevs en rätt progressiv konstitution som bland annat skyddade kvinnors rättigheter. Inget av det här hände i Egypten.

SE: Nej, de förde in brödernas ideologi i konstitutionen, islamiserade den. Via ett presidentdekret överfördes en massa makt till Mursi, lagar som inte ens Mubarak hade vågat införa. De tillsatte också guvernörer från brödrskapet ute i städerna. Så makten sipprade ner på alla poster. Konstitutionen och dekretet gjorde att brödrskapet tappade än mer mark till revolutionen.

LK: Mursi jämfördes med en faraon. Folket kom ännu längre ifrån

bröd och rättvisa.

SE: Ja, och på sommaren 2013, två år efter att Mubarak hade störtats, blev det mer ekonomisk kris, och el- och bränslebrist. Man har ju kunnat visa i efterhand att det var militären som saboterade för bröderna, för att piska upp stämningen igen. Då bildades Tamarodrörelsen, "Rebel", gräsrotterna som samlade underskrifter och krävde Mursis avgång. Folk gick ut och demonstrerade igen.

Den 30 juni 2013 var Tamarods demonstration mot Mursi. Den 3 juli gick militären in, ledd av Sisi, och avsatte Mursi. Efter tretton måna-

der blev Muslimska brödrskapet av med makten. Kort därefter blev de åter terrorstämplade och alla deras aktiviteter illegala.

LK: När Mursi störtades tänkte jag att det var ännu ett steg i revolutionen, att den president som blir maktfullkomlig i det nya Egypten kommer att störtas av massorna, vilket parti personen än tillhör. Att val borde hållits vartannat år under pågående revolution och inte vart fjärde år. Mursi hade visat att han inte skulle genomföra revolutionens krav. Jag hoppades att militären skulle tjäna folket, även om de gång på gång hade bevisat motsatsen och mer. Jag kunde i alla fall aldrig tänka mig att det skulle bli som det är nu.

SE: Militärkuppen var en stor besvikelser. Och vänstern tappar alla principer när det gäller Egypten. Mursi var den förste demokratiskt valde presidenten i Egyptens historia, och militären störtade honom. Visst, han skulle inte infört någon sorts socialism, men kanske givit folket bröd? Missförstå mig inte, jag vill inte försvara bröderna och hur de agerade, och de slickade militärens röv. Men revolutionen blev ju aldrig färdig. Mursi hade inte fått tillräckligt med tid på sig. Det tog ett år och så började folk tänka att det skulle bli ett nytt Iran. Där och då förlorades också den enda segern som revolutionen hade uppnått.

LK: Fria val?

SE: Ja, det grundläggande elementet var det enda man hade uppnått till dess. När det togs bort kunde kontrarevolutionen, militären, posera som revolutionens räddare. Och sedan kom ju massakern i Rabaa.

I augusti 2013 samlades anhängare till Mursi på ett torg i Kairo, Rabaa, för att protestera mot militärkuppen.

SE: Massakern på sittande demonstranter är den största i Egyptens moderna historia, hundratals,

kanske tusentals sköts ihjäl inför en internationell journalistkår. Propagandan var enorm. Men så kom de ju undan med det, både från världssamfundet men också från vanliga egyptier. Sedan kom antiprotestlagen, som gjort att fängelserna nu igen fylls av politiska fångar. Vår kamrat Mahienour El Massry har blivit dömd och fängslad för att ha demonstrerat. Domstolar har dömt flera hundra anhängare av muslimska brödrskapet till döden under en och samma rättegång. Det har blivit en militärdiktatur mycket värre än under Mubaraks tid. Och liberallerna har totalt gått upp i militärstyret, som författaren Nawal El Saadawi och den tidigare facklige aktivisten Kamal Abu Aita.

LK: Det har till och med blivit förbjudet att hålla upp fyra fingrar i luften, eftersom ordet för fyra liknar ordet Rabaa. Revolutionen ändrade ju folks tankar och tro på förändring, men i Egypten nu är det värre än någonsin. Militären är del av djupa staten. Mina vänner beskriver Kairo som en spökstad

SE: Man tappar ju totalt hoppet. När jag skrev min bok om klimatet följde jag en familj som bor i en liten by i Nildeltat i norra Egypten. Förra året, fyra år efter första gången vi sågs, hade barnen knappt vuxit. Åttaåringen såg ut som en femåring. De deltog inte på gatorna, men de har verkligen heller inte sett något av det som revolutionen kämpade för, det säger rätt mycket om vem som har brödet och friheten.

Jag tror att det gäller att organisera sig, samarbeta och på så sätt ta makten, inte bara stöta en president och sedan hoppas på det bästa. Den ledarlösa vänstern gjorde få försök att konkurrera ut brödrskapet politiskt. Om man vill att demokratiska rättigheter ska gälla en själv så måste man försvara andras också.

Den djupa staten är ett begrepp som beskriver en informell och odemokratisk stat i staten – ett nätverk inom militären, rättsväsendet och säkerhetstjänsten som med en egen agenda vill styra samhällsutvecklingen.

Revolution och förtvivlan

av Asef Bayat
Översättning av Arash Hakimnia
Illustration: Kao Seth

Efter revolutionen kom kontrarevolutionen. Förhoppningar gick i kras och det är lätt att känna förtvivlan. Men varje revolution sätter spår och ordningen har fundamentalt utmanats. Revolutionen lever kvar i människornas minnen och i det vardagliga livet odlas ständigt ett motstånd.

Saker och ting i Mellanöstern kan ofta framstå som långt värre än de faktiskt är när en betraktar dem utifrån. Men under mitt senaste besök i Egypten – där jag pratade med och lyssnade till folk, tittade på lokalteve, läste dagstidningar och gjorde observationer – blev det tydligt att revolutionärerna går igenom smärtsamma tider. En djup besvikelse verkade finnas hos många av dem som en gång hade stora förhoppningar inför revolutionen, men som nu måste möta kontrarevolutionens vulgåra triumferande – sänt från vad som inte för länge sedan framstod som oberoende medier.

Förtvivlan är varken främmande eller unikt för Egypten. Nästan alla postrevolutionära stunder präglas av en extatisk upprymdhet följt av en djup besvikelse och demoralisering. Hegels hyllade verk *Andens fenomenologi* har beskrivits som ett historiskt-filosofiskt sorgeverk över den franska revolutionens nederlag. Mängder av ryska revolutionärer försökte begå självmord när Stalin kom till makten och en ström av förtvivlan sköljde över iranska revolutionärer när kriget mot Irak rasade och revolutionen under den islamistiska staten tog en repressiv vändning. Det är en underdrift att påstå att revolutioner aldrig

är lugna och rena förändringskapitel: de är behäftade med inneboende paradoxer som gör stridigheter och oroligheter till bestående inslag i deras historia. Den stora revolutionären Rosa Luxemburg går så långt som att påstå att revolution är den enda formen av "krig" där den slutgiltiga segern bara kan nås genom en serie nederlag.

Så förtvivlan och besvikelse är inget att skämmas över. De följer som naturliga reaktioner när förväntningar blir förrådda och drömmar slås i spillror. Vad som däremot inte är naturligt är apati. Apatin förbiser nämligen det faktum att något så betydelsefullt som en revolution har ägt rum – att status quo har rubbats och samhället omformats på ett fundamentalt vis.

Självklart kan det verka som att saker och ting gått tillbaka till det normala när vi ser hur människor fortsätter med sina triviala, vardagliga rutiner: arbeta, shoppa, umgås med vänner eller resa. De som förväntar sig utbrott och motstånd blir utan tvekan modfällda av vardagens brutala inaktivitet. Men en bör varken låta sig luras eller nedslås av denna skenbara normalitet för i själva verket är detta knappast ett tecken på folkligt samtycke och eftergivenhet. Snarare drivs detta

av själva livets inre kraft, och är ett resultat av självbevarelsedrift. Det är ett sätt att överleva i hårda tider. Faktum är att Egypten och dess revolutionära motsvarigheter har genomgått en "Händelse" i Alain Badiou's anda, en extraordinär social händelse som impregnerat dessa platser med oförutsägbara utsikter. Och det är här, i denna värld av möjligheter, som resignation och icke-engagemang eller ointresse tappar sin relevans medan revolutionär kamp finner nya vägar. Saker och ting är med andra ord långt ifrån över.

Visst förblir kontrarevolutionära krafter fast beslutna att återerövra statsapparaten, monopolisera medierna, begränsa civilsamhället och återupprätta det repressiva styret – kanske mer envist än innan revolutionen. Och i detta använder de sig av en överlevnadsideologi som blandar nationell chauvinism med å ena sidan nyliberal globalism och å andra sidan konservativ religiositet och moralpolitik. Samma moralpanik av salafistiskt snitt som den nyliberala globalismen påstås förakta.

Men denna nya regim ska nu regera över en befolkning som har förändrats väsentligt. Stora delar av de fattiga i stad och på landsbygd, av industriarbetare, utarmad medelklass, marginaliserade ungdomar och kvinnor har upplevt, förvisso kortvariga, men sällsynta stunder av att känna sig fria. Av att engagera sig i ofjättrade utrymmen präglade av självförverkligande, lokalt självstyre och kollektiv upprymdhet. De mest djupt förankrade hierarkier har utmanats. Kvinnors extraordinära offentliga närvaro hotade patriarkala känslöstämningar och de offentliga trakasserier de mötte gav upphov till en av de mest genuina rörelserna i Egyptens nutidshistoria. Revolutionära ungdomar anklagade de äldre för apati och samtycke, samtidigt som de vann respekt och erkännande från den äldre generationen för sin modiga aktivism och för sina uppoffringar. Arbetare utkrävde ansvar från sina chefer, studenter från sina lärare och medborgare från moraliska auktoriteter och politiska myndigheter. Det fanns stunder då kollektiv solidaritet återuppstod i all genialitet mitt

“Nästan alla postrevolutionära stunder präglas av en extatisk upprymdhet följt av en djup besvikelse och demoralisering.”

under välregisserat sekteristiskt blodbad. Dessa subalterna medborgare Subaltern: De undre klasserna, förtryckta minoriteter. genomlevde allihop revolutionära ögonblick där det som hade verkat rätt framstod som fel och det som hade verkat fel framstod som rätt.

Minnena från dessa enastående händelser och de moraliska resurser dessa genererade har blivit en del av det allmänna medvetandet. De kan tjäna som normativa grunder för att föreställa sig och skapa ett gott samhälle, byggt på social inkludering, på solidaritet, jämlikhet och social rättvisa.

Faktum är att även om reformerandet av auktoritära stater kräver mödosam kamp av ett annat slag så kvarstår förändringar i samhällets medvetanden, och blir förutsättningar för djupgående demokratiska transformeringar. I denna mening är revolution som sådan mycket mer än bara regimförändring och reformerande av staten. Reformerandet av staten – värdefullt och nödvändigt i sig – ska också fostra och underlätta skapandet av en ny, inkluderande och jämlik social ordning. Om vi följer Gramsci skulle det vara möjligt att arbeta på ett sådant projekt även i skuggan av auktoritära stater och nyliberala ekonomier.

Jag har föreslagit att denna idé kommer inledas med byggandet av ett "aktivt medborgarskap" utrustat med "närvarons konst". Dessa är medborgare som besitter modet och kreativiteten att göra den kollektiva viljan gällande mot alla odds genom att kringgå begränsningar, tillvarata det som är möjligt och upptäcka nya utrymmen som de kan göra sig hörda och sedda ifrån.

REVOLUTION

Sanningen är att det finns en gräns för hur mycket stater, även auktoritära sådana, kan kontrollera samhällen utan att bli totalitära, som i det "kommunistiska" Östtyskland där den hemliga polisen Stasi förde register över mer än en tredjedel av hela befolkningen. Ironiskt nog är Egypten en mer fördelaktig plats att fullfölja sådana strategier, än liberala demokratier såsom USA där övervakningsapparaten – såväl juridisk som praktisk – är mycket mer genomträngande och detaljerad än i våra repressiva men svaga stater.

I vår region kvarstår vidsträckta *informal socioscapes* – fria zoner där alternativa normer i strid mot statens logik kan instiftas. Eric Garner, afro-amerikanen som greps och kvävdes till döds av en polis, sålde cigaretter illegalt på gatorna i New York. Miljoner Eric Garners arbetar på gatorna i Mellanösterns städer, informellt och illegalt, utan att stater kan göra särskilt mycket åt det.

Det informella livet, relationer och institutioner som ligger i utkanten av statens kontroll, utgör en stor del av den sociala tillvaron där några av de mest kreativa (liksom anti-sociala) strävanden tar form. Något vi ser bland familjer, släktingar, vänner och hos dem som verkar i det lokala – i bostadsområden och på informella arbetsplatser. Utrymmen där konstvärlden, intellektuella kretsar, bokutgivning, kulturproduktion, nya sociala medier, oberoende journalistik, juridik och arkitektur eller socialt arbete ger upphov till alternativa uttryck och oortodoxa sätt att vara och att göra saker på. Även de statligt kontrollerade institutionerna som skolor, högskolor, kommuner, grannskapsföreningar, stadsfullmäktigen, studentföreningar och fackföreningar omvandlas ofta av kritiska och kreativa användare till utrymmen där centrala sociala och politiska värderingar bestrids.

“De som förväntar sig utbrott och motstånd blir utan tvekan modfällda av vardagens brutala inaktivitet.”

Aktivt medborgarskap av det här slaget leder samtidigt oundvikligen till att den auktoritära statens förmåga att styra undergrävs. Detta eftersom staten ofta verkar, inte utifrån och ovanför, utan från insidan. Den väver in sin logik i den sociala strukturen, genom normer, relationer och institutioner. Att utmana dessa normer, relationer och institutioner skulle per definition minska statens legitimitet och försämra dess förmåga att regera. I själva verket skulle ett aktivt medborgarskap kunna gå ännu längre och tvinga staten att anpassa sig och handla i linje med de värderingar som subalternna medborgare odlar i samhället. Inte undra på att förbudslagen i USA framstod som absurd i början av 1930-talet när så många medborgare olovligt konsumerade alkohol; lagen var tvungen att ändras. Det absurda i att förhindra kvinnor från att köra bil borde vara tydligt även för de saudiska härskarna. En auktoritär stat kan i längden inte i lugn och ro styra över en demokratiskt sinnad befolkning.

Innebär detta tankesätt att vi är tillbaka i gamla mönster? På ett sätt är vi det: den gamla ordningen är i stor utsträckning återställd. Men någonting är fundamentalt annorlunda: dessa är föråldrade mönster i en ny tid där den gamla ordningen möter nya politiska subjekt och nya subjektiviteter; där minnena av uppoftningar bleknar, smaken av triumf och förrådda förhoppningar tystnar, men missnöjet lever vidare i periodiska sociala omvälvningar.

Detta är utforskade politiska tider laddade med oändliga möjligheter där meningsfullt socialt engagemang kräver en kreativ sammansmältning av gamla och nya sätt att göra politik.

Måsar är porten till havet

av Somaya El-Sousi

Översättning: Somaya El-Sousi,

Hanna Hallgren och Jenny Tunedal

Det var en gång en hamn, eller som berättaren sa:

Hon samlade sina snäckskal och väntade.

Hon väntar på skepp som ska komma, går sakta längs vägen.

Hennes skugga skapar henne, hon har ingen skugga utom den.

Hennes kärlek skyddar henne, är det enda resesällskapet.

Med ett skratt förändrar hon sin rädsla och samlar berättelserna i en liten ask.

På långt håll syns detaljerna, de första och de sista,
i berättelser som glömts bort av de som en gång ägde dem.

Hon nystar upp härvor för att göra dem hela.
De regnar ur henne; berättelser om ensamma älskare, toner av förlust och floder av begär.
Hon städar vid berättelsens port, stänker vatten som doftar basilika,
skapar tomhet, så som den skapar henne.
Med dessa minnen växer hon och människor tar skydd i hennes skugga.

Sorgset likt en ensam åra vars begär krossas mot stranden
betraktar hon näten.
Sand kysser henne och vind bränner henne.
Hon är besviken över stranden och ljudet som bryts.
Hennes själ är hennes helgedom och hjärtat vidgas.

Att träda in i henne är alltid som den första gången, som vore hon honung och ljus.
Hennes omfång är så vitt, hennes toner så söta och strålglansen ett motgift.
Hon sprider sin tystnads lockar och andas ut när smärtan tiger still.

Förvirrad, mellan sin barndom och den kvinnoröst som jämrar i bröstet,
roar hon sig mellan meningarna.
Hon blir trött av de olika färgerna och värken.

Du, som springer från dig själv till dig själv, vart ska du?
Vad är du rädd för?
Du vet att vägarna och avstånden har gett dig blodad tand.
Du är gjord av oro.

Att inget dölja var vår hemlighet, men när avslöjandet blir till rädsla och hemligheter likaså,
vart kan vi fly undan?

Du var orättvis mot avståndet och mot berättelsen.
Orättvis mot den enda berättaren.
Ingen ska förstå dig,
och du har ingen skugga utom din egen.
Din ensamhet är ditt öde, så förstå den väl.

Vi var en berättelse som berättaren inte ville skulle finnas till.
Vår kärlek brände avståndets natt.
Vi spann våra garner med omsorg.
En efter en tvinnade vi trådar av rädsla,
skillnader, smärta och ensamhet,
gick hand i hand till avståndets mitt.
Ett avstånd som var synd.
Men vår synd handskas bättre med ögonblickets synder än vi.
Vi rider på en våg, åtskilda av tidvattnet.

Ingen vind kan tvätta bort rädslan ur flickans ansikte.
Ingen hand som åter fångar hennes.
Ingen berättelse att vada genom till det sista ljuset, det som ska tändas i dansens slut.
Inga toner rör vid hennes hår.
Hon dansar dansar.

Ensam likt varje dans.

Daesh

Arabisk förkortning för Islamiska staten i Irak och Levanten (ISIL, även kallat ISIS). Beteckningen har en nedsättande ton, eftersom det liknar det arabiska ordet daes (trampa ner, krossa) och används för att inte erkänna jihadisternas anspråk på att representera en stat och ett kalifat.

Orientalism

Det är inte bara det att Orienten ligger alldeles intill Europa; det är också där man finner Europas bästa, rikaste och äldsta kolonier, källan till dess civilisation och språk, dess medtävlare på det kulturella området och en av det mest inpräntade och oftast återkommande bilder av Det Annorlunda. Därtill har Orienten bidragit till definitionen av Europa (eller Västerlandet) genom att vara dess motbild, motidé, motsatta personlighet och en motsatt erfarenhet. Ändå är detta Orienten inte enbart en föreställning. Orienten är en integrerad del av Europas materiella civilisation och kultur. Orientalismen uttrycker och framställer denna del på det kulturella planet och även på det ideologiska som en diskursmetod med egna institutioner, eget vokabulär, egen forskning, eget bildspråk, egna doktriner och till och med koloniala byråkratier och kolonial stil. (Edward W Said, *Orientalism*, 1978)

Postpostkolonialism

Upproren har redan rört sig bortom ras och religion, sekter och ideologier, pro- eller antiväst. Begreppet "väst" har blivit ännu mer meningslöst - det har tappat sin kraft, och samma sak har skett med det begrepp eller tillstånd som vi har kallat postkolonialism. Öst, väst, orienten, det koloniala, det postkoloniala - de finns inte längre. Det vi ser är hur det som brukade kallas "Mellanöstern" (och bortom) markerar slutet på de postkoloniala ideologiska formationerna. Det postkoloniala överskred inte det koloniala,

den uttömde det genom negation. Arabiska våren har överskridit dem båda. (Hamid Dabashi, *The Arab Spring*, 2012)

Universalism

Om äktenskapsseder i Indien fortfarande utnyttjar urgamla ritualer, eller människor i Afrika fortfarande tenderar att be medan de befinner sig på jobbet - så ska det motbevisa kapitalets universalisering. Det verkar bisarrt: det enda kapitalets universalisering kräver är att kapitalismens ekonomiska logik sprider sig till olika delar av världen och att den framgångsrikt reproduceras över tid. Naturligtvis innebär det också en viss grad av kulturell och politisk förändring. Däremot krävs inte att alla, eller ens de flesta, kulturella sedvänjor i en region förändras enligt några slags identifierbara kapitalistiska mönster. (Vivek Chibber, intervjuad i *Jacobin Magazine*, 2013)

Islamofobi

Det man som icke-muslimsk forskare främst bör göra är inte att försöka blottlägga Koranens egentliga innebörd: det man då skulle få fram är endast vad den betyder för en själv, som icke-muslimsk forskare. Mer meningsfullt är att förstå hur och på vad sätt muslimer skapar mening genom Koranen. Vad lyfts fram av vem, var, när, hur och varför? Denna komplexitet tycks ha gått förlorad för antimuslimska idéproducenter, till synes okunniga om mångfalden möjliga muslimska tolkningstraditioner och obekymrade över de mest grundläggande utgångspunkter för varje läsning. För att textens mening produceras med den mänskliga hjärnan som medium läser de Koranen selektivt - "som fan läser Bibeln" - och med bokstavstrogen övertygelse om att texten har en bestämd mening som de kan utläsa och förhålla sig självständiga till, men som muslimer av outredd anledning styrs av. Vägled av den islamofobiska maximen "allt en muslim gör är motiverat av islam och

kan förklaras genom att läsa Koranen" späckas gärna antimuslimska publikationer med Korancitat som "bevismaterial" för att avslöja sanningen om muslimers inneboende ondska. Tekniken är inte ny utan ett inlån från den antisemitiska idétraditionen där man föreställer sig att sanningen om "hur judar är" kan bevisas genom att publicera lösryckta citat från Tanach (Toran, profetböckerna och de heliga skrifterna) och Talmud. (Mattias Gardell, *Islamofobi*)

Religionskritik

Människan gör religionen, religionen gör inte människan. Religionen är just självmedvetandet och självkänslan hos den människa som antingen ännu icke funnit sig själv, eller som åter förlorat sig själv. Men människan är inget abstrakt väsen, som dväljes utanför världen. Människan är människovärlden, staten, samhället. Denna stat, detta samhälle producerar religionen, ett förvrängt världsmedvetande, eftersom de representerar en förvrängd värld. Religionen är den allmänna teorin för denna värld, dess encyklopediska kompendium, dess logik i populär form, dess spiritualistiska hederssak, dess entusiasm, dess moraliska sanktion, dess högtidliga komplement, dess allmänna grund för tröst och rättfärdigande. Den är det mänskliga väsendets fantastiska förverkligande, eftersom det mänskliga väsendet inte äger någon sann verklighet. Kampen mot religionen är alltså omedelbart kampen mot denna värld, vars andliga aroma den är.

Det religiösa eländet är samtidigt uttrycket för det verkliga eländet, som det är protesten mot detta verkliga elände. Religionen är de betryckta kreaturernas suck, hjärtat hos en hjärtlös värld, anden i andefattigdomens tillstånd. Den är folkets opium. Att upphäva religionen som folkets illusoriska lycka är att kräva dess verkliga lycka. Kravet att det skall uppge illusionerna om sitt läge är kravet på att uppge ett tillstånd som behöver illusionerna. Religionskritiken är alltså ett embryo till kritiken av den

jämmerdal, vars gloria religionen är.
(Karl Marx, *Till kritiken av den hegelska rättsfilosofin*, 1844)

Terror är kommunikation I

Precis som terrorister måste de som bekämpar terrorism tänka på sig själva mer som teaterproducenter och mindre som armégeneraler. Framför allt, om vi ska bekämpa terrorismen effektivt måste vi inse att det finns inget som terroristerna kan göra som kan skada oss. Vi är de enda som kan skada oss själva, om vi överreagerar på felaktiga sätt som svar på en terroristisk provokation. Terrorister försöker göra en omöjlig uppgift: att förändra den politiska maktbalansen trots att de nästan inte har någon militär förmåga alls. För att uppnå sitt mål måste de ställa staten inför en omöjlig uppgift: att visa att den inte kan skydda sina medborgare från politiskt våld, någonsin. ... Ett litet mynt kan låta väldigt mycket i en tom plåtburk. Det är detta som gör terrorismteatern så framgångsrik. Staten har skapat ett stort tomrum från politiskt våld. Detta utrymme fungerar som en basläda, som förstärker genomslaget för en attack, hur liten den än är. Ju mindre politiskt våld ett land har, desto större blir den offentliga chocken av terrorismen. Att döda 17 personer i Paris väcker mer uppmärksamhet än att döda hundratals i Nigeria eller Irak.

(Yuval Noah Harari, *Theatre of terror*, *The Guardian* 31 januari 2015)

Terror är kommunikation II

Islamiska staten förklaras bättre genom Debord än Koranen som ett gigantiskt iscensatt skådespel med halshuggningar, en terror som ger adrenalinkickar genom kommunikationskanaler över hela planeten eller som visar upp en lycklig semesterort. Det är en imponerande samling skådespel. Flera analytiker i väst menar att "Islamiska staten håller på att vinna kommunikationskriget". Islamiska statens användning av

appar och sociala media har inte bara fångat medias uppmärksamhet, utan även de analytiker som studerar strategier. Nu studerar CNN hur Islamiska staten arbetar mediatekniskt, precis som IS en gång studerade dem. Men IS intresse för open source, decentraliserade och gratis nätverksplattformar (som Diaspora) väcker också irritation bland nättaktivister, eftersom Islamiska staten letar efter alla sorters spridningskanaler där material inte censureras eller rensas bort. Islamiska staten delar ju med de stora film- och tevekedjorna att använda mord och terror som en handelsvara - de vet alla vilken genomslagskraft detta har i sociala media. Vi måste betona två saker: dessa multipla kommunikationskanaler är till sitt ursprung västerländska och är nu globala. Och Islamiska staten är inte antropoliskt främmande för att verka i dem och använda sig av dem. Tvärtom, de är redan från sin födsel kulturellt integrerade i dessa globala kommunikationsformer. (Nique La Police, *ISIS politiska antropologi*, 2014)

Radikalisering

I en tid då antiimperialistiska rörelser och tron på ett annat ekonomiskt system blivit allt mer frånvarande har radikal islamism erbjudit en illusion av kampen mot ett omoraliskt samhälle och för en utopisk framtid. Men de flesta av de hemmagjorda posörjihadisterna har ett märkligt förhållningssätt till Islam. De är lika fränskilda från muslimska sammanhang som från det västerländska samhället. De flesta avskyr sina föräldrars sedvänjor och traditioner, bryr sig inte om de konventionella formerna av islam och har avskärmat sig från dess traditionella institutioner. Det är inte genom moskéerna eller de religiösa institutionerna som de flesta jihadisterna upptäcker sin tro, utan genom internet och virtuella sammanhang. Posörjihadisterna är separerade från sociala normer och hittar sin identitet i små grupper, formade av enkelspåriga idéer och värderingar. De drivs av en

känsla av att kämpa för alla muslimer och mot allt motstånd mot islam. Detta rättfärdigar deras dåd genom att de betraktas som en kamp mellan islam och väst. Förenklade berättelser om "radikalisering" förbiser den komplexa bakgrunden till hemmagjord terrorism. Föreslagna lösningar, som att förbjuda organisationer, förhandscensurera och öka den statliga övervakningen, tar inte tag i de frågor som gjorde islamism attraktivt från första början. (Kenan Malik, *A search for identity draws jihadis to the horrors of Isis*, *The Guardian* 2015)

Oljeproletariat

Oljeindustrin är kapitalintensiv. Sökandet efter nya källor, igångsättningsfasen för produktion och själva utvinningsprocessen kostsam. Med kapitalintensiteten följer att ett mindre antal (direkta) producenter/arbetare innehar en relativt tyngre strategisk position i värdeproduktionen i oljeindustrin i jämförelse med mer arbetsintensiv produktion. Med oljeproletariatet menar vi emellertid inte blott de omedelbara producenterna och deras familjer utan hela proletariatet i de oljeproducerande regionerna; inom vård, omsorg, byggen, tjänster, infrastruktur, de arbetslösa, migranterna, etc. Dessas välbefinnande får sitt utrymme i det enorma mervärde - i form av jordränta - som oljan genererar, det var på denna grund klasskompromissen vilade. Sedan 90-talets början har flertalet oljenationer i Gulfregionen blivit skuldsatta, till stor del som följd av en dramatisk ökning i befolkningstillväxten, en "extra" befolkning som även den kräver en del av kakan och som är upprovsbenäget. En stor del av de ökade kostnaderna för befolkningsökningar utgörs således av kostnader för repression. (Per Henriksson, *riff-raff* #5)

Från Pariskommunen till Damaskus

– självorganisering i revolutionens Syrien

av Arash Hakimnia
Illustration: Albin Törnberg

*"Vi är inte sämre än Pariskommunens arbetare.
De gjorde motstånd i 70 dagar och vi kämpar
fortfarande ett och ett halvt år senare"*
– Omar Aziz innan han greps

I Syriens befriade områden har aktivister i flera år genomfört en omfattande självorganisering med anarkisten Omar Aziz idéer som förebild. Den civila revolutionen är långtifrån över och fortsätter trots inbördeskriget och Islamiska statens framfart. Här diskuteras självorganiseringens förhållande till Fria syriska armén och det kurdiska motståndet samt rötterna till den syriska revolutionen.

Den 20 november 2012 kidnappades den syriske anarkisten Omar Aziz från sitt hem i Damaskus-stadsdelen Mezzeh av säkerhetsstyrkor. Efter månader i Syriens brutala fängelser och tortyrcentraler dog han i februari 2013. Han var inte de stora gesternas man och verkade långt bortom det mediala strålkastarljuset. Men bland Syriens revolutionärer hade hans idéer stor genomslagskraft. Omar Aziz sörjdes av många aktivister och de Lokala samordningskommittéerna, LCCerna, en av den civila revolutionens ledande aktivistnätverk, gjorde vid hans död ett uttalande som underströk hans betydelse för den syriska revolutionen.

När revolutionen bröt ut under slagorden "bröd, frihet och social rättvisa" våren 2011 återvände den då 62-årige Omar Aziz från saudisk exil för att stödja upproret i det forna hemlandet. Aziz insåg tidigt att revolutionen måste föras bortom protesterna mot regimen och istället bygga autonoma alternativ här och nu. Tillsammans med andra aktivister grundade han revolutionens första lokala kommitté i stadsdelen Barzeh i Damaskus.

De lokala kommittéerna spreds över hundratals bostadsområden och städer. De varierar i organisationsform men de flesta är

horisontellt organiserade ledarlösa nätverk. Uppgifterna varierar beroende på förutsättningar och behov: organiserande av protester och civila olydnadsaktioner, dokumentation av regimens övergrepp, diskussionsforum och humanitärt stöd. Många av dem samlas under paraplynätverk som LCC och andra. Men Aziz idéer begränsade sig inte bara till kommittéer som organiserar protesterörelsen utan han såg även framför sig lokala råd som ett nytt sätt att organisera samhället i områden som befrias från regimens grepp. Hans kamrat Budour Hassan sammanfattar hans vision i ett blogginlägg som postades dagar efter hans död:

”Omar Azizs vision om lokala råd grundades på antagandet att revolutioner är exceptionella händelser där människor lever i två parallella tidszoner: tiden för auktoritet och tiden för revolution. För att revolutionen ska segra måste den bryta sig fri från dominansen av myndigheterna och involveras i varje aspekt av människors liv, inte bara i demonstrationer och politisk aktivism. Aziz hoppades att de lokala råden skulle bli ett alternativ till staten, men han visste att det skulle bli svårare att bilda dem i områden under stark säkerhetskontroll. Han förutspådde också att det skulle krävas tid och ansträngning att övertyga människor om att de kan styra sig själva och hantera sina angelägenheter oberoende från staten och dess byråkrati. Aziz ansåg att råden bör arbeta för att ge människor en plats för kollektiva uttryck, där varje individ kan vara politiskt delaktig i beslutsfattandet.”

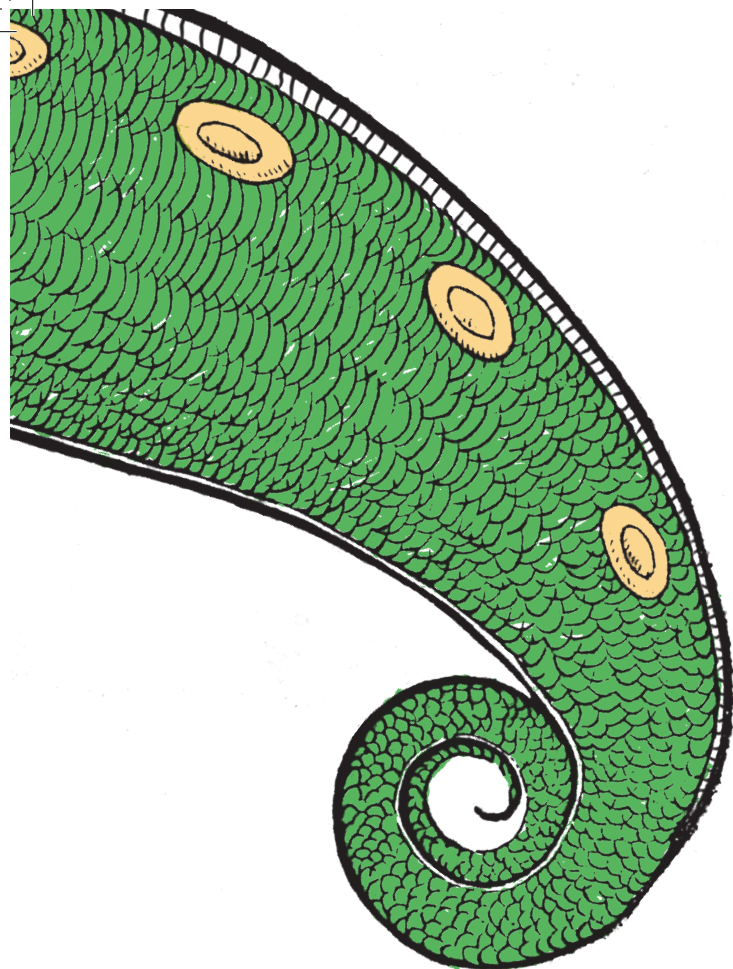
Snart två år efter hans död praktiseras hans idéer om autonomt självstyre i många av Syriens befriade områden. Denna civila revolution omkullkastar den felaktiga föreställningen om den sekulära regimen kontra de religiösa fundamentalisterna. Ända sedan Hafez Assads kupp 1970 inom Baath-partiet som förde bort regimen från socialistisk omfördelning och mot nyliberala reformer har regimen först och främst varit sekteristisk. Regimen gynnar den egna alawitiska klanen och marginaliserar landets sunnitiska majoritet. Det är i grunden en konflikt mellan å ena sida urban borgerlighet i ekonomiska centra som Damaskus och Aleppo och å andra sidan arbetarklass och fattiga med tonvikt på landsbygden.

Det illustreras av att upproret på allvar först bröt ut i Daara och inte främst i Damaskus jämfört med till exempel Kairo och Alexandria som hela tiden varit den egyptiska revolutionens epicentrum. Naturligtvis har dock de urbana fattiga varit en drivkraft även i ett Syrien där

60 procent av befolkningen befann sig under eller strax över fattigdomsstrecket innan revolutionsutbrottet 2011. Men poängen är att regimen alltid har sett till att dessa konflikter kläs i sekteristisk skepnad. Till exempel dominerar alawiter, tillhörande en synkretisk gren av shia-islam, starkt militärens ledning och elitstyrkor. Regimen har också alltid framställt sig som de kristna minoriteternas försvarare mot sunnitisk extremism. Med andra ord har den härskat genom att söndra.

Revolutionen förde för första gången på länge samman förtryckta människor från alla religioner och etniciteter. Kyrkklockorna i Homs ringde när hundratusentals människor samlades i de tidiga massdemonstrationerna och slagordet ”det syriska folket är enat” ekar fortfarande över hela Syrien. Många intellektuella och

oppositionella kommer från den alawitiska minoriteten och deltar aktivt i revolutionen.

Regimens motstrategi var tidigt att militarisera konflikten och spela på sekterismen. Regimen satte in militär som besköt demonstranterna och började sätta upp vägspärrar mellan stadsdelar. Andra städer belägrades av armén som försökte svälta ut upproriska befolkningar. Åkermark brändes ner, vattenledningar bröts och tillförsel av humanitärt bistånd ströps. Den strategin ledde dels till solidaritetsprotester i andra städer dels till att soldater började desertera. På andra håll beväpnade sig civila för att försvara sina demonstrationer och områden. De avhoppade soldaterna och de beväpnade civila gick samman i Fria syriska armén FSA som snart började bekämpa armén militärt.

Att upprätta autonomi i områden under ständig beskjutning och hot om arméinvasion är naturligtvis omöjligt utan ett väpnat försvar av folket och de befriade områdena. De lokala kommittéerna och råden som fortfarande bygger på ett civilt motstånd måste därför samordna med FSA:s verksamhet. Renlärig pacifism var inte längre ett alternativ för Omar Aziz och Syriens revolutionärer.

Fria syriska armén är inte en enhetlig armé utan ett nätverk av oberoende väpnade grupper som strider under ett paraply. Det finns både sekulära och moderat islamistiska liksom icke-ideologiska brigader samt blandade enheter. Det finns även kurdiska FSA-enheter. FSA-enheter strider både mot regimen och Islamiska staten IS men också mot den mer inhemskt orienterade extrema Nusrafronten. Relationen mellan FSA och den stora islamistkoalitionen Islamiska Fronten varierar från öppna stridigheter till strategiska samarbeten mot IS. Liksom alla inbördeskrig är det en rörlig situation med skiftande allianser.

Det finns många demokratiska delar av Fria syriska armén som försvarar revolutionens mål och de lokala kommittéerna och råden. Den civila revolutionen är i symbios med dessa delar av FSA och slagorden till stöd för den fria armén hörs än. Lika lite som de lokala råden kan skiljas från de styrkor som möjliggör deras existens och fortlevnad, kan det sociala experimentet i Rojava skiljas från de revolutionära processerna i Syrien. Revolutionen har möjliggjort dess framväxt och FSA-enheter försvarar revolutionen tillsammans med kurdiska PYD:s styrkor.

De står inför en månghövdad hydra: Assad-regimen, reaktionära islamister och geopolitiska intressen.

Kurderna, sedan länge förtryckta av en arabnationalistisk regim som förvägrat dem medborgarskap och rättigheter, reste sig tillsammans med araber, assyrier och andra folkgrupper i inledningen av den arabiska våren 2011. Från dag ett har den kurdiska flaggan vajat sida vid sida med det fria Syriens flagga tillsammans med assyriernas och andra minoriteters flaggor i städer som Qamishlo och Hasaka. Kurder aktiva i de lokala kommittéerna, i Fria syriska armén (det finns till och med helt kurdiska enheter) och i olika kurdiska partier (KDP, Yekiti och andra) har varit aktiva i revolutionen.

Regimen försökte tidigt undvika ett tvåfrontskrig mot icke-kurdiska aktivister och FSA respektive mot kurdiska rörelser och

miliser. Dels beviljades kurderna för första gången medborgarskap dels ingicks vapenvila mellan regimen och styrkor lojala mot PYD. De drog också tillbaka armén från delar av kurdiskt territorium. Detta bidrog till att PYD kunde flytta fram sina styrkor och inleda experiment med självstyre i bland annat Kobane, en utveckling som skulle ha varit helt omöjlig utan den revolutionära processen i övriga Syrien. Det är också alldeles glasklart att om regimen förintar revolutionen i resten av Syrien så står Rojava på tur. Vi måste alltså förstå symbiosen mellan tre tendenser: den civila revolutionen representerad till delar av LCC, det väpnade försvaret från demokratiska delar av FSA och det kurdiska motståndet. De står inför en månghövdad hydra: Assad-regimen, reaktionära islamister och geopolitiska intressen.

Samtidigt står revolutionen inför en uppsjö av hot och utmaningar som uppstår inifrån. Det är något Syriens revolutionärer inte behöver påminnas om. Demonstrationer bryter med jämna mellanrum ut mot allt ifrån korruption inom FSA, exil-oppositionens handlingsförlamning och omvärldens hyckleri.

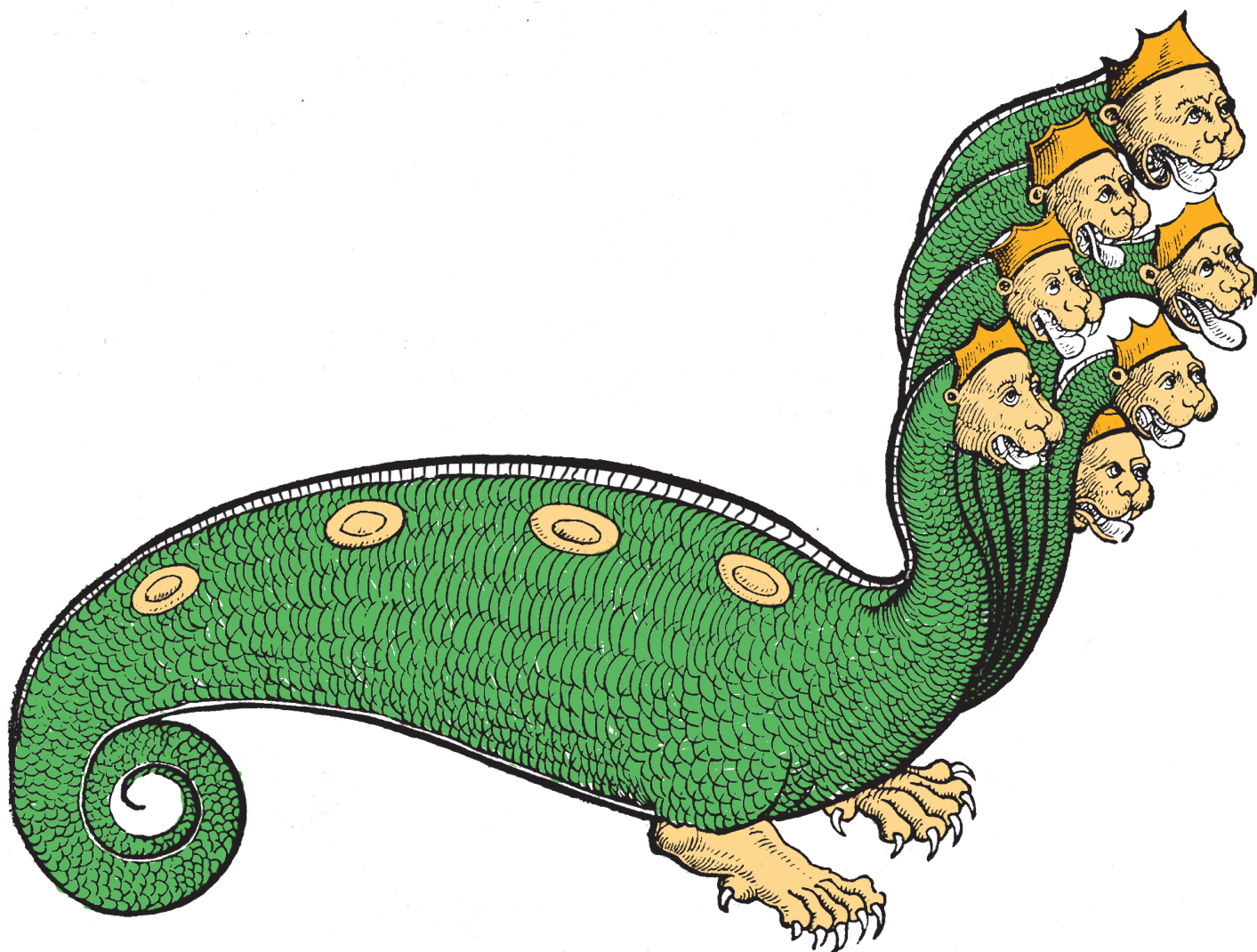
Även revolutionen i Rojava möter interna utmaningar. Till skillnad från Omar Azizs vision om partilösa, ohierarkiska stukturer går det inte att blunda för att PYD:s partistyrda självstyre bestäms i mycket ovanifrån och ner, i konflikt mot andra kurdiska rörelser och partier och med en ledarkult. Samtidigt som vi stödjer PYD:s kamp mot IS och regimen, i dess försvar av sociala landvinningar så måste vi vara medvetna om att de inte alltid agerar demokratiskt mot andra partier och framför allt sociala rörelser utanför partiets kontroll.

Det allra största hotet mot revolutionen i Syrien är ändå regimen försök att driva in konflikten på ett sekteristiskt spår. En våg av massakrer genomfördes av regimen som i grunden ritade om delar av Syriens karta på sekteristisk grund. Shiitisk Hizbollah-milis från Libanon och iranska revolutionsgardister strider aktivt på regimen sida och för även befäl över arméoperationer. Efter alla avhopp som i hög grad dominerats av sunnitiska soldater och officerare av lägre rang är regimen helt beroende av specialstyrkor, paramilitären Shabiha och frivilligstyrkor alla dominerade av regimlojala alawiter. Regimen är nu helt sekteristisk och allt tal om sekularism ekar tomt.

Både regimen och den saudiska monarkin uppbackade av Ryssland respektive väst har allt att vinna på att leda bort revolutionen från dess sociala och demokratiska bas till ett religionskrig mellan sunniter och shiiter.

Framväxten av extrema sunnitiska grupper har skett i symbios med den sekteristiska regimen. I de fångamnestier som genomfördes i början av revolutionen ingick betydande antal av jihadister som gripits för terrorverksamhet årtal innan revolutionen. De frisläppta extremisterna utgjorde tillsammans med jihadister med erfarenhet från striderna i Irak basen i den militanta islamismen i Syrien. Regeringsstyrkorna har också på sina håll dragit sig tillbaka utan större motstånd mot islamistgrupperna och låtit hela baser och vapenförråd hamna i gruppernas händer. Till exempel i al-Raqqa där armén 2013 genomförde en plötslig och oväntad reträtt som lämnade hela provinsen och dess huvudstad i Nusrafronten och Islamiska Statens händer. Arméns insatser har i huvudsak istället riktats in mot FSA och områden i revolutionärers händer har utsatts för intensiva bombkampanjer.

Det är ena förklaringen till jihadisternas framväxt i Syrien. En annan är att beväpning och finansiering av FSA länge uteblev och inte är i närheten av det saudiska och qatariska stödet till extrema islamistgrupper. Islamistgrupperna är alltså bättre rustade materiellt och militärt och har därför dels kunnat locka till sig många stridande dels kunnat konfrontera FSA. Både regimen och den saudiska monarkin uppbackade av Ryssland respektive väst har allt att vinna på att leda bort revolutionen från dess sociala och demokratiska bas till ett religionskrig mellan sunniter och shiiter. FSA och revolutionen har letts in på ett tvåfrontsrig där både regimen och de islamistiska extremisterna måste bekämpas.

Syriens revolution kämpar för sin överlevnad och gör det modigt och med kraft. FSA och PYD bjuder Islamiska staten på ett hårdare motstånd än någon arabisk regeringsarmé eller amerikanska flygbombningar. På sina håll drivs de tillbaka. Islamisternas framfart har väckt avsky bland befolkningen och massiva demonstrationer som riktar sig både mot regimen och islamisterna hålls över hela Syrien.

Den lokala självorganiseringen i Syrien och Rojava brinner som en trotsig fackla i inbördeskrigets mörker ansatt av både militär, islamister och geo-politiska intressen. Det borde vara en inspirationskälla för världens folk.

Arash Hakimnia är frilansjournalist, ledarskribent på Fria Tidningen och krönikör i Internationalen. Har fördjupat följt den politiska utvecklingen i Mellanöstern och Nordafrika efter upproren 2011.

Källor:

Leila Al Shami, SYRIA: The life and work of anarchist Omar Aziz, and his impact on self-organization in the Syrian revolution, Tahrir ICN

Budour Hassan, Omar Aziz: Rest in Power, budourhassan.wordpress.com

Joseph Daher, A review of the origins and development of the revolutionary process (part 1 & 2), International Viewpoint

Leila Al Shami, The struggle for Kobane: An example of selective solidarity, leilashrooms.wordpress.com

Rojava

att skapa autonomi i Mellanöstern

av Sardar Saadi

Översättning: Linn Spross

Uppsvinget av jihadistiska grupper väcker frågan om hur den oppositionella politiken dramatiskt kunde skifta från en sekulär vänster som utmanade politisk islam, till en extrem islamism. Samtidigt bjuder kurdiska rebeller hårt motstånd och etablerar självstyre i ett krigshärjat Syrien. Rojavas kantoner påminner om zapatisterna och visar på en progressiv väg i Mellanöstern.

För inte särskilt länge sedan fanns det många radikala och vänsterorienterade rörelser i Mellanöstern. Från Kabul till Palestina stod radikala organisationer och rörelser i frontlinjen i kampen mot auktoritära regimer, reaktionära religionsuppfattningar och imperialistiska krafters dominans. Var är dessa rörelser nu? Hur kan den yngre generationen ha ändrat inställning, från att kritisera Islam till att uppmuntra dess mest extrema tolkning? Alla vi som önskar en annan framtid för regionen bör ställa oss dessa frågor. Svaret på frågorna har rötter som går tillbaka till den koloniala historien och imperialismen. De i väst som andäktigt följer etablerad medias rapportering om Islamiska statens brutala frammarsch i Irak och Syrien bryr sig inte om att förstå vilken roll som deras egna regeringar spelar i denna kaotiska situation. Dessutom porträtter etablerad media folket i denna region som fanatiker, uppdelade i sektartade religiösa och etniska grupper som inte kan samexistera och som inte respekterar mänskligt värde.

Ett århundrade av förtryck och dominans

För att förstå Mellanösterns nutida historia bör man leta efter den huvudsakliga orsaken bakom uppgången av dessa reaktionära grupper. Denna är dold i kolonialmakternas politik från början av 1900-talet fram till i dag. Det har snart gått hundra år sedan det så kallade Sykes-Picot-avtalet slöts 1916. Avtalet delade upp Ottomanska riket i artificiella nationalstater och inledde ett århundrande av kolonial dominans. Detta åtföljdes av korrupta regeringar i händerna på oljeherrar som i sin tur kontrollerades och stöttades av imperialistiska makter. Under kalla kriget

AKP-regimen i Turkiet har betraktats som den ideala versionen av en "moderat" islamisk stat med nyliberal ekonomisk politisk. De kunde både utnyttja folks ilska mot västvärlden och fungera som bärare av den globala kapitalismen i regionen.

intensifierades kontrollsystemet för att förhindra Sovjetunionens inflytande i området. Som en följd av detta inledde regimerna vid makten ett korståg mot vänstern. En massiv våg av repression, arresteringar och massakrer av vänsteraktivister och intellektuella i området – särskilt under 1970- och 80-talen – hade oåterkalleliga effekter på de sociala rörelserna. Vänsterorganisationer stängdes ner, tiotusentals medlemmar av vänsterpartier, fackföreningar och studentorganisationer mördades under 1980-talet i fängelser i Iran, Turkiet, Irak, Syrien, Egypten och andra länder

i området. Många fler blev dömda till långvariga fängelsestraff och av dem som överlevde blev flertalet tvingade att lämna sina hemländer och söka säkerhet i exil.

Under denna period började jihadistiska grupper sin frammarsch. De fick stort stöd från västmakter på grund av den viktiga roll de spelade i att sudda ut alla spår från den politiska vänstern. Mujaheddin i Afghanistan är ett av

Islamistiska gerillasoldater som bekämpade den Sovjetiska insatsstyrkan under det afghansk-sovjetiska kriget 1979-1989.

många exempel på detta. Efter ockupationen av Afghanistan och Irak har dessa grupper fått ytterligare legitimerad närvaro och status hos folket, som de som kämpar mot "utländska inkräktare" och "otrogna".

Nyliberal islamism

AKP-regimen i Turkiet har betraktats som den ideala versionen av en "moderat" islamisk stat med nyliberal ekonomisk politisk. De kunde både utnyttja folks ilska mot västvärlden och fungera som bärare av den globala kapitalismen i regionen. Den turkiska regimen har framställts som modellen för Mellanösterns framtid, vilket har hjälpt dem vinna mer makt och självförtroende i sin strävan efter en ledande roll i det sunnimuslimska samhället. Men denna ledande roll har bara lett till mer ödeläggelse och sektaristiskt våld mellan sunniter och shiiter. Den turkiska regeringen har ända sedan början av inbördeskriget i Syrien spelat en nyckelroll i att förvärra konflikten. Detta genom att göra Turkiet, framför allt de södra provinserna som gränsar till Syrien, till en övergångsplats

för extremister från hela världen på väg till Syrien. Förutom att erbjuda en trygghamn för (aspirerande) jihadister, har Turkiet anklagats för att ge logistiskt och militärt stöd till jihadistiska grupper som ISIS och Al-Nusra.

Salafistjihadistisk milis i Syrien. Är en gren av al-Qaida.

I dagsläget har den "moderata" islamiska agendan endast lyckats med ett fortsatt förtryck och en marginalisering av den sekulära och vänsterinriktade oppositionen. Protesterna i Gezi förra sommaren representerade det turkiska folkets frustration över regeringens nyliberala agenda och det brutala nedslaget av dem är ett allvarligt exempel på repressionen av vänstern.

Det råder mycket små tvivel om att jihadistiska grupper är ett omedelbart hot i denna region. De förstör inte bara varje spår av civilisation: ännu mer skrämmande är hur de trivialiserar värdet av mänskligt liv och lämnar död och förstörelse bakom sig var de än går. Frågan om "vad som bör göras" för att stoppa detta handlar inte bara om att hoppas på en bättre framtid – det kräver en omedelbar reaktion. Ur ett bredare perspektiv är det dock uppenbart hur dessa grupper är en del av en större problembild. Varje alternativ till den nuvarande situationen måste därför innebära en förändring för alla dem som lider av förtrycket och våldet från jihadistiska grupper, regimer och imperialistisk styre.

Rojava - ett motståndsfäste

Kurdernas historia associeras ofta med de oräkneliga upproren mot det systematiska förtrycket från nationalstaterna som kontrollerar deras land. Ända sedan brittiska och franska kolonialister skapade nationalstater efter det Ottomanska rikets fall har Kurdistan varit uppdelat mellan fyra länder: Iran, Irak, Syrien och Turkiet. Sykes-Picot-avtalet nekade kurdernas rätt till sitt eget land. Detta ledde till årtionden av massaker, förtryck och assimilation. Kurdernas språk blev förbjudet, deras rättigheter förvägrades dem, de blev fördrivna från sitt land. Människor som behöver mat och medicin i den kurdiska delen av Syrien kan inte få någon hjälp av sina familjer på andra sidan gränsen. De syriska rebellerna har fått merparten av sin militära utrustning genom Turkiet, men gränsen mellan de två kurdiska område-

na har stängts, och många nya militärkontroller har byggts.

Som tidigare nämnt sker i Syrien just nu en mycket skrämmande uppvisning av historiska strategier i att söndra och härska. Därför är det nödvändigt för vänstern att hitta alternativ och flytta fram sina positioner. Med övertygelsen om att de mest realistiska alternativen kan uppstå på de mest oväntade platser, är Rojava-området i Syrien exempel på en annan utveckling. Kurderna i Syrien har visat på sin förmåga och vilja att hitta en annan väg att gå. Sedan intensifieringen av konflikten i Syrien har den kurdiska rörelsen, ledda av PYD, tagit kontroll över den största delen av kurdiska områden i landet. PYD tillkännagav i november 2013 att de var redo att förklara självstyre och att anta en konstitution.

Rojavas erfarenheter av autonomi kan vara modellen för demokratisk konfederalism i Mellanöstern, där varje område har rätt till självbestämmande och självstyre. Dessutom har kvinnor en framträdande roll i att driva på denna utveckling.

Den folkliga revolutionen i Rojava innebar skapandet av ett autonomt område. Detta är delat i tre självstyrande kantoner: kantonen Cizre (Al-Jazeera) förklarade sig självständigt 21 januari 2014, följt av kantonen Kobane 27 januari och kantonen Efrin den 29 januari. Den kurdiska rörelsen vägrade att bli en del av inbördeskriget i Syrien och menade att deras militära styrkor endast skulle användas för självförsvar. Dessa tre kantoner har varit under hård attack från IS och visat prov på ett mycket starkt motstånd.

Alternativet? Kurdiskt självstyre i Syrien

Håller Rojava på att bli Mellanösterns Chiapas? Denna fråga ställer jag mig alltid när jag hör berättelser från detta område, som är en liten låga hopp i allt kaos. Även om kurder, strikt akademiskt, inte kan betraktas som ursprungsbefolkning så är deras status och politiska situation jämförbar med några av dessa grupper i Latinamerika. Det finns likheter mellan dessa rörelser i strävan efter ett autonomt styre, att

bygga folkförsamlingar, framhårdandet av jämställdhet samt den anti-imperialistiska och anti-auktoritära ideologin. Även insisterandet på ekologisk hållbarhet och respekt för alla levande varelser samt vikten av självförsvar visar på likheter mellan Rojavarevolutionen och den Zapatistiska rörelsen i södra Mexico. Rojavas självstyrande kantoner har formulerat en grundläggande konstitution. Denna håller på att bli genomförd i samtliga kantoner och är en demokratisk överenskommelse mellan alla partier i Rojava.

De har utan tvekan en bit kvar innan det ideala samhället är uppnått och rörelsen menar att den fortfarande genomgår en uppbyggnadsfas. Samtidigt har Rojava varit hänsynslöst isolerat och marginaliserat. Västerländsk media, inklusive den alternativa, har i stort förbisett deras motstånd eller i varje fall misslyckats med att uppmärksamma det. Kurderna har inte fått den solidaritet och det stöd som de förtjänar.

Rojava kan vara alternativet eftersom det visar på en potentiell form av självstyre som innebär ett fungerande mönster av samexistens mellan alla kulturer och trosuppfattningar i området, utan att neka rättigheter hos någon av dessa. Rojavas erfarenheter av autonomi kan vara modellen för demokratisk konfederalism i Mellanöstern, där varje område har rätt till självbestämmande och självstyre. Dessutom har kvinnor en framträdande roll i att driva på denna utveckling. Hevi Ibrahim, ledaren av kantonen Efrin, är ett av många framstående exempel på detta.

Rojavas alternativ är vare sig ett fantasifoster eller utopiskt. Det har redan bevisat sin genomförbarhet i de praktiska lösningar och vardagliga praktiker som presenteras i konstitutionen. Faktum är att Rojava framstår som det mest realistiska, demokratiska alternativet på den mest oväntade platsen. Att uttrycka solidaritet med revolutionen i Rojava är därför en mycket angelägen uppgift för oss som bryr oss om Mellanösterns framtid.

Sardar Saadi är en Torontobaserad aktivist och doktorand i antropologi.

Utdrag ur Rojavas samhällskontrakt

Vi, folken i de demokratiska Självstyrande Regionerna Afrin, Jazira och Kobane, en konfederation av kurder, araber, assyrier, kaldéer, araméer, turkmener, armenier and tjetjener, har frivilligt och på heder och samvete valt att underteckna följande stadga.

I strävan efter frihet, rättvisa, värdighet och demokrati och under ledning av principer för jämlikhet och ekologisk hållbarhet, tillkännager denna Stadga ett nytt samhällskontrakt, baserat på fredlig och ömsesidig samexistens och förståelse mellan samhällets alla delar. Den skyddar grundläggande mänskliga fri- och rättigheter och fastslår på nytt folkets rätt till självbestämmande.

Under denna Stadga kommer vi, folken i de Självstyrande Regionerna, enas i en anda av försoning, pluralism och demokratiskt deltagande så att alla får möjlighet att fritt uttrycka sig i det offentliga livet. I byggandet av ett samhälle fritt från auktoritarism, militarism, centralism och kyrklig inblandning i offentliga angelägenheter, erkänner denna stadga Syriens rätt till territoriell integritet och strävar efter att upprätthålla ett fredstillstånd, såväl inrikes som internationellt.

I upprättandet av denna Stadga, tillkännager vi skapandet av ett politiskt system och en civil förvaltning som grundar sig på ett samhällskontrakt och som försonar den rika mosaik Syrien utgör i sin övergång från diktatur, inbördeskrig och förstörelse till ett nytt demokratiskt samhälle där medborgarnas trygga tillvaro och sociala rättvisa kan säkerställas.

Artikel 8

Alla delstater i de Självstyrande Regionerna grundar sig på principen om självbestämmande. Delstaterna får fritt välja sina representanter och representativa organ, och får fritt utöva sina rättigheter i den utsträckning de inte står i strid med artiklarna i denna Stadga.

Artikel 12

De Självstyrande Regionerna utgör en integrerad del av Syrien. Det är en modell för ett framtida decentraliserat och federalt styrelseskick i Syrien.

Artikel 14

De Självstyrande Regionerna ska försöka implementera ett ramverk för rättsskipningen i en övergångsperiod. De ska verka för att avhjälpa arvet från en chauvinistisk och diskriminerande statlig politik, vilket inkluderar ersättning till offren, både individer och gemenskaper, i de Självstyrande Regionerna.

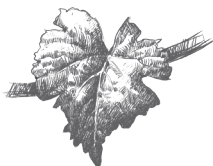

Artikel 15

Folkets försvarsenheter (YPG) utgör den enda militära styrkan i de tre delstaterna, och äger mandat att skydda och försvara säkerheten i de Självstyrande Regionerna och för dess folk, både gentemot inre och yttre hot. Folkets försvarsenheter agerar i enlighet med den erkända naturgivna rätten till självförsvar.

Artikel 26

Varje mänsklig varelse har en inneboende rätt till liv. Ingen inom de Självstyrande Regionernas jurisdiktion ska avrättas.

Artikel 28

Män och kvinnor är jämlika i lagens ögon. Denna Stadga garanterar det effektiva förverkligandet av jämlikhet för kvinnor och ålägger offentliga organ att arbeta mot utplånandet av könsdiskriminering.

Artikel 32

a) Alla har rätt till organisationsfrihet, vilket innefattar rätt att grunda eller gå med i ett politiskt parti, sammanslutning, fackförbund och/eller föreningar.

b) I utövandet av organisationsfriheten skyddas även det politiska, ekonomiska och kulturella uttrycket hos alla folkgrupper. Detta syftar till att skydda det rika och mångfaldiga arvet från folken i de Självstyrande Regionerna.

c) Den jezidiska religionen är en erkänd religion och dess anhängares rätt till mötesfrihet och yttrandefrihet är uttryckligen skyddad. Skyddandet av jezidernas religiösa, sociala och kulturella liv kan garanteras genom lagstiftning från den Lagstiftande Församlingen.

Artikel 34

Alla har rätt till mötesfrihet, vilket innefattar rätten till fredliga protester, demonstrationer och strejker.

Artikel 37

Alla har rätt att söka politisk asyl. Personer kan bara utvisas efter ett beslut från ett kompetent, opartiskt och korrekt sammansatt dömande organ, där vederbörlig rättslig process tillhandahållits.

Artikel 39

Naturtillgångar, såväl under som över marken, tillhör samhällets gemensamma rikedomar. Utvinnande processer, hantering, tillståndsgivande och andra kontraktsförhållanden som angår sådana resurser ska regleras i lag.

Artikel 42

Det ekonomiska systemet i provinserna ska verka för att tillhandahålla allmän välfärd och i synnerhet bevilja finansiering till vetenskap och teknologi. Den ska sikta på att garantera människors dagliga behov och säkerställa ett värdigt liv. Monopol är förbjudet enligt lag. Arbetsrätt och hållbar utveckling garanteras.

Rojava utan illusioner

Händelserna i Rojava utgör en strimma hopp. De tycks vara ett löfte om att en progressiv social utveckling är möjlig. Texten diskuterar lockelsen att övervärdera dessa händelser, att tillskriva dem som kämpar i Rojava något de inte kan vara och att det endast går att skapa hållbara alternativ genom en internationell revolutionär organisering.

Kobanes motstånd mot Islamiska staten har dragit till sig uppmärksamhet från revolutionärer runt hela världen. Kamrater världen över har visat sin solidaritet med detta motstånd. Detta internationella ställningstagande är utan tvivel viktigt för människorna som kämpar i Kobane. Men vi kommer att bli besvikna om vi inte analyserar det som faktiskt händer utan väljer att ägna oss åt romantisering. Om vi ska kunna skapa ett globalt revolutionärt alternativ, vilket verkligen behövs, måste vi vara klarsynta och realistiska. Solidariteten med dem som kämpar i Kobane visar på vikten av att skapa ett internationellt nätverk, där anarkister och frihetliga kommunister kan diskutera lokala och globala frågor och visa solidaritet i pågående kamper. Denna internationalitet har saknats de senaste fyra åren under de sociala uppror som ägt rum på många platser i världen. Vi kände inte minst behovet av detta under upproren i Turkiet under juni 2013.

Vi måste diskutera Rojava utan illusioner. Det är inte helt lätt att utvärdera händelser som fortfarande pågår. Antaganden som görs mot bakgrund av känslor av oro och desperation gör det ännu svårare för oss att ge några konstruktiva svar. Idag finns det ingen effektiv revolutionär rörelse med sin grund i klassorganisering någonstans i världen. De rörelser som uppstår riskerar att snabbt försvinna, antingen

genom en hård repression eller genom att de blir införlivade i systemet. Detta verkar vara anledningen till att många tolkar in en överdriven betydelse i den struktur som uppstått i Rojava.

Men om vi har misslyckats med att skapa revolutionära alternativ där vi bor ska vi inte lägga bördan av detta misslyckande på människorna som kämpar i Rojava. Området är omringat av imperialistiska block och represiva och reaktionära regimer. Brutala jihadistiska organisationer som IS har frodats i denna omgivning. Ekonomin är till stor del baserad på jordbruk. Det är fel att tillskriva Rojava något som det inte är eller kan vara, att skuldbelägga människor som kämpar för sina liv för att förvänta sig stöd från koalitionsstyrkor, eller att beskylla dem för att utföra en revolution "på fel sätt".

Kampens begränsningar

Först och främst måste vi inse att händelserna i Rojava har progressiva inslag, till exempel att det sker viktiga framsteg i kvinnors rättigheter, att man söker skapa en struktur som erkänner sociala rättigheter och att andra religiösa och etniska grupper ges en plats i administrationen. Men den framväxande strukturen söker inte att avskaffa privat egendom, vilket skulle vara att avskaffa klassamhället. Klansystemet kvarstår och klanledare har tagit plats i administrationen. Det rör sig inte om att avskaffa den feodala eller kapitalistiska produktionen, utan att försöka skapa en demokratisk nation, så som de själva uttrycker det. Vi måste också minnas att partiet PYD är en del av en politisk rörelse som i 35 år har strävat efter nationell befrielse, ledd av Abdullah Öcalan. De politiska begränsningarna som alla nationellt orienterade rörelser är vidhäftade med gäller även PYD.

Rojavas samhällskontrakt definierar **konfederalism** – en samhällsstruktur bestående av lokala kommunsamhällen som ingår i en union utan att utgöra en nationalstat

rar den demokratiska **konfederalism** som utgör grunden för det politiska systemet. Några rader i introduktionen, skrivna av Öcalan, förtjänar att uppmärksammas: "Detta system erkänner etniska, religiösa och klasskillnader på en social bas [...] Tre lagsystem ska gälla i Kurdistan: EU-lagar, enhetsstatens lag, demokratisk konfederal lag."

Sammanfattningsvis skriver man att klassamhället kommer att kvarstå och att det federala politiska systemet kommer att vara kompatibelt med det globala systemet och nationalstaten. Artikel 8 i kontraktet, under rubriken personliga och politiska rättigheter och friheter, försvarar den privata äganderätten. Under rubriken "grundläggande skyldigheter" skriver man om obligatorisk militär tjänstgöring: "I händelse av krig och ett nödvändigt självförsvar, som ett krav på patriotism, finns det en skyldighet att aktivt ansluta sig till försvaret av hemlandet och försvaret av de grundläggande rättigheterna och friheterna." Samhällskontraktet anger att målet inte är politisk makt, men inte heller en nedmontering av statsapparaten. Att uppnå autonomi kommer alltså att ske inom existerande nationalstater. Det sociala kontraktet i sin helhet verkar inte ta steget bortom det borgerliga demokratiska systemet som kallas för demokratisk konfederalism.

Bilder på två kvinnor har spridits i media, en som är tagen under det spanska inbördeskriget och en annan från Rojava. Det finns en likhet mellan dessa två kvinnor som kämpar för sina friheter, men människorna som kämpar mot IS i Rojava har inte samma mål som arbetarna och de fattiga bönderna hade, som ville avskaffa både nationalstaten och äganderätten. Det finns också en allvarlig skillnad mellan dessa två kamper vad gäller förutsättningar och framväxt, klasspositionen hos subjekten, den politiska åskådningen hos dem som leder processen samt styrkan hos den globala revolutionära rörelsen. I den rådande situationen går det inte att bli förvånad

eller att klandra PYD, inte ens om de skulle överge sin nuvarande position, för att skapa en allians med globala och lokala makter i kampen mot IS. Vi kan inte förvänta oss av dem som kämpar i Kobane att de ska avskaffa kapitalets globala hegemoni eller kunna motsätta sig denna hegemoni långsiktigt. En sådan uppgift kan bara utföras av en stark global klassorganisering och ett revolutionärt alternativ.

Revolutionär organisering

- var vi än är

Kapitalismen är i en global kris och imperialister försöker att överkomma detta genom att exportera krig till världens alla hörn. Tillsammans med de repressiva regimerna har detta gjort

Syrien och Irak till helvetet på jorden. Ett revolutionärt alternativ är inte tillgängligt. Motståndet i Ukraina mot den pro-ryska och korrupta regeringen resulterade i att fascistsstödda pro-EU-grupper kom till makten och att kriget mellan två imperialistiska grupper fortsätter. Rasism och fascism är på stark frammarsch i de europeiska länderna. I Turkiet avlöser de politiska kriserna varandra och de etniska klyftorna i samhället ökar. Under dessa omständigheter framstår Rojava som en livlina att hålla fast vid. Men vi måste inse att Rojava är attackerat av såväl IS som Turkiet, Barzani och den syriska befrielsearmén. Så länge som Rojava inte understöds av ett globalt revolutionärt alternativ, kommer det inte vara lätt för Rojava att ens

kunna hålla kvar sin nuvarande position.

För att fysiskt och politiskt kunna försvara Rojava måste vi skapa en klassbaserad organisering och kamp, ett starkt och globalt revolutionärt alternativ. Detta gäller även för att förhindra en fördjupning av etniska och religiösa konflikter, eller att arbetare glider in i högerradikalitet på grund av kapitalismens globala kris.

Solidaritet med Kobane är nödvändigt men inte tillräckligt. Utöver detta måste vi diskutera vad som bör göras för att skapa en global revolutionär organisering var vi än är. Detta är inte bara avgörande för dem som kämpar i Kobane utan för miljontals arbetare över hela världen.

Mer än bara postergirls

av Dilar Dirik

Översättning: Tove Larsmo

I västerländsk media har de stridande kurdiska kvinnorna porträtterats som en sensation. Men denna framställning missar motiven bakom kampen och förbiser en tradition av kurdiska kvinnors militanta motstånd. Det är dags att erkänna de politiska dimensionerna av denna kamp, som går bortom motståndet mot Islamiska staten och är mer än bara bilder.

En ung, kurdisk kvinna vid namn Rehana har fått stor uppmärksamhet i media, efter rapporter om att hon på egen hand ska ha dödat hundratals IS-soldater. En bild på denna leende kvinna, iklädd stridskläder med ett gevär i handen, cirkulerar flitigt på sociala medier. Oavsett sanningshalten i mytspridningen väcker den enorma uppmärksamheten kring Rehana flera viktiga frågor. Den är ytterligare ett exempel på artiklar och rapporter som

tjänar till att glamourisera de kurdiska kvinnomiliserna som strider mot IS, samtidigt som de ger lite eller inget utrymme åt själva politiken bakom dessa modiga kvinnors strid. Media är besatt av att framhålla hur dessa kvinnor motsäger den förutfattade bilden av kvinnor från Mellanöstern som förtryckta offer och framställer därför de kvinnliga miliserna helt felaktigt som ett nytt fenomen. Genom att projicera bisarra, orientalistiska fantasier på de kvinnliga soldaterna nedvärderas en legitim kamp och motiven och drivkrafterna bakom kvinnornas val att strida mot IS förenklas grovt.

Det verkar kort sagt populärt att framställa kvinnor som tilltalande fiender till IS utan att ställa några frågor om deras ideologi eller politiska mål. Samtidigt anklagas det kurdiska ledarskapet av vissa för att exploatera dessa kvinnor i PR-syften, för att försöka vinna sympatier hos den allmänna opinionen i väst. Denna kritik är möjligtvis sann till viss del, men den förbiser mångfalden av politiska riktningar hos det kurdiska folket, som lever utspridda i Syrien, Irak, Turkiet och Iran. Den missar även att kurdiska kvinnor har ägnat sig åt väpnat motstånd i många decennier.

Tuffa amazoner

Att kvinnor tar till väpnad kamp i vad som är i grund och botten ett patriarkalt samhälle, särskilt mot en grupp som våldtar och säljer kvinnor som sexslavar, är ingenting som media verkar lägga vikt vid. Istället väljer man, till och med i modemagasin, att appropriera kurdiska kvinnors kamp i egna, sensationslystna syften. Journalister väljer ofta de mest "attraktiva"

soldaterna för intervjuer och exotiserar dem som "tuffa amazoner". Det må vara fascinerande att (från ett orientalistiskt perspektiv) upptäcka en kurdisk kvinnorevolution, men sanningen är att min generation växte upp med kvinnliga stridskämpar som en naturlig del av vår identitet. Även om det finns mycket kvar att göra så har dessa kvinnor, som vissa okunniga kallar för "symboliska", i själva verket format medvetandet hos miljontals kurder.

I nuläget kämpar kurdiska kvinnor inte bara mot IS och Assad-regimen i Syrien, utan också mot regimer de ser som förtryckande, som de i Turkiet och i Iran. Det finns många exempel på kvinnliga krigare eller ledare i kurdisk historia.

Genom att projicera bisarra, orientalistiska fantasier på de kvinnliga soldaterna nedvärderas en legitim kamp och motiven och drivkrafterna bakom kvinnornas val att strida mot IS förenklas grovt.

Kara Fatma ledde en bataljon på nästan 700 män i det Ottomanska riket och lyckades även få in 43 kvinnor i militärleden under 1800-talet, vilket var ovanligt för den tiden. 1974 blev 22-åriga Leyla Qasim den första kvinnan att bli avrättad av det irakiska Baath-partiet på grund av sin roll i den kurdiska studentrörelsen. Trots detta historiska arv vore det en överdrift att kalla det kurdiska samhället jämställt, med tanke på omfattningen av mansdominerat styre och våld.

Försvarsstyrkorna i YPG i Syrien och YPJ från syriska Kurdistan har stridit mot IS i två år och leder en storslagen motståndsfront i Kobane i norra Syrien. Uppskattningsvis 35 procent av de stridande är kvinnor. YPJ bildades 2013 som en autonom kvinnoarmé och utför självständiga militäroperationer. Flera hundra kvinnoförband är utspridda i Kurdistans syriska regioner. Meysa Abdo leder motståndet i Kobane och hundratals kvinnor har dött i striderna mot IS. I syriska Kurdistan, som utgörs av araber,

assyrianer, turkmener och armenier, leder kvinnor en social revolution mot den patriarkala samhällsordningen, genom jämställt styrelsesätt och en feministisk gräsrotsrörelse. Detta samtidigt som de fysiska striderna pågår.

Riktiga krigare

De stridande i YPG är tätt sammanbundna med PKK, Kurdistans Arbetarparti. Gerillaorganisationen är en av de starkaste krafterna mot IS, men på grund av konflikter med Turkiet klassas den som en "terroristorganisation". Mindre känt är att nästan hälften av PKK:s medlemmar är kvinnor. Rörelsen verkar för kvinnors frigörelse och använder sig av strikt kvotering, såväl som samstyre på alla nivåer. Alla maktpositioner delas av en kvinna och en man. Dessa principer utarbetades av den syriska/kurdiska förvaltningen och de kurdiska partierna i Turkiet och Iran. Ett resultat av PKKs feministiska strategi är att en majoritet av kvinnorna i det turkiska parlamentet och kommunförvaltningarna också är kurder. YPG spelade tillsammans med PKK en viktig roll för att upprätta en säkerhetszon i Sinjarbergen, där jezidier kunde passera på flykt från IS. I striderna för att försvara staden Makhmour i irakiska Kurdistan dog flera kvinnliga PKK-soldater, sida vid sida med manliga Peshmerga-soldater. I irakiska Kurdistan finns också Peshmergas kvinnomilis. Den utgörs av flera hundra kvinnor och många är kritiska till det faktum att de inte får strida vid frontlinjen.

Även på 1970- och 80-talet, under den väpnade motståndskampen mot Saddam Husseins regim, deltog kvinnor i striderna tillsammans med sina äkta makar. Idag har irakiska kurder uppnått en viss nivå av autonomi och rättigheter. Till skillnad från den äldre generationen har nästan inga av de kvinnliga soldaterna stridserfarenhet, utan har ofta administrativa och logistiska uppgifter i stället. På grund av den patriarkala kulturen som präglar de två största partierna i norra Irak är kvinnors deltagande i strid inte särskilt populärt.

Motståndskultur

Den starka kvinnorörelse som finns bland kurder idag, bortom slagfälten, har framförallt med vänsterpolitik och motståndskultur att göra. De som väljer att se kurdiska kvinnors

väpnade kamp som PR väljer också att betrakta alla kurdiska partier som en enda homogen grupp och ignorerar den sociala revolutionen som föregick den väpnade kampen. Den sociala revolutionen gav kurdiska kvinnor ett rykte och en ställning som viktiga politiska aktörer och centrala beslutsfattare. De har trots allt utkämpat den här striden i decennier, utan större medial uppmärksamhet.

De som väljer att se kurdiska kvinnors väpnade kamp som PR väljer också att betrakta alla kurdiska partier som en enda homogen grupp och ignorerar den sociala revolutionen som föregick den väpnade kampen.

Faktum är att massmobiliseringen av kvinnor i Kobane är en tradition som löper flera årtionden bakåt i historien, där kurdiska kvinnor slagits, fängslats, agerat politiker och ledare i folkliga uppror, varit outtröttliga demonstranter och ständigt ovilliga att kompromissa med sina rättigheter. De kämpande kurdiska kvinnorna blir inte hjälpta av att glorifieras som fiender till IS. Hela deras politiska kamp måste erkännas och stötts. Den white-washing av deras kamp som västerländska medier har ägnat sig åt urvattnar och vinklar kampen för att passa deras publik. Det faktum att den grupp som en majoritet av de kvinnliga stridande hör till benämns som en terroristorganisation – av Turkiet, EU och USA – utelämnas helt ur reportagen. Det erkännande dessa kvinnor får borde inte bara handla om deras väpnade kamp mot IS, utan om hela deras politiska kamp. Den som vill hedra de tappreste fienderna till IS kan börja med att aktivt stödja motståndet i Kobane, ta bort PKK från listan över terroristgrupper, och officiellt erkänna den syrisk-kurdiska regeringen.

Dilar Dirik är kurdisk aktivist och doktorand på University of Cambridge. Hennes forskningsområden är Kurdistan och den kurdiska kvinnorörelsen.

Nyottomansk nyliberalism

Gül Bilge Han och Erhan Can Akbulut,
intervjuade av Mathias Wåg

Turkiet var vid milleniumskiftet på gränsen till bankrutt. Men krisen blev en möjlighet för den politiska islamismen att komma till makten – med ett nyliberalt program.

Politisk islamism och nyliberalism - det är få länder där kopplingen varit starkare än i Turkiet. Turkiet stod i början av 2000-talet på gränsen till bankrutt. Den ekonomiska krisen övergick i en politisk kris, stark nog att rucka den sekulariserade nationalism – kemalismen – som hållit ett hårt grepp om den turkiska staten. Som ett nytt alternativ, utan solkig historia och fri från korruptionsanklagelser, seglade Rättvise- och utvecklingspartiet (AKP) upp. Partiet, lett av Recep Tayyip Erdoğan, lyckades kombinera ett nyliberalt ekonomiskt program med en socialkonservativ islamism. När de kom till makten 2002 fick de till stånd ekonomiskt stöd från Internationella valutafonden, med ett omfattande strukturanpassningsprogram motsvarande det Grekland idag går igenom. Det skapade en exceptionell ekonomisk utveckling under tio års tid, där stora utländska investeringar lockades till köpfesten när statlig industri och välfärdssektor privatiserades. Turkiets ekonomi blomstrade, men vinsterna kom inte hela befolkningen till godo, utan fördelades ojämnt och inkomstklyftorna ökade – vilket möttes av en social protestvåg, särskilt inom den statliga och offentliga sektorn. Men det var först med protesterna mot rivningen av innerstadsparken Gezi i Istanbul sommaren 2013, som de olika protesterna löpte samman i en enad rörelse mot Erdoğan – en protest som samlade nya stadsrörelser, den utomfackliga strejkvågen, sekulariserade kemalister

och kurder, queerfolk och feminister. Krisprotesterna hade nu nått ett land i kraftig ekonomisk expansion.

Brand har träffat de turkiska aktivisterna Gül Bilge Han och Erhan Can Akbulut, som bedrev stödarbetet för Geziprotesterna i Stockholm för att prata om Recep Tayyip Erdoğan och hur den nyliberala islamismen lyckades omvandla det turkiska samhället de senaste femton åren.

Hur kom Rättvise- och utvecklingspartiet (AKP) och Erdoğan till makten?

Gül: Det har funnits en stark tradition av högerpolitik i Turkiet långt innan Erdoğans rörelse bildades. Inte bara en sekulär nationalistisk (kemalism), utan även en islamistisk tradition. Det konservativa tänkandet var inte något som bara uppfanns och påfördes utifrån, utan det fanns redan i samhället som ideologi. Den andra sidan är att Turkiets bristfälliga demokrati gjort att det inte funnits något sätt för denna strömning att representeras parlamentariskt. Den kemalistiska staten lyckades blockera dessa tendenser från att bilda partier.

Erhan: Kemalisterna förbjöd många partier, inte bara på vänsterkanten utan även på högerkanten. De upplöste flera islamistiska partier, som ombildades till AKP, Erdoğans parti.

G: Det sista islamistiska parti som förbjöds var Dygdpartiet. De splittrades efter förbudet i två partier. Det ena är Lycksalighetspartiet (Saadet), det andra Rättvise- och utvecklingspartiet (AKP). Saadet ville fortsätta med en mer traditionell politik och islamsyn – den politiska islamistiska strömning som kallas "den nationella visionen" (milli görüs), där de religiösa föreställningarna utgör kärnan som den politiska ideologin sedan byggs runt. Förnyarna kring Erdoğan tyckte inte att denna strategi fungerade mot kemalisterna och nådde inte ut till resten av samhället. AKP närmade sig mittenpartierna, med en mer moderat islamsyn kombinerat med en nyliberal ekonomisk politik. Detta var ett sätt att försöka komma runt de ständiga partiförbuden från staten, nå nya väljargrupper och ta sig mot makten. Den andra frågan som ledde dem till makten var hur de svarade på den ekonomiska krisen och hur deras nya ekonomiska politik skulle locka väljare till en mer moderat islam, för att särskilja sig från det mer traditionella Saadet. Så den ekonomiska krisen påverkade hur partiet utformade sin retorik.

E: Den ekonomiska krisen ledde dessutom till att de partier som hade makten tappade väljarnas förtroende. Vid valet 2002 tappade de tre partier – centerhögern – som alltid haft mak-

ten en massa röster. Så kunde det nybildade AKP-partiet framstå som ett alternativ för ekonomisk tillväxt, få runt 30 procent av rösterna och locka mittenväljarna. Så det handlade inte bara om islamism, utan också om att mittenväljarna bytte parti av ekonomiska skäl.

Var i Turkiet hade AKP sitt starkaste fäste?

G: Det har sin bas i Anatolyaregionen i sydvästra Turkiet, skulle jag säga. Men Istanbul var centralt för att AKP skulle kunna gripa makten. Erdoğan var borgmästare i Istanbul, vilket var det första steget för honom till att gripa makten, med Istanbulrösterna i ryggen. Istanbul har ju både en enorm befolkning och där finns pengarna. Så AKP hade både stöd på landsbygden och i städerna.

E: De är också starka i Kurdistan. I de kurdiska regionerna finns det bara två starka partier, det kurdiska vänsterpartiet Folkets demokratiska parti (HDP) – och det andra är AKP. Stödet ligger ofta på 60 procent mot 40 procent i de större kurdiska städerna. Så man kan inte säga att Kurdistan enbart röstar på det kurdiska partiet, de röstar också på det islamistiska partiet. Befolkningen är delad.

Kemalisterna hade ju inte bara den politiska makten, utan även kontrollen över den så kallade "djupa staten" (militären, polis, rättsväsende), som i Turkiet – precis som i Egypten – alltid varit en reell maktfaktor. Hur lyckades Erdoğan bemöta den djupa staten?

G: Militärens inblandning i turkisk politik har historiskt varit ett stort hinder för varje försök att demokratisera samhället. Vi har ju en historia av militära kupper. Det var nog därför många vänsterpersoner och minoritetsgrupper, som armenier, kristna och kurder, också röstade på AKP. De lyckades skapa en inkluderande retorik. Det fanns ett behov av en uppgörelse med den kemalistiska staten, så Erdoğan använde detta behov genom att lova att de skulle göra upp med denna förtryckande statliga maktapparat och skapa en

mer moderat och liberal stat där alla förtryckta grupperingar fick plats. En massa människor köpte detta – folk som nu demonstrerar mot dem. Men AKP var en ny kraft och formade själva bilden av vad de ville göra.

Var det några reaktioner från den djupa staten mot AKP när de fick den politiska makten?

E: På olika nivåer, turkiska militären trycker ju alltid ner politiken, direkt eller indirekt. Under första mandatperioden var AKP försiktiga och utmanade inte militären, men under andra perioden hade de mer stöd – även från vänstern. Det var som en folkets revansch mot armén. Det ledde fram till Ergenekonrättegången, då en rad militära ledare dömdes till livstids fängelse för att leda en terroristorganisation och ha planerat en statskupp. Det var AKP:s motdrag för att rensa ut personer ur militären som kunde vara emot dem.

Fanns det verkligen några kupplaner?

E: Det är ingen som vet. Det kom fram en massa dokument under rättegången, varav vissa var fejk och andra visade sig stämma. Djupa staten har ju gjort såna kupper förut, så det kunde vara sant.

G: Det hemska var att AKP manipulera hela rättsprocessen och använde den i sin retorik. Så det finns ingen transparent undersökning om militärkuppen. Det finns många som hävdar, från båda sidor, att det fanns planer på en kupp – och med den turkiska militärens historia så verkar det troligt att det fanns planer. Men å andra sidan använde AKP mycket medvetet detta som ett redskap för att manipulera bort militären från makten.

E: Om någon domare står ivägen för AKP så byter de ut honom. Om någon lag hindrar dem från något så ändrar de den lagen. De förändrade hela det konstitutionella ramverket, så de kunde skaffa sig kontroll.

Hur skaffade sig AKP en massbas?

E: Innan varje val brukar AKP gå till fatiga kvarter och dela ut gratis kol till värmepannor eller mat. De delade ut

legala papper åt illegalt uppförda fastigheter i kåkstäder.

G: AKP har ju gett upphov till en ny övre medelklass, som blivit nyrika och gynnats av deras politik och av den ekonomiska tillväxten. Denna klass delar den nyliberala sidan av AKP:s ideologi. Sedan finns det underklassen som förlorat på denna ekonomiska politik, men som lockats med retoriken om traditioner, ledarskap, en konservativ kvinnosyn, ett återupprättande av ett turkiskt imperium i ottomansk anda, den islamistiska tron och de moraliska värderingarna. Så AKP:s nyliberala islamism får därigenom stöd av underklassen, trots att de inte får del av de ekonomiska vinsterna.

E: Dessutom kontrollerar AKP 80 procent av massmedia, de äger 28 tidningar och 18 tevekanaler. Inget kan sägas på dessa mediekkanaler mot AKP. Massorna som röstar på AKP följer enbart dessa nyhetskällor, som skildrar Erdoğan's heroiska äventyr.

G: Nu har det kommit valaffischer där AKP:s kandidater är utklädda i ottomanska kläder. De här föreställningarna om en imperiell storhetstid, är ju något levande i folks medvetande, vilket AKP spelar på. Det framstår som ett skämt, men som ett narrativ är det verkligt.

Efter den ekonomiska krisen fick Turkiet gå igenom ett ekonomiskt stålbad med omfattande nedskärningar och privatiseringar. Vilka protester mötte detta?

G: Det som hände var att arbetsrätten och de sociala skyddsnäten monterades ner. Många statliga företag, som gruvdriften, privatiserades. Byggbranschen drabbades hårt.

E: Det har varit en massa spridda protester mot olika förslag och åtgärds paket, men de har haft svårt att enas till en samlad protest. De första fyra åren skedde inte så mycket protester, men under den andra och tredje mandatperioden ändrade AKP sin politik. De blev mer aktiva i det dagliga livet, drev på mer moraliska och islamistiska åsikter – de har återvänt till den

mer traditionalistiskt islamistiska ideologin "den nationella visionen" (milli görüs).

G: Det finns olika massor med olika proteströrelser som försöker förändra på olika sätt, kring arbetsrätten, mot stadsomvandlingarna och utförsäljningarna av allmänningar och offentlig sektor. Det fanns en massa konflikter som inte var sammankopplade, rörelserna var åtskilda. Samtidigt som en mer konservativ syn på familjen spreds ökade våldet mot kvinnor. AKP:s påförande av en mer moralistisk och traditionell konservativ livsstil på folk skapade oro. Folk som kände att deras rättigheter var hotade, som till exempel aborträtten som AKP försökte avskaffa. Den första gnistan till Gezi och de samlade protesterna var förbudet av första majdemonstrationen i Istanbul, som ville vara på Taksimtorget – där en tydlig konflikt om stadsrummet gick samman med vänsterns och arbetarrörelsens kamp. Gezi parkprotesten fick situationen att explodera och tog alla med förvåning - det fanns ju ingen samlande rörelse mot Erdoğan innan dess. Det var detta som gjorde den protesten så spännande, eftersom den inte hade en historia eller en förbestämd agenda och därigenom kunde rymma så många. Men det var också rörelsens svaghet och som fick den att falla sönder.

E: En uppdelning var att vänsterkrafterna samlades kring det kurdiska partiet, som det främsta oppositionspartiet – skild från de sekulära kemalisterna och den nationalistiska "vänstern". Geziprotesten var första gången de gjorde något tillsammans. Efteråt blev det en hel del besvikelse, speciellt i valet efteråt, att det inte resulterade i något. Många stödde kemalisterna för att få bort AKP.

G: Många påpekade att kemalisterna skulle misslyckas, för att de inte samarbetade med det kurdiska partiet. Kemalisterna kan inte släppa sin nationalism och är fast i en polarisering mot kurderna, trots att det kurdiska partiet idag är annorlunda och inte driver den sortens kurdiska nationalism alls längre. Denna splittning gynnar Erdoğan.

Hur har Erdoğan hanterat den kurdiska frågan?

G: Det finns en officiell överenskommelse om att sitta ner och förhandla med den kurdiska rörelsen – vilket är ett enormt steg framåt. Det är något som den gamla statsformationen aldrig skulle göra och det är ju därför det kemalistiska partiet inte vill samarbeta med kurderna, för att deras motsättning är så stark och har skapats under så lång tid.

E: Men mycket är bara ett spel för gallerierna. Som under Oslomötena då de samtidigt genomförde en av de största bombningarna i Kurdistan. Medan samtalen fördes skedde fortsatta övergrepp i det tysta. Det var ett hyckleri – och detta pågår fortfarande. Fredssamtalen är en morot som slängs ut för att få kurdiska röster. Men nu kommer det nog inte fungera längre, när det kurdiska partiet är det största oppositionspartiet.

Men under Geziprotesterna kunde man se kemalister och kurder stående sida vid sida?

E: Exakt. På Gezi fanns det inga uppdelningar mellan de som deltog. Det var det fantastiska. Jag var där den första natten, då folk från mitt kvarter gick ner till Gezi. När vi kom ut på huvudgatan var det 20 000 personer som samlats. Gamla kvinnor och män, kurder, anarkister, sekulära nationalisterna, homosexuella. Det var glädje och förvåning. Folk lärde sig att inte vara rädda för varandra. Det var något som jag aldrig förväntat mig skulle ske. Folk möttes i Gezipark när den var ockuperad.

G: Kemalister på Gezi spred exempelvis upprört videos på nätet som visade hur kurder i östra Turkiet utsattes för brutal repression och tortyr av polisen – eftersom de kurdiska protesterna skedde i solidaritet med Gezi och som en del av samma protest. Trots att den repression som skedde under protesterna egentligen inte var lika grov som de övergrepp som skett under alla år av kemalistiskt styre. Nu fanns det däremot plötsligt en förståelse, eftersom de hade någon-

ting gemensamt som de kämpade emot. Repressionen var något som enade dem, som delades av dem. Men efteråt försvann denna tillfälliga solidaritet successivt, denna gemensamma mötesplats försvann.

Hur har Rojava påverkat kurderna och turkiska vänstern?

E: Det enda hoppet för vänstern är att kurdiska partiet Folkets demokratiska parti (HDP) får makt, som turkiska vänstern gått ihop med. Om de får makten kommer vi få bättre förutsättningar. Personligen tycker jag Rojava är det mest romantiska som sker i hela världen. Media vill inte visa vad som sker i Rojava, hur de experimenterar med anarkism och självstyre – eftersom det är ett politiskt hot mot systemet.

G: Det pågår ett praktiskt solidaritetsarbete från dem som deltog i Gezi-protesterna och inte är kemalister. Många åkte till turkiska sidan och hjälpte flyktingar, samlade in pengar eller reste till Kobane för att kämpa. Det finns ett hopp med Rojava och Kobane som återspeglas även i vad som är möjligt att göra i Turkiet. Kobane visar på ett alternativ för vänsterrörelser över hela världen.

Islamiska staten kallar

av InfoAut

Översättning: Josef Yusuf

Illustration: Evelina Mohei

Islamiska staten kallar, förorten svarar. De två bröderna som begick massakern på tidskriften Charlie Hebdo i Frankrike kom från samma Parisförort som förortsrevolten 2005 utbröt i. I den nyliberala öknen efter privatiseringar, arbetslöshet, kväst förortsorganisering och krossade upplopp har jihadismen funnit sin grogrund.

Under de senaste tre åren har förmodligen tusentals franska medborgare lämnat sina hem för att beväpna sig med någon av den radikala islamismens många politiska falanger och delta i inbördeskrig eller politiska konflikter i Nordafrika eller Mellanöstern. Siffrorna är högst i fallet med inbördeskriget i Syrien och visar på en dramatisk ökning av antalet IS-medlemmar från Frankrike. Ur ett antagonistiskt perspektiv tycks det fördelaktigt att röra sig bort från den tjafsiga och ytliga samhällsdebatten för att istället undersöka bakgrunden till det som hände på Charlie Hebdo-redaktionen. Låt oss ställa frågan vilka dessa två tusen personer är som lämnat sina hem i Frankrike för att med vapen i hand kämpa för Islamiska statens politiska projekt, men också varför de valt att göra det.

För att få svar på våra frågor kan vi ta hjälp

av en stor händelse som skedde ganska nyligen och som har undgått få. Det vill säga, ifall vi kan se till denna händelse utifrån ett längre historiskt sammanhang. 2005 utbröt ett uppror som vände upp och ner på de franska förorterna (banlieues) – och ofta även innerstäderna. En nutida brytpunkt som berörde även oss. Eller rättare sagt, särskilt oss, som kollektivt verkar för en radikal samhällsomvandling.

Enligt undersökningar som presenterats i pressen är majoriteten av de franska medborgare som på senare tid åkt ner till krigsskådeplatserna bosatta i förorten, i de “problemområden” som i Frankrike kallas känsliga urbana zoner (Zone Urbaine Sensible, ZUS). De är mellan 20 och 40 år gamla och har i de flesta fall tidigare avtjänat straff, dömda för “brott mot personer som representerar statlig myndighet”.

Upphovsmännen till Charlie Hebdomassakern passar fint in på den officiella statistikens personbeskrivning av förortsbor, så kallade banlieueusar. Det verkar som om mer än en handfull unga parisare och invånare i de franska förorterna slutit upp bakom Islamiska statens fana eller på de mest ambivalenta och motsägelsefulla sätt blivit sympatisörer efter att ha deltagit i upproret.

2000-talets förortsidentitet formades i konfrontation och sammandrabbning med det militära, med polisen och rättsväsendet. Den var en reaktion mot konsumtionens destruktiva nihilism och ökenspridningen i det nyliberala Frankrikes förorter. Så lyder den tolkning vi föreslår, men hur gick det till? Vid en närmare titt ser man att det är en proletär identitet vi har att göra med. En identitet som i sitt formande var och fortfarande är sökande efter en allmän politisk riktning, etiska värderingar och ett

långvarigt perspektiv. I brist på bättre alternativ har några vänt sig mot Islamiska staten eller mer allmänt mot den radikala islamismen (till största delen de nuvarande fraktionerna som stod som segrare efter att Muslimska brödraskapets islamdemokrati förlorat).

Det religiösa inslaget var nästan helt frånvarande under upproret 2005. Regeringen och en del av pressen gjorde ett bedrövligt misslyckande i sina ansträngningar att pådyvla paradigmet om civilisationernas kamp. De många tårgaspatroner som kravallpolisen sköt in i förortsmoskéerna fick inte önskad effekt. Därför använde man ord som banditer, barbarer, utlänningar och avskum för att i den offentliga debatten beskriva dem som deltog i upploppen. "La racaille" (slödder) var det ord Sarkozy, som på den tiden var inrikesminister, använde sig av precis innan man förklarade nationellt undantagstillstånd. Egentligen handlade det om unga franska medborgare, barn till första,

Samuel Huntington skildrar i "Civilisationernas kamp" (1996) hur världen efter det kalla kriget och realsocialismens fall utgörs av nio olika civilisationer. En bärande tes i boken är att det

pågår en historisk civilisationskonflikt mellan Väst och islam. De geopolitiska motsättningarna i världen måste förstås utifrån kulturer snarare än stater, menade Huntington.

andra och tredje generationens invandrare bosatta i förorten som natt efter natt av sammandrabbningar slog sönder den franska republikanska ideologin. En ideologi som formellt höll fast vid en assimileringspolicy från 1851, vilken går ut på att fullt medborgarskap och vissa materiella villkor kan åtnjutas i utbyte mot neutraliseringen av ens etnokulturella ursprungsidentitet.

Denna policy har aldrig fungerat utan att ge upphov till stora politiska konflikter eller fackliga sammandrabbningar. Under den första industrialiseringen krockade den med en invandrad arbetskraft, till största delen från andra europeiska länder som Italien, Spanien, Portugal och Belgien. När den postkoloniala invandringens första organisationer började bildas, som arabiska arbetarrörelsen *Mouvement des travailleurs arabes* (Arabiska arbetares rörelse) på 1970-talet, betraktade detta stora klassegment policyn med trötta ögon. 2005 var policyn definitivt en död hund som eliten trött drog fram i pratshower eller in i några tidningsspalter.

Redan under Rochards socialistregering (1985–1989) började de välfärdssatsningar som öronmärkts för förorten att minska. Marschen för jämlikhet mot rasism (*Marche pour l'égalité et contre le racisme*) som hållits sedan 1983 upphörde under denna period. Marschen hade hållits i landets alla större städer och synliggjorde de politiska problemen i förorterna: livsvillkor – avsaknaden av välfärd och den ökande institutionella rasism som riktades mot förortsborna. Trots vänsterns varningsrop och oro tilltog situationen fram till 90-talet. Under detta årtionde såg vi organiserade former av social konflikt och sammandrabbning för sista gången. Invandrings- och förortsrörelsen *Mouvement de l'immigration et des banlieues* (MIB) var väldigt aktiva i kamperna för rätten till bostad, tillgång till välfärd och självförsvar mot rasistiskt polisvåld, i synnerhet utövat av antibrottsbrigaden (*Brigade anti-criminalité, BAC*) – en specialstyrka ökad för rasistiskt våld, brutalitet och mord i de franska förorterna.

I slutet på nittio-talet krossades MIB med repression och i några få fall köptes de upp och införlivades i olika institutioner (spillrorna av organisationen fortsatte att existera några år in på 2000-talet, översättarens anm.). Detta lämnade

förorten utan några tydliga politiska instrument (rapmusik undantaget) när den utsattes för nyliberal ökenspridning.

Det definitiva slutet för möjligheterna till social rörlighet, bristen på vård, service och ett önskvärt utbildningssystem, exkludering från stadens rörelsefrihet, ökad arbetslöshet och osäkerhet gav upphov till en ständigt ökande social konflikt. Genom sina latent former av konfrontativ organisering hamnade förortsborna i en dialektisk relation med polisen och rättsväsendet. Den originella och ambivalenta

figuren får sin form i den juridisk-polisiära sfären som en förortens "partisan" – ett offer för missförhållanden eller en huvudrollsinnehavare ute efter hämnd. Hen använder webben för att bygga de första hiphopbloggarna, SMS för att organisera sammandrabbningar, snortar tjack på barrikaderna, rasar över nyliberalismen genom rap och graffiti, förstör privatbilar och kollektivtrafik, bränner ner skolor och kommunala byggnader. Genom att bygga barrikad efter barrikad försöker hen nå stadskärnan där triumfen över den förlovade konsumtionen väntar, bevakad av BACs sparkar och slag och av de franska domstolarnas fängelser.

Detta är 2005 års "tragiska partisan, söndersliten av politisk ensamhet" från förorten. Hens ruffiga sammansättning bar på ambivalenser redan då och utsattes för oväntade polariseringar. I avsaknaden av en Pugatjov eller någon plattform att ställa krav utifrån satte banlieuesarden fordon i brand, slog sönder offentliga och privata byggnader och attackerade polisen. Hen rörde sig inom en dialektik som producerade och reproducerade den egna identiteten i förhållande till de militära, polisiära och rättsliga apparaterna. Hen trängde sig fram genom den nyliberala ökenspridningen i storstadsförorterna med hjälp av identitära metoder i form av positionerande mot de enda skepnader staten visar sig i i förorten: urbana gränser med beväpnade vaktstyrkor, repression och rättsprocesser.

Sammandrabbningarna hösten 2005 tog sin början efter mordet på två tonåringar under en polisjakt i Saint-Denis (också den Parisförort de två huvudmännen i Charlie Hebdomassakern kom ifrån). Subjektivt sett så avslutades med dessa upplopp en kampcykel på nästan 40 år. Denna händelse kunde ha blivit en enastående möjlighet där nya ytor öppnades upp, nya former av organisering och konflikt påbörjats och ett experimenterande med nya kollektiva projekt kunde provats. Men varken rörelsen mot kriget i Irak (som kom ur globaliseringsrörelsen och toppmötesprotesterna) eller rörelsen av prekära arbetare och studenter satte någonsin sin fot i

förorten. Den redan då tydliga klyftan mellan vänstern, ultravänstern och förorten har bara ökat med tiden. I februari 2006 mobiliserade gymnasieelever och universitetsstudenter emot förstaanställningskontrakt (Contrat première embauche, CPE), som skulle ha gjort det lagligt att avskeda unga mellan 18 och 26 år utan anledning. "Förortsfrågan" sågs aldrig som politisk av den sammansättning som utgjorde rörelsen mot prekariseringen vilken, när slaget till slut var vunnet, återvände till sina klassrum och fakulteter.

Upproret 2005 gjorde dess uttalade krav synliga och kännetecknades uttryckligen av en stridslysten dialektik bestående av banlieuesarder-polisen eller banlieuesarder-repression. Detta befäste en närmast militärt orienterad förortsidentitet. Det är denna analys vi har i ryggen när vi försöker förstå varför delar av denna sammansättning nu orienterar sig mot Islamiska statens *Call of Duty* – till en plats där jihadistestetiken på ett pervers sätt tillfredsställer det ambivalenta begäret efter konsumtion och där strävan efter social rättvisa omkodats till ett gudomligt löfte om rättvisa som ska infrias på jorden. En italiensk artikel av Nique la Police på sajten Senza Soste analyserar den politiska och antropologiska estetiken hos den radikala islamism som IS lanserat. Texten förklarar bland annat hur vykort från kalifatet visar upp ett lugnt och fridfullt liv i landet av mjölk och honung, blandat med krigsbilder på korsfästelser, slavmarknader och halshuggningar. Bilderna erbjuder en pervers tillfredsställelse av den försörjning och den rättvisa som aldrig fanns i förorten men som nu väntar i det förlovade landet. Ur denna synvinkel är det också tydligt hur paradigmet om "civilisationernas kamp" fungerar som en sorts aktiveringsmekanism genom att den raderar klassparametrarna och möjligheterna till befrielse och proletärt självbestämmande. I grund och botten så förvandlar paradigmet om "civilisationernas kamp" våldsamt klasskonflikten till en inomkapitalistisk sådan som konfessionaliserar och etnifierar sammandrabbningen. Paradigmet är dessutom omedelbart inneboende i de många imperialismernas geopolitiska intressen.

Jemeljan Pugatjov ledde på 1700-talet kosack-upproret mot Katarina den stora i Ryssland.

Metoderna förortspartisanens identitet formas igenom, i motståndet mot polisen och kontrollen.

Fram till idag har den franska förorten aldrig tidigare konfronterats med en islamiseringsprocess av politisk natur. Faktum är att det unga förortsproletariatet ofta har lösgjort sig från de traditionella formerna av islam såsom de praktiserats av deras familjer. Den dragningskraft som IS kallelse har fungerar först och främst i en död förortsöken, utan några radikala och revolutionära projekt som ligger i linje med förortsbefolkningarnas behov, problem och förväntningar. Det paradoxala är att i och med de revolutionära processerna från den revolutionära vågen som utbröt 2011 så valde det unga proletariatet och medelklasserna i Nordafrika och Mellanöstern att överge, vägra eller gå in i öppen konflikt med den islamdemokratiska strävan som Muslimska brödraskapet stod för. Om man ser till de faktiska siffrorna, åtminstone i södra och östra Medelhavsområdet, så har inte IS kallelse fått mycket att röra sig förutom den hårdkokta kärnan som existerade redan innan kalifatets uppkomst i området mellan Syrien och Irak. Parisförorten och de tragiska terrordåden nyligen ställer därmed oss – som i linje med erfarenheterna från Rojava experimenterar med autonomi och antagonism – inför en viktig utmaning. För att undvika att bara bli vittnen till tragedier på hemmaplan och supportrar till triumfer i utlandet så måste vi försöka erbjuda ett svar genom att börja i våra egna territorier, i enlighet med våra begränsningar, men också från de möjligheter som – ifall de inte tas vara på – mycket väl kan förvandlas till en stundande fiendes territorier.

InfoAut är ett italienskt autonomt nätverk och nyhetssida representerat i flera italienska städer. Se deras engelskspråkiga sektion på infoaut.org/index.php/english

”Den dragningskraft som IS kallelse har fungerar först och främst i en död förortsöken, utan några radikala och revolutionära projekt som ligger i linje med förortsbefolkningens behov, problem och förväntningar.”

Konfessionalisera är att dela upp efter trosuppfattning och cementera fast en vid respektive sådan.

Förortspartisanen och kalifatet

av Josef Yusuf

illustration: Evelina Mohei

Vilka organisationsformer passar en förortspartisan? Organisationerna i de svenska förorterna har inte helt lyckats fånga detta ambivalenta subjekt. Erfarenheterna från Rojava kan bli denna förortspartisans vapen, en lärdom om radikal organisering underifrån.

Postskriptum om den svenska förorten "Förortspartisanen" som föregående text beskriver är varken ett offer eller ett unikt revolutionärt subjekt. Däremot är hen (dock oftast han) en viktig men samtidigt tragisk och ambivalent figur som vi har blivit tvungna att ta på allvar också i Sverige efter revolterna Rosengård 2008 och Stockholm 2013 (som spred sig till flera andra städer). En ruffig identitet skapad i dialektiken med polisen och rättssystemet som i sin politiska ensamhet alltid är i riskzonen för farliga polariseringar åt det ena eller andra hållet.

Likt den franska banlieueusarden verkar även den svenska motsvarigheten vara den figur som är typisk för dem som valt att strida i någon jihadistgrupp eller i Kalifatets nästintill nymongoliska armé. Andelen kvinnor som åker till IS verkar vara fler i det svenska fallet och förmodligen har den svenska versionen av denna proletära identitet byggt färre barrikader och dömts för färre sammandrabbningar med polisen. De hundratals som lämnat de svenska förorterna för att tjäna den radikala politiska islamismen samt händelserna 2008 och 2013 tvingar även oss att politiskt fundera kring förorten, upproret och Islamiska statens kallelse.

De kriminella gängens närvaro är en aspekt som inte diskuteras i InfoAuts text. Dessa har länge varit en konkurrerande alternativ social organisering i de svenska förorterna (rimligtvis också

i de franska) och fungerar sedan länge som en väg bort från organiserandet av social konflikt och kamper. Ibland har den radikala kollektiva samhällsförvandlingen varit en väg för att lämna gängen, men den radikala islamismens identitära alternativ verkar ha en större dragningskraft. IS och politisk radikal islam erbjuder en snedvriden väg bort från dialektiken med polisen och rättssystemet som förortaren fastnat i. Tony Montanadrömmen om att "The World Is Yours" bleknar när Kalifatet kallar till någonting större, till en global förpliktelse som å ena sidan "tillfredsställer det ambivalenta begäret efter konsumtion" och å andra sidan ger möjligheten till att skipa en "social rättvisa" av gudomlig karaktär. Precis det som så länge förvägrats förortens befolkning och som på ett förvänt sätt ackompanjeras av halsuggningar och slavmarknader. Likt de reaktionära kusinerna på islamofobsidan, placerar sig jihadisterna inom paradigmet om "civilisationernas kamp" som enligt religiösa eller kulturella uppdelningar syftar till att osynliggöra klassmotsättningarna inom den kapitalistiska civilisationen.

Islamiska statens kallelse angår med andra ord särskilt oss som vägrar överge klasskampen. Eller förorten.

Vi får i den föregående artikeln, en genomgång och historieskrivning av organisationsformer som migranter i Frankrike använt sig av, och får veta att förortsproletariatet stått utan radi-

kala och revolutionära organisationer under de senaste två decennierna. Vi känner alltför väl igen den nyliberala "ökenspridningen" i form av nedskärningar, utförsäljningar och attacker mot inkomster precis som vi känner igen de polisiära (och rättsliga) insatserna mot förortsbefolkningarna. Men den som kan sin svenska förort vet att den inte alls saknar organisationer. Husby, som var epicentrum för revolten 2013, är en plats där man under många år av politisk organisering lyckats vinna en rad kamper. Hur kommer det sig då att en viktig del av klassegmentet vägrade dessa organisationsformer (som faktiskt ställde konkreta politiska krav) och istället valde ett beteende som liknade den närbesläktade franska sammansättningen?

Om vi ska försöka ge ett svar utan att ta på oss rollen som borgerliga psykologer i TV-soffor som babblar om utanförskap eller förfära oss över hur "omedveten" dagens ungdom är så måste vi se till relationen mellan social sammansättning och organisation. Vad vi kanske måste fråga oss är huruvida förorten har några *för den upproriska sammansättningen passande* radikala former av politisk organisering. Förortsorganisationerna såg när de dök upp ut att vara helt och hållet situerade inom den sociala sammansättningen och de var definitivt vinnande i termer av autonomi från maktens diskurser och ideologi. Men revolten visade att förorten fortfarande har en bit kvar i sitt experimenterande med organisationsformer. Det visar

Alla tillsammans kämpande subjekt genomgår som bekant en radikal förvandling när de står sida vid sida, öga mot öga, med klassfienden.

också de hundratals som åkt ner för att delta i den Islamiska statens här, eller de många fler som närmat sig representanterna bosatta i vårt land, men också de som väljer den organisering som de affärsinriktade kriminella gängen erbjuder.

Alltför ofta antar politiska grupper en funktion av att försöka representera alla. Iklädda en lärarroll kommer de med organisatoriska och politiska förslag som ibland passerat sina bästföredatum för länge sedan eftersom klassammansättningen alltid är dynamisk och förändras över tid och rum. När upproret väl kommer står de sedan handfallna och ser på när helt andra subjekt än de själva tar initiativet och revolterar utanför organisationerna (ett fenomen som tycks vanligare i norra Europa än i södra, kanske just för att kamraterna vid Medelhavet har haft större framgång i att hitta passande former för nyckfulla sammansättningar). Pekkinnarna och fördömandena brukar öka i takt med avståndet till den sociala sammansättningen. I bästa fall har man kapaciteten till självkritik och förändring – något som de svenska förortssorganisationerna hoppingivande nog tycks vara välsignade med, vilket på den pågående omorganiseringen tyder på.

Genom att överge lärarrollen kan man istället lära sig något av den sociala sammansättningen som faktiskt påvisar ett konfliktuellt beteende, hur ambivalent eller latent detta än må vara. Alla sammanhang av social oro och konflikt kan lära oss något när vi praktiskt experimenterar med att hitta och förnya våra organisationsformer för att få dem så effektiva som möjligt. Kanske vägrade förortspartisanen de befintliga organisationerna för att de fann dem för följ samma under dansen med makten och i jakten på bred legitimitet? Kanske är det så att förortspartisanen kräver organisationsformer som har kapaciteten att skipa social rättvisa och återerövra

resurser (utan gudomlig inblandning) även om det kräver användandet av kraft som medel för att vinna? Kanske är det inte nog att vinna kampen ifråga utan också förtroendet för att organisationen kompromisslöst väljer sida mot de institutioner som producerar och reproducerar diskriminering och exploatering i förorten? Oavsett svar på dessa frågor så är det samtidigt heller inte en vinnande väg att blint hörsamma äventyrslystna aktivister som tror att momentet då kraft används är ett mål i sig och en del av helgens spännande (men föga långsiktigt politiska) aktiviteter. Kraftanvändning genom att blockera eller forcera är ett politiskt *medel* för att *vinna* under den långa resan som organiserandet av kamper innebär. Att kunna ta tempen på sammansättningen ifråga och veta när och hur man ska använda sin kraft, oavsett om man befinner sig i förorten och kräver sänkta hyror eller i en glesbygd som kämpar mot en gruva, är med andra ord A och O.

Trots att proletära sammansättningar ofta uttrycker fruktansvärda idéer och beteenden är det ändå alltid mycket mindre fruktbart (ibland till och med reaktionärt) att stå vid sidan av och moralisera över hur eller när de borde ha gjort sitt uppror eller hur oförståeligt våldsam och oorganiserat de betedde sig när de väl genomförde det. Oftast finns det heller inte utrymme att vara ideologisk och vägra smutsa ner händerna genom att arbeta i dessa ambivalenta sammansättningar, fulla av sexism, rasism och allsköns åsiktspaket som bara kan överkommas genom att man kämpar tillsammans. Alla tillsammans kämpande subjekt genomgår som bekant en radikal förvandling när de står sida vid sida, öga mot öga, med klassfienden. Så gjorde även de kurdiska imamer och turkiska ateister i mötet med varandra när de slöt sig till YPG och YPJ för att driva bort Kalifatet från Kobane. Därmed smulade de tillsammans även sönder den mediebild som ville visa upp en kamp mellan "västs upplysta front" och

"alla muslimers *egentliga* representanter" i linje med den påstådda kampen mellan "civilisationerna".

2011 förde den "arabiska våren" tillbaka ordet revolution till de globala kampernas vokabulär. "Från Tahrir till Husby" kännetecknade andan i Stockholmsförorten åren efter, snarare än Kalifatets kallelse – som dock ekar starkare och starkare ju längre tiden lider. Precis som de revolutionära processerna öppnade upp de nödvändiga sprickorna för att möjliggöra erfarenheterna i Rojava, öppnade förortsrevolten i Stockholm också upp för nya utmaningar. I Rojava experimenterar man tappert med autonomi och en demokratisk modell som varken grundar sig i religion eller etnicitet samtidigt som man kämpar mot de reaktionära krafterna i IS och håller andra imperialistiska makter stången. De som inte bara vill vara "supportrar till triumfer i utlandet" (eller tragedier hemma) utan tar Rojavas organisering av självförsvar och radikala institutioner underifrån på allvar, är redan i full färd med att beväpna sig med dessa erfarenheter och den ödmjukhet som krävs för att förstå hur man kollektivt och radikalt kan förändra den rådande situationen i förorten och på andra platser.

Trots Statens sedvanliga försök till neutralisering av sociala konflikter, med morot och piska i form av projektjobb och stipendier eller repression, kommer vi kanske att få se organisationsformer som *helt och hållet* har kapaciteten att situera sig inom den rebelliska sammansättningen och bli ett redskap för förortspartisanen i sammandrabbningen med institutionerna som står bakom den nyliberala ökenspridningen. Om inte detta sker är risken för att varningen i föregående artikel infrias i och med att gängen och jihadisterna fortsätter att fånga in vår upproriske men samtidigt tragiske figur som ännu inte funnit sig till rätta i de organiserade kamperna.

BITTERHET

av Ahang Bashi
Illustration: Evelina Mohei

Som exiliranier själv kan jag ändå påstå att många iranier (inte alla obviously) ser sig själva som något slags mer högstående folkslag. Det är ett favoritämne att prata om på släktniddagarna: hur outstanding historia vi har, hur iranierna var först med det ena och det andra. Persien – Civilisationens vagg. Poesin, vinets, skattesystemet och till och med födelsedagsfirandets grundare. Varenda svarthårig framgångsrik person i mänsklighetens historia var tydligen iranier. Tills det kommer fram att personen kanske var homosexuell, då var den aldrig iranier. Som Freddie Mercury. Ibland kan jag tycka det är lite roligt ändå, all denna stolthet och fixering. Jag kan skratta åt det samtidigt som det ömmar i mitt hjärta, för det är så tydligt att det finns en bitterhet bakom all denna stolthet.

Jag frågar min baba: Varför är iranier så stolta? Han berättar återigen om det forna persiska rikets stolta civilisation och sen kommer han oundvikligen in på arabernas och islams intåg på 600-talet som efter mycket motstånd tillslut innebar förluster av det zarathustriska arvet. Hur vår säregna ariska kultur gick förlorad till vad baba kallar barbariska nomader som saknade alla spår av civilisation, som bodde i tält och åt ödlor. De islamiska invadörerna brände vår litteratur, poesi, och försökte ta över vårt språk (men failade till iraniernas stora glädje). Dem berövade oss på vår religion och på mycket av vår kultur. Så det lilla som är kvar som är 100% persiskt värderar vi högt. Det är inte konstigt att vi har en komplicerad relation till araberna. Jag säger: Baba, 1: det där är ju bara iraniernas version av hur det hela gick till. 2. Get over it already det var för 1400 år sedan och 3. Det där med barbarer låter väldigt rasistiskt. Hade någon annan än "mitt eget folk" uttryckt sig så onyanserat hade jag lackat ur, men nu gör jag inte det av någon anledning, för jag förstår att det är en komplicerad och sårig historia som går långt tillbaka i tiden. Är det ens möjligt att vara nyanserad när man bär på islamiska republikens färskna sår?

Det är en väldigt komplicerad historia som min baba säger. Islamiseringen av Iran, både historiskt sett och i modern tid, har ju inneburit mycket kaos i iraniernas liv. Om man tänker på hur Iran nu blivit en islamisk diktatur där massa vidrigheter begåtts i "Allahs namn" och på alla som flytt landet till följd av repressalier så är ju iraniers kritiska inställning till Islam inte alls så konstig. Den kloka antirasisten inom mig som måste se allt ur flera vinklar tänker ju direkt att "ja men det är ju inte religionen det är fel på utan människors maktmissbruk och fanatism", vilket såklart väldigt många iranier också fattar, samtidigt som de bär på massa ilska som man inte vet åt vilket håll man ska rikta.

VS STOLTHET

Iranier (främst exiliranier) upplever tvångsislamiseringen av landet både way back in the day och nu i modern tid som ett kränkande nederlag. Bitterheten beror alltså på att Iran blev islamiskt men stoltheten beror på att det inte blev fullt arabiskt. Inte arabiskt. Detta särskiljande är viktigt för iranier, "vi är inte araber". Samtidigt som en stor del av befolkningen är fullt praktiserande muslimer, har det i Iran blivit något en folksport att häckla islam (i det dolda såklart) och det finns ett ofta progressivt begär att leva sekulärt. Det begäret präglar även exiliranier vars vänner och familjer dödas i islams namn, eller som själva genomlevt religiöst förtryck. Det är rebelliskt och härligt. Religionen körs ju ner i folks hals i alla delar av det iranska samhället idag. Så förutom att det blir viktigt att definiera sig som något annat för ens egen skull, tror jag att många iranier mest vill fly sin egen skugga och genom avståndstagande från islam få ingå i det "vita-västerländska-moderna".

Jargongen är "åtminstone innan islamiska republiken kunde vi resa överallt utan visum, folk såg upp till oss, vi var välkomna överallt, nu ser folk på oss som terrorister eller tycker synd om oss." Iranier bär på massa frustration och ångest på grund av att det finns så mycket negativa fördomar om oss. Det gör väl alla som blir utsatta för främlingsfientlighet. Iraniers självförtroende har blivit så dåligt inför västvärlden eftersom västs bild och skildring av Iran är att det är ett bakåtsträvande och fundamentalistiskt samhälle och då har iraniernas strategi blivit att själva också börja dissa islam och araber för att det var ju de som förstörde allt från första början. Så extremt osoft strategi även om jag förstår dom underliggande psykologiska faktorerna i den här rasistiska världen vi lever i, att slå neråt för att komma upp. Att istället för att ansluta oss med varandra i solidaritet tar vi avstånd från varandra för att få ingå i det vita och västerländska.

Ahang Bashi är filmregissör och aktivist

De osynliga strejkar

av Wildcat

Översättning: Gustav Ingman

Saudiarabien är ett land som är djupt beroende av migrantarbetare. De senaste åren har konflikter eskalerat, migrantarbetarna har gjort motstånd och drabbats av hård repression. Dessa konflikter har skapat en situation som för den härskande klassen framstår allt mer som ohållbar.

Varje kris och varje krig i Mellanöstern har lett till enorma migrationsrörelser. Detta har skapat en till synes feodal relation mellan en inhemsk överklass och en utländsk underklass. I tidningen *Wildcat* har vi undersökt om det håller på att formeras en ny politisk klassammansättning som kan övervinna denna uppdelning. En början till detta såg vi i vågorna av masstrejker bland migrantarbetare inom byggsektorn, sporadiska strejker i de nya industrizonerna och kampen för permanenta medborgerliga rättigheter hos invandrare boende i Gulfstaterna. Saudiarabien har framträtt som en av de viktigaste skådeplatserna för dessa konflikter.

Som det befolkningsrikaste och – i förhållande till befolkningsantalet – fattigaste landet vid Persiska viken har Saudiarabien de senaste åren fått känna på oroligheter kopplade till migrantarbetare och i växande utsträckning även inhemskt arbete. Saudiarabien har resolut ingripit mot upprörelserna – uteslutande med repression och krig som medel. Underblåsandet av religiös fiendskap är en väsentlig del av saudisk politik, mot yttre fiender som "den shii-

tiska halvmånen" från Iran till Libanon, såväl som mot inre "femtekolonn-iranier" i den shiitiska orosprovinen i östra Ash Sharqiyah. Saudiarabien slog militärt ner protesterna i Bahrain och byggde upp reaktionära miliser från Syrien till Irak med det enda syftet att skapa religiösa splittringar och dra in dessa länder i utdragna inbördeskrig. På det sättet har Saudiarabien byggt en *Cor-don Malaise* runt sin gräns – säkerhet genom söndring.

De eskalerande konflikterna i Syrien och Irak fick omedelbara följder för de egyptiska migranterna. I Saudiarabien hotas de gång på gång med kollektiva utvisningar – särskilt då revolterna i hemlandet ledde till ökat självförtroende bland migranterna och orsakade en rad strejker bland egyptiska arbetare i Saudiarabien. Efter militärkuppen under sommaren 2013 kastades 300 000 egyptiska arbetare ut från landet – de kommande månaderna skulle ytterligare 700 000 följa. Migrantarbetarnas penningtransaktionerna till hemländerna har minskat till en sjättedel av nivån som var 2010. Egypten blev ett slutmål eller transitland för många flyktingar och migranter från Libyen, Irak, Sudan, Somalia, Eritrea, Etiopien m.fl. Vid det här laget lever cirka 300 000 syriska flyktingar i Egypten.

Den senaste upptrappningen av kriget mot invandrarna i Saudiarabien lämnar inte mycket rum för optimism: de angripna människorna har inte mycket att sätta emot det massiva våldet. Men vi tror ändå att det går att ana flera tendenser till ett övervinnande av status quo:

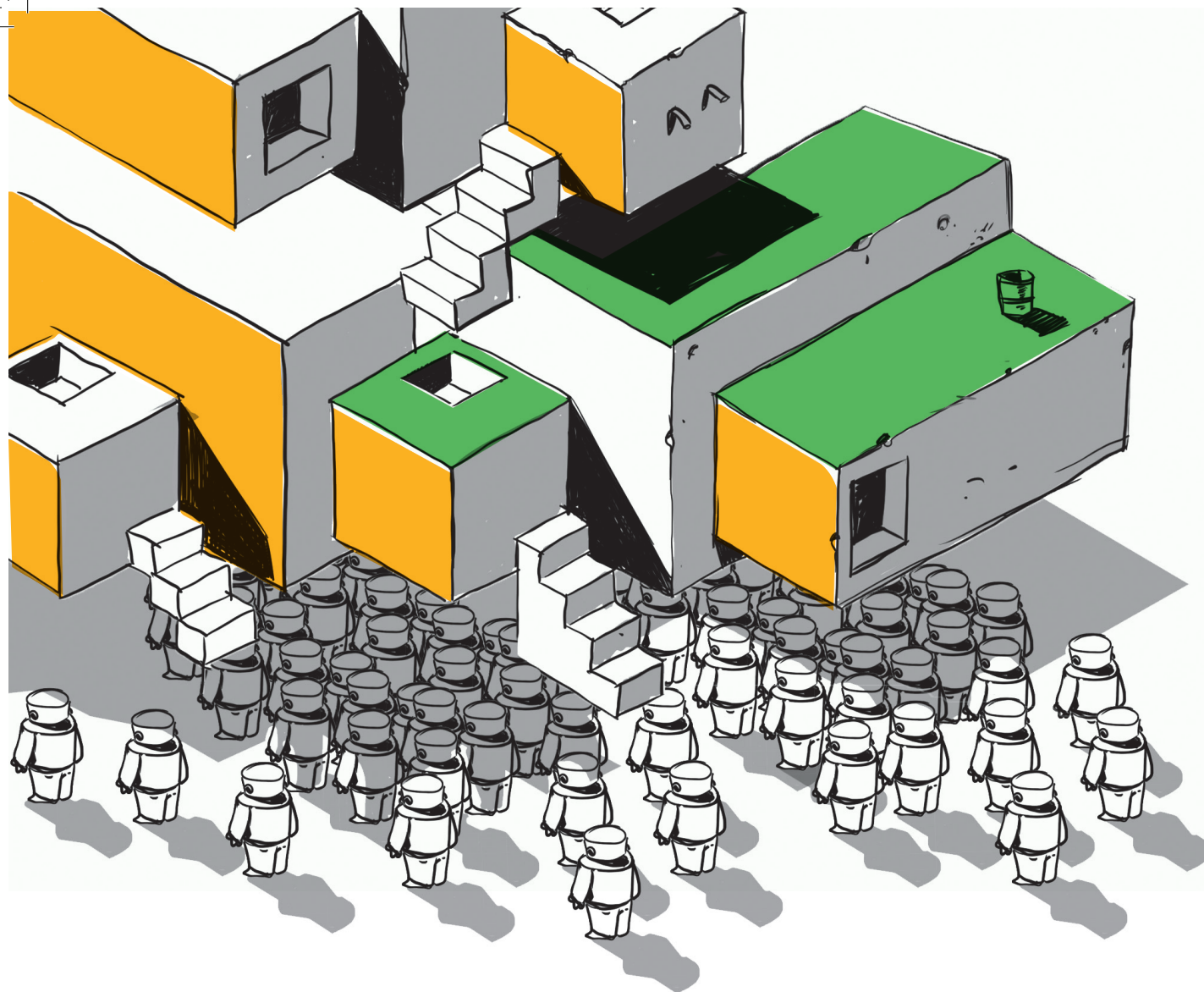
Migranternas erfarenheter börjar likna varandra mer och mer; enskilda grupper som araber och muslimer särbehandlas i allt mindre utsträckning; kampen riktar sig ofta mot egna regeringar, också i deras ursprungsländer. Många migrantarbetare låter sig inte längre kuvas och kunde, genom kollektiva strejker eller individuellt, genomdriva löneökningar i många sektorer, trots repressionen.

Regeringen måste angripa och disciplinera sin egen befolknings underskikt. Än så länge har de knappast lyckats få ut den saudiska ungdomen i arbete, och definitivt inte under samma villkor som migrantarbetarna. För första gången råder nu undantagstillstånd trots att inget öppet krig råder. I slutet av mars

2014 infördes en ny arbetskraftslag som ska ge saudiska medborgare arbeten som tidigare har utförts av utländska arbetare. Cirka 90 % av arbetarna i den privata sektorn är migranter, medan 90 % av de offentligtanställda är saudier. Lagen föreskriver att en viss andel av arbetarna ska vara saudier och att inte följa lagen ger höga böter. För att genomföra den har myndigheterna fått omfattande polisiära befogenheter: de kan upprätta vägspärrar och genomföra razzior. Regeringen har förberett lagen genom hårdare repression mot illegala invandrare – delvis mot människor som bott flera år i landet eller till och med fötts där. Många av dem kommer från Jemen eller från Östafrika, medan andra har flytt från sina legala arbetsgivare och sökt svartarbete. Redan under 2012 deporterades officiellt 800 000 människor och under de tre första månaderna av 2013 ytterligare cirka 200 000. Men trots detta infördes inte lagen omedelbart, utan bordlades till den fjärde november efter motstånd från migranter.

Merparten av migranterna är utlämnade till sina arbetsgivare (så kallade borgensmännen) för att kunna ansöka om visum och ofta får de sina pass beslagtagna. På grund av kvotlagen och förbudet mot att byta arbetsplats blir många arbetare regelrätt "illegala". De kan endast "legaliseras" med hjälp av sin chef. På grund av kvoten är det många arbetsgivare som inte kan skaffa fram nya papper. Och många vill det inte heller, utan föredrar att hålla arbetarna fångade i svartarbete och illegalitet – för att under hot om utvisning kunna låta bli att betala ut lön under månader.

Vågen av förföljelse har fått stora ekonomiska följder: affärer har tvingats stänga, i Jeddahs hamn har endast 200 av de normalt 1000 hamnarbetarna inställt sig, skolor har stängts o.s.v. Samtidigt gick tiotusentals migrantarbetare mot Jeddah och Riad, för att begära papper och pengar till hemresa av sina ambassader. Tusentals slog läger utanför ambassaderna, bland annat över 2000 filippiner. Först ordnades protestdemonstrationer och i mitten av maj stordrade 2000 egyptier sin ambassad. Efter det ägde protester rum i hemländerna: i Jemen belägrades den saudiska ambassaden i veckor, i Filippinerna sattes det upp ett protestläger framför utrikesdepartementet och i Egypten ordnades demonstrationer mot den saudiska ambassaden.

Därför sköts den nya arbetslagen upp till november. Under tiden kunde uppskattningsvis fyra miljoner arbetare bli "legala", medan en miljon lämnade landet. Dagarna efter den fjärde november, när lagen tillslut trädde i kraft, arresterades 20 000 människor – detta bara i Mecca, några siffror för hela landet finns inte. Vägspärrar restes, arbetsplatser genomsöktes, hela stadsdelar omringades – framförallt i slumområdena där många afrikanska migranter bor. Följderna var förutsägbara och liknande dem under våren: hälften av alla byggföretag tvingades ställa in sina arbeten, lastbilstransporterna kollapsade, i delar av landet hotades mattillgången och nödvändiga offentliga tjänster som sophämtning, avloppsrening och skolor slutade fungera.

Migranternas motstånd fick en ny dimension. I april 2014 hade framförallt ambassaderna i hemländerna stått i fokus, nu organiserades också strejker mot saudiska företag. I Mecca och Jeddah strejkade tusentals sophämtare och

sjukhusstädare i flera dagar och hamnade i bråk med polisen. Där en flygplats höll på att byggas strejkade 400 utländska tekniker och ingenjörer. Bilar förstördes och lokaler angreps medan strejken pågick.

I flera olika städer förekom upplopp och runt 50 människor dog medan hundratals greps. Detta utlöstes av generalangreppet på människor från Afrika, som delvis utfördes av polisen men också av saudiska (och vissa hävdar pakistanska) ungdomar som jagade mörkhyade människor för att överlämna dem till polisen. I detta låg kanske den djupare anledningen till statens rättframma agerande. Pogromerna hade grundlagts med offentliga bestraffningar av utländska "upprorsmakare", avrättningar av "häxor" och ett homosexualitetstest för inresande migrantarbetare. Den officiella målet, en fullständig "saudisering" av arbetsmarknaden, är orealistiskt. För många sektorer finns det ingen kvalificerad inhemsk arbetskraft. Men framförallt måste förvänt-

ningarna hos en hel generation grusas: de som ser det som självklart att inte uträtta något manuellt arbete och förväntar sig fullständig social trygghet av staten. Därför riktar den saudiska staten de växande oroligheterna inom den egna befolkningen mot "främlingar", genom att kriminalisera de senare och utlämna dem till arbetsgivarnas villkor och en manipulerad mobb.

De härskandes problem kan bara lösas på lång sikt genom en proletarisering av sauderna. Men detta är svårt att verkställa utan en djupgående statlig kris och en fullständig förlust av konungahusets legitimitet. När väl dominobrickan Saudiarabien faller på grund av de olösta "migrantfrågorna" kan perspektiven för rörelserna i Mellanöstern äntligen vidgas.

Wildcat är en tysk klasskamptidskrift, se www.wildcat-www.de

BANKRÅNARE, KOMMUNISTER OCH ALLMÄNT SKRYT

Skildringar av sextio- och sjuttiotalsvänstern i vår tid brukar gå ut på att visa: 1) de hade föreningar med en massa bokstäver som splittrades i nya bokstavskombinationer, 2) de var naiva medelklassmänniskor och 3) de var revolutionsromantiska.

Det sista är den absolut värsta synden. Det vet ju alla att vill man ha revolution ska man INTE vara romantisk, utan allvarlig och aldrig dra på smilbanden.

I de otaliga skildringarna av vänsterrörelserna är det en scen som återkommer så ofta att vi kan kalla det en urscen: dessa rörelser möter en befrielseörelse från tredje världen och blir "avslöjade". Vad som avslöjas kan vara olika saker: bortskämdhet, verklighetsfrånvändhet, barnslighet – men andra gånger är det cynism, diktaturkramande och kulturell arrogans. Filmen Baader Meinhof-komplex är ett praktexempel, och i Danmark har vi Peter Øvig Knudsens böcker om Blekingegadeligan. Blekingegadeligan var den liga som utförde majoriteten av alla större bankrån i Danmark under mer än ett årtionde. Alla trodde att det rörde sig om vanliga rån, tills det uppdagades att rånerna i själva verket hade utförts av en maoistisk grupp med syfte att finansiera befrielseörelser i tredje världen. Som upplagt för en spännande historia, vilket Peter Øvig Knudsens böcker är - men inte så mer än så. Problemet med dem är just hans nutidsperspektiv, enligt vilket sjuttiotalsaktivister aldrig kan vara annat än löjliga, aldrig kan ha något att lära vår tid.

Men nu slår Blekingegadeligan tillbaka och publicerar sin egen version. *Rån för revolutionen* heter boken som samlar intervjuer, texter och berättelser från gruppen själv. Redaktör är Gabriel Kuhn som flera gånger skrivit här i Brand och boken utkommer först på svenska.

Istället för förförda studenter möter vi här välformulerade, medvetna socialister som resonerar om sin teori nu och då. KAK

(Kommunistisk Arbejdskrets) senare M-KA, var en anomali inom den europeiska vänstern då de inte kämpade för den egna arbetarklassen. Även om de flesta medlemmarna själva hade arbetarbakgrund och vanliga yrken, hade de genom studier kommit fram till att deras egen klass inte var ett revolutionärt subjekt. Arbetarna i västs "snyltarstater" tjänade på att deras egna företag sög ut resten av världen, då deras höjda löner berodde av det, och skulle därför inte ha något intresse av att stoppa denna utsugning. Vad som gällde för revolutionären i väst var alltså att stödja befrielseörelser i tredje världen. Det stod klart för KAK/M-KA att PFLP och angolanska MPLA inte stod i behov av fler soldater. Var det något som befrielseörelserna hade, så var det frivilliga. Vad de inte hade var pengar."De ville hellre ha tio miljoner kronor än några extra krigare" minns Torkil. Detta kunde KAK/M-KA stå till tjänst med. Uppdrag: ta från bankerna och ge till gerillan!

"Rån för revolutionen" är en oerhört intressant skildring som ger upprättelse inte bara åt gruppen – som läsaren fylls av respekt för – utan åt teorin om snyltarstaten, ett perspektiv som borde användas oftare. Två av medlemmarna inser idag att den f.d ledaren Gotfrid Appels term "mutor" var felaktig. Det går inte som marxist att säga att arbetarklassen i väst är "mutad" eftersom man då antyder att de som arbetar inte har någon egentlig rätt till frukten av produktionen. Dessutom har arbetare i väst inte nödvändigtvis ett intresse av att deras företag suger ut människor i resten av världen, då detta i allt högre grad skapar ett konkurrensförhållande.

Vad man verkligen kan beundra hos Blekingegadeligan är att de utförde gigantiska aktioner utan att berätta för någon. De gjorde aldrig flygblad om sina aktioner, bättre att myndigheterna fick tro att det rörde sig om vanliga bankrånare. Resten av vänstern hånade dem för att vara sysslolösa, men de knep käft. Något att tänka på i en tid då en aktion inte har hänt om man inte får lägga upp bilder och skryta om den sen – eller rättare sagt, då aktionen har blivit onödig, när det går lika bra att gå direkt till skrytandet....

Kajsa Ekis Ekman

Jag satt mittemot en gammal kvinna på tunnelbanan

Hennes ansikte var genomkorsat av rynkor
Hon hade en pigg blick, öppna ögon
och hon satt mycket rak i ryggen
med händerna knäppta över sin handväska
Hon såg ut med intresse på snön genom
tågfönstret
Hon satt på den bästa platsen och jag satt
mittemot
Jag åkte baklänges medan hon åkte framlänges

Jag ville vara så öppen som hon
Öppen och intelligent
Inte förstörd av ålderdom
Fortfarande nyfiken
Jag ville vara så

Så satt vi med händerna knäppta
mittemot varandra
och tittade på villorna med sina ljusslingor
som åkte som på ett rullband utanför fönstret
Hon satt tyst
När jag tittade närmare såg jag att hon inte log
Hon hade bara ett vänligt utseende

Hon var nog snygg som ung
Kanske en av de vackraste
Hade fortfarande en vit mjuk page
som slutade nedanför öronen
En behagligt neutral, beigerutig halsduk
Och när jag tänkte på det närmare
hade hon också en kappa som var grön som en
oljerock
Den var väldigt ren
Hon hade inget nagellack men välskötta händer
Och hon hade sin blick som var orädd
och hon hade sin raka rygg
Hon hade sina nya, svarta, lite genomskinliga
strumpbyxor
och hennes väska var ganska modern
En yngre kille hade kunnat ha en sådan
svart, blank lite fyrkantig väska
Och precis när jag tänkt att
det kanske inte alls var så att hon var öppen
bara det att hon var orädd
liksom märkvärdigt trygg
såg jag hennes nyckelband sticka upp
ur väskans ytterfack, bredvid hennes vita mössa
med Lasse Åberg-emblem

Bandet var lite blekt
men jag kände genast igen typsnittet
och det gick upp för mig
Som ett radband mässade det
Nya Moderaterna, Nya Moderaterna,
Nya Moderaterna
i evighet
ända tills bandet försvann ned i ytterfacket
Jag såg på henne och höll kvar blicken lite
längre
men trots min upptäckt höll hon samma min
Hon ändrade aldrig min!

Du var populär, tänkte jag
Du var nog rik
Du utbildade dig kanske
Du fick en man
och ett hem som var trivsamt
Dina barn skötte sina studier
och du gjorde allting rätt
Din man hade ett ansett arbete
Han kanske var domare
Du köpte dina kvalitetskläder
och du kanske red
Du höll dig i form
och du behöll ditt leende
Du kunde hålla din rygg rak
Du ser ut som om världen intresserade dig
för du har aldrig blivit trött på världen
I själva verket förstår du den inte
Du förstår inte att det är en aggression
att visa det där bandet med sitt mantra
Nya Moderaterna, Nya Moderaterna, Nya
Moderaterna
Du tillhörde alldeles säkert de gamla också
precis som din pappa, som du inte ifrågasatte
och din mamma, som lärde dig att knyta din
scarf
så att den vilar lätt mellan din haka och dina
bröst
Att aldrig ha dinglande örhängen
och inte för mycket parfym eller smink
Du blev avbildad på tavlor
och du kanske hade en vacker sångröst
Dina bröst har du dolt för världen under hela ditt
liv
Men du visar upp Nya Moderaterna
som om det inte fanns någon skam i det

Du har aldrig behövt skämmas
Du har seglat
Du har dansat på studentbal
medan svälten fortsatte och aktierna steg och
steg
Allting har varit en självklarhet
De fattiga du ser omkring dig berör dig inte
De har väl sina skäl
Du mår inte dåligt

Jag står inte ut med dig!
Din blick är inte öppen och nyfiken
Den är dum
Du är en pajas och du förstår det inte
Du är en moraliskt förståndshandikappad
I tunnelbanan där rumäner delar ut tiggarlappar
och människor luktar alkohol och smuts och
svett
och billig parfym och bryter när de pratar
och har dålig hy och dåliga tänder
Där det sitter affischer som på olika språk
berättar att traffickingoffer kan ringa ett
nummer
Kanske ser du intresserad ut
eftersom du så sällan åker från din villa
i Alvik eller Brommaplan
ända ut på linjen
Kanske är det här en utflykt för dig
liksom folk åker till fattiga länder
Och kanske ser du på mig ibland
när jag inte ser på dig
Du ser en kvinna som inte sitter rak i ryggen
En kvinna som lutar sitt huvud mot fönstret
och flottar ned glaset med sitt otvättade hår
men som försöker härma din värdighet
genom att liksom du hålla händerna knäppta
Kanske ser du en min
som inte är värdig i mitt ansikte
Kanske ser du att jag hatar dig

Sofie Nohrstedt

FRA DAGENS BASIS

Der sitter hun foran Oslo City
med hodet mellom knærne og
pølsa med brød i et slappere grep.
Colaen står uåpna ved siden av.
Hun siger og siger.
Wild, wild horses. Stor, stor ro.
Nesten som barndom.
Brus og pølser og etter dagens
strabaser en seng å sove i.
Men det fins ingen senger lenger.
Det fins bare asfalt.

STATUSOPPDATERING

Hedonistene vokter moralen.
Morderne redder liv.
Tyven gir og gir.
Krigens årsaker deler rundhånda ut
fredspriser.
Og nå: Været.
Som dere heller ikke kan gjøre noe med.

Ola Bog

FIFTY SHADES ELLER SAMTYCKETS EKONOMI

**– Varför BDSM och konsumtions-
samhället har mer med varandra
att göra än du tror**

Dold i en passage i Douglas Adams science fiction-roman från 1980, *Restaurangen vid slutet av universum* finner vi ett intressant samtida dilemma.

Huvudpersonerna sitter och äter på Milliways, som bokstavligen ligger vid universums slut (miljarder år in i framtiden) och presenteras för dagens rätt: en talande kossa som går fram till bordet och glatt ber om att få ätas.

Huvudpersonen, Arthur Dent, finner situationen vämjelig. "Jag kan inte äta ett djur som ber mig att göra det" säger han, "det är hjärtlöst." Hans bordskamrater är inte lika motvilliga och lyssnar hungrigt medan djuret pekar på olika delar av sin kropp och viftar med kniven. En person säger: "Bättre att äta ett djur som vill bli uppätet än ett som inte vill, det är ju självklart."

Arthurs motvilja – precis som läsarens – går inte bort för det. Men har hans bordskamrat inte rätt? Är det inte bättre att äta ett djur som själv valt att bli mat?

Låt oss svara genom att undersöka en annan situation.

Walmart uppmanar anställda att bete sig entusiastiskt och hjälpsamt mot kunderna, men alla som varit på en Walmart vet att "medarbetarna" snarare ser miserabla och utbrända ut. Detta utgör ett stort problem för Walmarts image. Hypotetiskt skulle Walmart kunna skapa en egen skola, Walmart Academy, där de kunde lära ut önskvärda egenskaper för de anställda från och med att de är barn. Efter en sådan utbildning skulle alla få fast arbete på livstid. De skulle vara lyckliga och tränade att aldrig visa missnöje, uttråkning eller ilska. De skulle enbart ha tränats för denna uppgift och utföra den till perfektion, likt en kinesisk balettdansös.

Vi förstår genom detta fall att samtycke – eller till och med entusiasm – hos den förtryckta inte nödvändigtvis är ett användbart paradigm för att avgöra om förtrycket eller utnyttjandet är moraliskt rätt. Det begriper alla – så varför får

BDSM en moralisk fribiljett?

Vår tids s.k. "sex-positiva" retorik insisterar att undergivenhet i ett BDSM-kontrakt är frigörande och att välja en typ av frivilligt utnyttjande. Sidor som kink.com visar intervjuer med leende aktörer precis före scener av extrem brutalitet. Men det som nyligen var en sexuell subkultur har genom "Fifty Shades" blivit mainstreamkommers. Hjärten i den mest sålda romanen, tillika den mest uppmärksammade filmen, är inte en öm och fin gentelman utan en BDSM-sadist. Undertexten i BDSM-logiken är förstås att han egentligen tillfogar smärta för att tillfredsställa offrets hemliga lustar.

Möjligtvis stämmer detta. Frågan är – är detta en transgressiv och progressiv idé? Och vad har BDSM med konsumtionssamhället och kapitalism att göra?

Svar: Allt. Långt före "Fifty Shades" kom ut hade BDSM redan blivit en rikemanssport, med sexsites som erbjuder leksaker för tusentals kronor. Sängen är inte längre "den fattiges opera" utan en plats där man ska hålla jämna steg med medelklassen.

Men ännu mer intressant: BDSM-praktiker speglar snarare relationen mellan arbetsgivare/arbetare än mellan herre/slav. Det är just i illusionen om frivillighet, i viljan att alltid vara redo, att vara glad, flexibel, hungrig, utbytbar, som är vår tids melodi. Slaven gör vad hen ska för att hen är tvungen – klagar eller håller tyst – vår tids perfekte anställda ler tvärtom och ber om mer, allt för att visa sin samarbetsvilja. Det räcker idag inte med att göra det man måste. Man måste också vilja det, och visa att man vill det.

Skolor i västvärlden har i tjugو års tid lärt ut dessa egenskaper på bekostnad av mer introverta och självutvecklande ämnen som bild, slöjd och musik. Nu har vi växt upp. Vi ler på våra underbetalda arbeten och vi ler när vi blir slagna på fritiden, då vi försöker personifiera den lyckliga undergivna slaven tillsammans med någon upphittad kopia av Christian Grey. Går det verkligen att säga att dessa saker inte hör ihop?

Jag vet inte svaret. Jag vet bara att hamnar jag någonsin på Milliways, beställer jag en sallad.

Deirdre Sky

Deirdre Sky är feminist, romanförfattare och skriver på den feministiska sajten feministcurrent.com

STORHET, STYRKA OCH VÅLD Bromander gräver vidare i manliga härskarideal

Riv alla tempel

Henrik Bromander

Henrik Bromander är kanske mer känd som serietecknare än romanförfattare, med seriealbum som *Smålands mörker* och *Hur vi ser på varandra*. Klivet från serieform till roman gjorde han redan med novellsamlingen *Det händer här*, men *Riv alla tempel* är hans första roman. Här möter vi Johan, som växer upp som ett "tjockt och lyckligt barn" i Nyköping på 90-talet. Allt ändras dock när han börjar högstadiet, då en grav mobbing tar sin början. Skolans störste mobbare arrangerar dagliga "sumo-matcher" (egentligen ren misshandel) mellan Johan och olika slagsmålssugna killar på skolan. Han kallas för Japanen: "logiken var enkel – jag var tjock, alltså såg jag ut som en sumobrottare, som ju är från Japan."

Sommaren efter nian börjar en ny era i hans liv. Han ska bli stor på "rätt" sätt, och börjar träna hårt med de Stora männen på Nyköpings Citygym och ta anabola steroider. Drogerna är med redan från start, Johan vet precis vilken kropp han är ute efter och hur han ska få den. "Ingen som såg mig skulle kunna säga att jag varit svag."

Om analysen av Johans drivkrafter till att bli Stor hade stannat där hade detta varit en grund berättelse – men det här är bara början. Han flyttar till Stockholm och börjar träna på Mariehäll, navet för stockholms byggar-community. "Här är alla lika. Kvinna eller man, blatte eller svensk spelar ingen roll, ditt intresse för att bygga är det centrala." Här finns Danne, en medelklasskille med akademikerföräldrar som kurar lite lagom och intresserar sig för fysiologi och näringslära, Omar som gör Johan till sin affärspartner i smuggelfirman Tahrir Labs, och Mia, träningspartner och flickvän.

Mia är berättelsens intressantaste person. Där Johan boken igenom, från början till slut, är känslomässigt avtrubbad, slutet och egocentrisk på gränsen till narcissist, är Mia en människa av kött och blod. Mia kämpar: med träningen, att få vara en Stor Kvinna i en värld där hon till och med i den egna kretsen ses som ett freak av vissa. Senare med att lägga av med kurandet (som bruket

av anabola kallas), skapa ett liv och en framtid, försöka rädda Johan från hans undergång.

Om Johan är en rätt tom person är hans omgivning desto intressantare – Bromander öppnar ett fönster in i en fascinerande gemenskap (for the record: Bromanders berättelse tar ingestans för givet att alla som bygger också tar anabola, det är hela tiden tydligt att Johan och kurandet tillhör en specifik grupp, som inte får representera bodybuilding som sport).

Johan och flera av hans kompisar på gymmet står för en väldigt speciell typ av systemkritik – mot den tomma, konsumtionsdrivna tillvaron utan mål eller mening vi förväntas finna oss i, för Storhet, styrka och våld. Kombinerat med en slags fundamentalistisk självhjälps-ideologi, där viljan och vår inställning är det enda vapnet vi har. Jag kommer på mig själv med att bitivis sympatisera med huvudpersonens inre monologer – på besök i Täby ser han "inskränkta och fördomsfulla personer som isolerar sig i sina rikemansgetton, sitter hela dagarna på sina välbetalda innerstadsjobb och tror att de är fria för att de kan köpa nästan vad de vill" – för att på nästa sida äcklas av föraktet mot svaghet, både fysisk och psykisk. Det är den starkes rätt som gäller, i bokstavlig bemärkelse.

Samma tema går igen i Bromanders tidigare nämnda serialalbum och novellsamling, men här blir det osårbara manliga härskaridealet fysiskt, nästan parodiskt tydligt i Johans pumpade kropp. Han går för långt, till skillnad från den framgångsrike Danne lyckas han inte balansera på rätt sida gränsen. Han har tagit samhället på orden och skaffat sig den rustning och ideologi han behöver för att inte stryka med, och alla vänder bort blicken i skam.

Detta är en tragedi – det är aldrig någon tvekan om vart Johans val kommer leda honom. Däremot håller jag inte med baksidestexten, som säger att han "sått fröet till sin egen undergång" i och med missbruket av anabola – det här är en ingen berättelse om en ung, lovan-de man som hamnar i dåligheter och förstör sin framtid. Johan är redan från början knäckt, av mobbingen och av ett hänsynslöst samhälle som krupit under hans skinn. Steroiderna och träningen utgör en tillfällig anhalt, fylld av både kickar, extas och svartaste mörker, på vägen neråt.

Tove Larsmo

"Den pryl som jag har tänkt kasta är inte utformad för att färdas genom luften. Det är ett sorts vinkeljärn, ganska grov dimension, det väger ett par hundra gram och är fem gånger fem centimeter. Storleken och vikten tror jag är perfekt, men formen gör att det flyger dåligt i luften, det blir svårt att göra riktigt långa kast. En liten aerodynamiskt formad boll med en lätt lina gör det enkelt att få över en lina på ganska höga höjder och med relativt stor precision. Vinkeljärnet tar för mycket vind, tror jag. Både längden och riktningen blir dåliga. En av mina svagheter är kast. Tror jag, i alla fall. Att kasta saker, träffa skyltar med stenar och kasta långt ut på en sjö var en sorts tidig machogrej, något killarna gjorde i tonåren, jämförde med kompisar. Tjejer tittade på, jag testade lite. Kanske var det en första smak på vårt anarkistiska vuxen-jag, stenkastare blir anarkister, därför är vi färre tjejer. Att kasta en sten kan vara riktigt farligt, man kan skada både människor och saker, men det är något man kan ta ansvar för, det är lätt att göra och lätt att komma undan med. Kanske är det i och med långa kast med sten som man först förstår att vuxenvärldens regler handlar om att kontrollera, snarare än om att skydda. (...) Jag var medioker. Det kändes som om jag aldrig träffade eller kom särskilt långt. Annars var jag generellt sett bra på sport. Medioker är ok, förhoppningsvis tillräckligt bra för att slå ut delar av Sveriges infrastruktur. Det är kallt ute."

Ur *Den kommande katastrofen*,
utgiven på Tankekraft förlag

KULTUREN KNULLAR SIG SJÄLV på sociala medier

Det finns ett bokförlag i det privilegierade bostadsområdet Aspudden som ger ut böcker som driver politiska och filosofiska teser som syftar till ett radikalt nytänk hos sina läsare. Förlaget, som heter Tankekraft, driver också affär och café. Om du någonsin har vägarna förbi sydvästra delen av Stockholms innerstad (jo) och är sugen på finkaffe så är det värt att stanna till vid skylten som i versaler läser BOKHANDEL – för fiket är gott och personalen är trevlig. Flera gånger i månaden ordnas det även föreläsningkvällar och författarsamtal som uppmuntrar till intellektuella diskussioner. Jag bor i närheten av bokhandeln och på den tiden då jag hade det bättre ställt och var ihop med en kulturjournalist brukade jag gå dit och köpa mig en kopp kaffe innan eller efter jobbet. Jag tycker att de som jobbar där verkar belästa och jag tänkte nog ungefär att om jag vistas där och sitter vid ett bord på uteserveringen medan solen säger god morgon på Hägerstensvägen så kommer jag kanske att bli lika smart som dom. Och om jag tar en cigg och kisar med ögonen lite förstrött så kanske jag kan inbilla mig själv eller människor som passerar att jag verkligen hör hemma här, på ett café med en laptop klockan 11 en tisdag – att jag inte egentligen kommer från en värld där arbete betyder att en torkar rumpor på gamla tanter och barn eller försöker få människor med bokstavskombinationer att lugna sig.

Sist jag besökte bokhandeln fastnade blicken på Walter Mignolos "Avlänkning", som hade ett drömskt och tilltalande omslag med en baksidestext som väckte min nyfikenhet. Boken påstås innehålla en nyckel ut ur den bur som kolonialmakternas retorik har låst in mänskligheten i; en teoretisk modell

som kan "bidra till att spränga modernitetens och kolonialitetens maktmatris och öppna förutsättningar för en pluri-versell värld". Jag tyckte att det verkade som en bok värd att läsa... Men jag har nu släpat mig igenom Avlänkning två gånger – och resultatet är mindervärdeskänslor i kombination med apati. Jag förstår att Mignolo är någon sorts viktig teoretiker när det gäller kolonialism. Och med tanke på att originalet publicerades år 2006 och att förlaget anser det värt att trycka upp exemplar på svenska nästan tio år senare så begriper jag att den har något sorts akademiskt intresse (no pun intended). Men sorry, jag är alldeles för obildad för att kunna förstå litteratur på den här nivån och alldeles för gammal för att försöka låtsas som att jag gör det. "Avlänkning" riktar sig till en snäv läsarskara och en ska nog helst ha doktorerat i statsvetenskap för att kunna dyrka upp professorns språkbruk utan att behöva googla var tredje minut.

Sidorna är proppade med teoretiska begrepp som jag aldrig hört talas om tidigare – det är "kolonialitetens logik" hit och "det rationella emancipationsbegreppet" dit. Läsningen haltar, jag tvingas börja om hela tiden, och jag känner mig lika fånig som vid minnet av hur jag som sextonåring försökte ta mig igenom Kafkas "Processen". Men oavsett detta är det som jag har svårt för med Avlänkning inte dess otillgänglighet – utan bristen på verktyg. Boken innehåller en abstrakt vision; ett sorts luftsloppssprojekt. Med en imponerande uppvisning av akademiska piruetter vill Mignolo motivera och manifestera en idé om att de folk i världen vars förfäder/mödrar förslavats och vars landområden kolonialiserats även har ockuperats i tanken – och att det inte räcker med att bara avprogrammera sig från de forna kolonialisternas omvärldsbeskrivning. Det krävs en total avlänkning från modernitetens epistemologi (ja, så kan det låta) för att kunna konstruera ett nytt sätt att tänka om sig själva och världen.

Men det är ju självklart, tänker jag. Det säger sig självt att du aldrig kan bli din egen om du fortsätter leva i samma hus som den som förtryckt dig. Att du aldrig kan bli fri om du ständigt tvingas förhålla dig till din plågoandes regelverk eller röst. Först i en tillvaro där våra demoner inte längre existerar har vi en möjlighet att (åter)ska oss själva.

Mignolo skänker mig liksom ingen insikt, ingen nyckel – endast begrepp

(kunskap som Bourdieu säkert skulle kalla kulturellt kapital) att använda i samma västerländska transaktionssystem som Mignolo förespråkar avlänkning från.

Den som eventuellt blir stött av att jag inte begriper storheten i Avlänkning får ursäkta, jag har säkert missförstått hela boken. Jag har aldrig känt mig välkommen att vistas i de rum där Walter Mignolo säkert är en stor tänkare. Det närmaste ett sådant sammanhang jag kommer är nog en ABF-föreläsning om rasism med Mattias Gardell... Och jag vet inte, just nu är jag bara så trött på teoretiserande. Det intellektuella samtalet i min närhet begränsas till slogans på 140 tecken som aldrig rör sig utanför nyliberalismens groteska hegemoni och stockholmsjournalisternas (och dess twittrande affilierades) internpolitiska förhandling med symboler. Allt är meta. Medelklassen och intellektuella reducerar sin politiska "aktivism" till att sitta i bekväma soffor på typ Kulturhuset och SVT och bolla fram banala politiska idéer och manifest som ska verkställas av, tja, av vem? Politisk förändring är ett lagerkneg som få vill ta, känns det som – för alla vill vi vara skribenter, prata i poddar eller arrangera bokreleaser på södra teatern istället. Men jag längtar efter att se kompetens omsättas i handling (idealism?) – och jag vill drabbas av en kultur som uppmanar till handling. Inte en kultur som knullar sig själv på sociala medier i en förväntan att det kommer leda till genialisk avkomma.

En annan bok sinnena fastnat för i Aspuddens bokhandel är Elin Unnes bok om att driva kolonilott och lära sig att så frön. Det känns som att Unnes bok faktiskt kan handla mer om avlänkning än Mignolos mästerverk. Jag vill inte läsa fler böcker som på ett narcissistiskt sätt berättar vad världen behöver. Jag läser hellre något som bidrar till att ge världen en ny berättelse som vi faktiskt behöver, ett nytt sätt att se på oss själva.

Christopher Sander

